

Kézikönyv civil szervezet alapításához

**avagy
Alapítvány Aranka, Egyesület Elemér
és Nonprofit Olgi néni kalandjai
a bürokrácia útvesztőjében**

**Budapest
Lezárva: 2005. október 1.**

Kiadja a Palócvilág Alapítvány 3000 példányban
a Nemzeti Civil Alapprogram pályázati támogatásával

Nagy Ádám ötlete alapján írta:
Gádor György és Rózsahegyi Viktória

Szerkesztte:
Nagy Ádám
Rózsahegyi Viktória

Lektorálta:
dr. Bíró Endre

ISBN

Palócvilág Alapítvány
Székhely: 1158 Budapest, Adria u. 69.

Budapest, 2005
Első kiadás

A kiadásért felel: dr. Nagy Ádám
A borítót .....tervezte
Nyomdai előkészítés: Kiss és Társa Bt.
A nyomást és a kötést ..... végezte

Bevezető

- Aha, persze! Németországban a mesematrixa-nemgyűjtőknek is van egyesülete, de itt... – lamentált Egyesület Elemér. – Ugyan, marhaság! Nálunk semmi értelme egyesületet alapítani! Nem értünk hozzá, úgyse tudjuk megcsinálni, senki nem fogja törni magát, hogy a kötelező időrabló vacakolásokkal molyoljon... A gyerekek meg így is, úgy is gyűjteni fogják a mesekártyákat egyesület nélkül is... Csak azt a csereberebörzét sajnálom. Meg a megyei mesevetélkedőt. Meg a rengeteg programötletet, amire nincs pénzünk...
- Hogy te csak a matricáidban tudsz gondolkodni! – tromfolt azonnal Alapító Aranka. – Az eszedbe sem jut, hogy a napköziseid csak azért gyűjtenek matricát, mert fuldokolnak a pollentől, és ezért nem tudnak focizni jó időben sem! Mert ezeknek is csak a szájuk jár a parlagfűirtásról, de a kaszát egyik sem fogná meg, pénzt meg úgysem tudnak szerezni. Pedig biztos nem én vagyok az egyetlen a városban, aki akár áldozna is a gyereke egészségére, ha lenne kire rábízni a pénzt...

Nonprofit Gáborné Olgi néni csak nézte két volt tanítványát. Egyesület Elemér a kisváros egyik általános iskolájában volt stúdiós-mindenes; Alapító Aranka a Nagynevű Multi Rt. pénzügyi vezetőjeként dolgozott a megyeszékhelyen, de nem vitte rá a lélek, hogy családjával elköltözzön szülőhelyéről. Mindketten tele voltak energiával és tenni akarással, de pesszimizmusuk – mint már annyiszor – most is elvette kedvüket attól, hogy a szájjáratáson kívül mást is csináljanak. Olgi néni azonban most nem hagyta annyiban a dolgot:

- Ugyan, gyerekek! Annyira azért nem bonyolult dolog egyesületet alapítani vagy alapítványt tenni – ha már ötletek van hozzá! Elég néhány lelkes ember, némi pénz és egy jó sorvezető, ami mentén végigbandukolhatunk a teendőkön. Lelekes embernek itt vagytok ti, és még megnyerhető az ügynek Jóska, Sára, Tercsi, Fercsi, Kata, Klára s valahány név a naptárba... Arankám, te azt mondtad, pénzt is tudsz adni – akkor az is megvan. És hál'istennek pont most jelent meg egy kézikönyv. Éppen olyan, amilyenre szükségünk van.

- Olgi néni szerint van értelme egyesületet alapítani? – kérdezte Elemér.
- Mindenképpen. Ha van egyesületed, akkor pályázhatsz pénzt, könnyebb más szervezetekkel tárgyalni, hogy támogassák a mesevetélkedőt, és a jelentkező iskolai csapatok előtt is meggyőzőbb a fellépésed, mintha Elemérként állítasz be hozzájuk.
- És Olgi néni szerint a parlagfűkaszáló egyesületet is érdemes megpróbálni? – élénkült fel Aranka is az okos szó hallatán.
- Nem, kis drágám, ha te pénzt akarsz gyűjteni, akkor inkább alapítvány kéne, nem gondolod?
- És hol az a kézikönyv, Olgi néni? – kérdezték a régi tanítványok egyszerre.
- Hát itt...

Tanulság: mindent lehet, csak akarni kell! Ráadásul nem kell mindenhez érteni: nem feltétlenül azt kell tudni, hogy mi a probléma megoldása, hanem hogy kihez forduljunk segítségért. Jelen esetben, azaz egy nonprofit szervezet alapításához a legjobb segítséget választottad!

Kedves Olvasó!

Jelen jogi segédlet célja, hogy megerősítse szándékod: ha barátaiddal, kollégáiddal egyesületet vagy alapítványt akarsz létrehozni bármely nemes cél érdekében, ne rettenj vissza csak azért, mert nem tanultál jogot. E jegyzet szándékaink szerint tágítja a civil szervezetekről szóló jogi ismereteket, anélkül, hogy a befogadó túlsordulna a jogi szakzsargonról. Nem kell mindenkinek értenie hozzá. Ez is olyan dolog, mint a matek: van, akinek van hozzá érzéke, van, akit ki lehet kergetni vele a világból. Ha tíz ember összeáll, hogy egyesületet alapítsanak, köztük azért már lesz valaki, akitől annyira nem idegen a jogi nyelvezet. Ugyanez áll ennél kisebb társaságra, ha alapítványt szeretnének létrehozni.

Általában egy ember, az alapító egyoldalú jognyilatkozata hozza létre az alapítványt az induló vagyon letételével és a célok meghatározásával, de az alapítvány nem egyszemélyes kft., hanem mások is kellenek hozzá: a kuratórium. Szerecsére az iratminták már megtalálhatók az interneten és egyéb iratminta-gyűjteményekben. Érdemes belevágni. Ha még mindig lenne kétely bennetek, akkor javaslom – és ez nem reklám, hanem jó tanács –: fogadjatok ügyvédet, ahogyan a belső képzésekhez, szervezetfejlesztéshez érdemes tréneret hívni, a pénzügyi feladatok ellátásához pedig nem feltétlen elég a jó matektudás, érdemes könyvelőt fogadni. A hangsúly a professzionális segítségnyújtáson van.

Ez a kézikönyv segítséget kíván adni ahhoz, hogy Te, Kedves Olvasó megalapítsd civil szervezetedet, ha már célod és ötleted van hozzá. A könyv fejezeteiben a bevezető struktúrájával megegyező formában követheted végig először Alapító Aranka, Egyesület Elemér és Nonprofit Gáborné Olgi néni kalandjait a bürokrácia útvesztőjében; majd a fejezetek második felében a szervezetalapítás során felmerülő problémák és megoldásuk tanulságait olvashatod rendszerezetten, közérthetően, de kellő szakmaisággal megírt módon.

A civil szervezetek szervesen illeszkedtek a társadalom szövetébe már a második világháború előtt is. 1932-ben már 14 000 bejegyzett egyesületet tartottak nyilván. A háború utáni kommunista hatalomátvétel során csaknem minden egyesületet felszámoltak, az alapítványt mint jogi személyt jog szerint meg-

szüntették, így megszüntették a társadalmi önszerveződések legális jogi formáit. A civil élet szigorúan körülhatárolt csatornába ágyazódott. A jeget 1987-ben Rubik Ernő és Soros György elsőként bejegyzett alapítványai törték meg. 1989-re már négyszáz alapítvány működött Magyarországon. Azóta a civil szervezetek száma ugrásszerűen megnőtt, és tevékenységük gyakorlatilag kiterjed minden olyan területre, amely a jóval fejlettebb önkéntes szektorral rendelkező nyugati országokban is megtalálható. A KSH 2003. évi adatai szerint Magyarországon 53 000 nonprofit szervezet működik, ennek hozzávetőlegesen 53%-a egyesület, 41%-a alapítvány, 6%-a egyéb nonprofit szervezet (közalapítvány, kht., köztestület).

A civil világ minősége, erőssége és időben való fenntarthatósága attól a környezettől függ, amelyben a civil szervezeteknek működniük kell. A fenntartható fejlődés része a civil szereplők, az önkéntes segítők és vezetők jogi és szervezetfejlesztési ismereteinek a bővítése is.

Ezt a jegyzetet vélhetőleg egyaránt fogják olvasni jogászok és laikusok.

Ez a jegyzet szándékosan nem hasonlít a jogi szakkönyvekre. A forrásainkat bőségesen hivatkozzuk, és tisztelettel nyúlunk mások munkáihoz. Hogy ne ijesszük meg az olvasót azzal, hogy ez egy tankönyv/szakkönyv, bizony el kell szakadni a régi nagy jogtudósokra való hivatkozásoktól. Ezért kerültek ki a ki-gyűjtött, elemezett bírósági határozatok, ezért alkalmazzuk a kiemeléseket, és nem adjuk át a teljes joganyagot a legnagyobb részletességgel, hogy az anyag megfeleljen az emészthető kézikönyv igényének.

Köszönjük, hogy tenni akarsz a civil szektor fejlődéséért, hogy küzdesz céljaid megvalósításáért, és külön köszönjük, hogy megtisztelsz minket e jegyzet használatával.

A szerzők

A nonprofit szervezetekről általában¹²

A nonprofit elnevezés, a nem profitérdekelt, a nem állami, illetve nem kormányzati szervezetekre használt kifejezés a kilencvenes években terjedt el Magyarországon. A szó nemcsak azt jelenti, hogy a szervezet nem a haszon megszerzésére hajt, hanem azt is, hogy a nyereséget a tagok nem vehetik ki, vissza kell forgatniuk saját működési körükbe. További jellemzőjük, hogy függetlenek a társadalom másik két meghatározó szektorától: az üzletitől és az államtól. Ezért is használjuk ezekre a szervezetekre az NGO (Non Governmental Organisation – nem kormányzati szervezet) angol rövidítést. Ebben a kézikönyvben a továbbiakban ezt a rövidítést alkalmazzuk.

Azok a szervezetek tartoznak a nonprofit szektorba, amelyek:

- *intézményesültek*, vagyis hivatalosan nyilvántartásba vették őket és törvényességi felügyelet alatt állnak;
- *a kormánytól függetlenek*, vagyis az ún. magánszektor részei, vezetőségükben kormányzati tisztviselők nem kapnak meghatározó szerepet;
- *profitjukat nem osztják fel* alapítóik, vezetőik között, hanem alaptevékenységükbe visszaforgatják;
- *önkormányzati elvek szerint működnek*, vagyis tevékenységük és irányításuk a saját szabályaik alapján történik;
- *önkéntes, öntevékenységi alapon működnek*, az önkéntes jelleg működésük meghatározó jellemzője.

A fentiek alapján a hatályos magyar jog a következőket ismeri mint működő NGO-forma:¹³

- *Az egyesület* olyan önkéntesen létrehozott szervezet, amely a már említett önkormányzati alapon működik, az alapszabályában meghatározott célra alakul, a cél elérése érdekében szervezi tagjait és tagságát nyilvántartja. Az egyesület jogi személy. A bírósági nyilvántartásba bejegyzett egyesület elnevezése a társadalmi szervezet.

- *Alapítvány*: Magánszemély és jogi személy hozhat létre – az alapító okiratban megjelölt tartós közérdekű célra – alapítványt. Alapítvány elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatása céljából nem alapítható. Az alapítvány javára a célja megvalósításához szükséges vagyont kell rendelni. Az alapítvány jogi személy.

Ezeken kívül a Ptk. még ismeri a közalapítvány, a köztestület és a közhasznú társaság fogalmát, ezekkel azonban nem foglalkozunk.

Az egyesülési jog részeként a törvény elismeri a nem formalizált, állandó szervezettel nem rendelkező, bírósági nyilvántartást és ezzel jogi személyiséggé válást nem igénylő, minden kötelezettségtől mentes szervezetek – a köznyelv meghatározása szerint mozgalmak – létrehozásának jogát is. Témánk vizsgálata szempontjából csak a bejegyzett, jogi személyiséggel bíró szervezetek relevánsak, így a továbbiakban csak ezeket értjük társadalmi szervezetek alatt.

Az ötlet

A mosópor értékesítésétől kezdve a jobb jövő megálmodásáig minden az ötlettel kezdődik, és az álmodozással folytatódik. Sok jó ember kis helyen is elért, és közülük minimum tíz nagykorú magyar állampolgár úgy döntött, hogy egyesületet hoz létre közös fontos és nemes céljaik elérése érdekében. Dönthettek úgy is, hogy van pénzüik, vannak álmaik, adományokat szeretnének gyűjteni és szétosztani, ezért inkább alapítványt hoznak létre. Közös az ötlet, közös az álmodozás, a szervezet jogi formája jóformán lényegtelen.

Minden szervezet életében tehát eljön az ún. „álomidőszak”, amikor a megalakítás előtt megtervezik, hogy milyen legyen a felépítése, célkitűzése, kihez szól, miért van rá szükség stb.¹⁴ A létesítés szakasza az, ahol a szervezet elnyeri jogi formáját, konkrét alakot ölt. Álmodói saját gyerekükként kezelik, nekik nemcsak egy egyesület vagy alapítvány a sok közül, hanem maga az ügy. Rengeteg szabadidőt és energiát fordítanak arra, hogy fokozatosan induljon el az NGO a következő fázis, a növekedés, szerveződés felé.

Ez az újabb szakasz mennyiségi jelzőkkel írható le, tehát egyre több ember veszi igénybe az NGO szolgáltatásait, egyre több a munka, egyre több önkéntes segítő vagy fizetett alkalmazott dolgozik a NGO céljainak eléréséért. Amint ezt a szakaszt átlépte a szervezet, a vezetés érzi, hogy a mennyiségből a minőség

irányába kell fejlődnie. Egyre jobb minőségű szolgáltatást kezd nyújtani, egyre magasabb szakmai színvonalon teszi ezt, a külső környezet elvárásai fokozódnak vele szemben stb. Ebben a szakaszban szükségszerű, hogy a menedzsment szempontrendszer állítson fel, hogy az elérni kívánt közösség, a célcsoport igényei, szükségletei közül melyekre akar válaszolni, és melyek azok a problémák, hiányok, amelyek lefedésére, megoldására nem vállalkozik. Ezt nevezzük a szervezet missziójának, amelyet úgy alakít ki a vezetés, hogy az egész NGO ún. társadalmi jövőképét szolgálja.

Az intézményesülés alapjainak lerakása ezzel hozzátétőleg megtörténik. A társadalmi jövőkép és a misszió ideális esetben már a születés pillanatában tiszta mindenki számára a körön belül. A gyakorlat ugyanakkor azt mutatja, hogy ez akkor tisztul le, amikor a dolgozók a nagy hajtásban már a sok feladat között kénytelenek fontossági sorrendet felállítani. Ha ezt elmulasztják vagy nem átgondolva teszik meg, akkor a következő szakasz lehet az ún. „turbulencia” időszak, amikor a szervezet különböző kérdésekben elbizonytalanodik, a fejlődés időlegesen leáll stb. Ennek az időszaknak a tünetei például, hogy leterheltségtől és a céltalanság élményétől vezetettve a szervezettől egyre többen búcsúznak el, cserélődnek a csoport tagjai (fluktuáció). Egyre kevesebben veszik igénybe a programokat, forráshiány lép fel, szaporodnak a konfliktusok, a megoldásra váró problémák.

Ha a szervezet úrrá tud lenni ezen a turbulencián, akkor folytatódhat a fejlődés, ha csak látszatzmegoldást talált a problémára, akkor egy átmeneti nyugalmi periódus után újrakezdődik a turbulencia, és ha ezt nem képes megoldani az intézmény, akkor elindul a hanyatlás felé, és végül a szervezet megszűnik, elhal. A turbulenciához, majd az elhaláshoz vezethet az is, ha az NGO a minimális szervezeti – adminisztrációs – jogi ismeretek felhasználása nélkül próbál meg működtetni egy civil kezdeményezést. A lelkesedés és a sok a munka ellenére a nehézségek kifognak az aktív közösségi embereken is.

Álmodunk egy civil szervezetről, létrehozuk, működtetjük, sikerre visszük, történik valami, és az álom véget ér. Kicsit olyan, mint az emberi élet. Nagyon fontos azonban, hogy ne alapítsunk semmit csak azért, hogy csináljunk valamit. Találjuk ki, hogy mit akarunk, tervezzük meg. Ehhez néha a legegyszerűbb prezentációs eszközöket is elég használni: a tollat és a papírt. Az írásba foglalás, az összegzés segít abban, hogy legyen mihez viszonyítani, legyen miről vitatkozni. Talán gyerekes és sértő szájba rágóan azt leírni, hogy rögzítsük írásban azt, amit elég, ha megbeszélünk, de „verba volant, scripta manent” – a szó elszáll, az írás

megmarad. Aki mégis nekilát, hogy lejegyezze a saját gondolatait, hozzászerkeszti a társai javaslatait mint alternatívákat, rájön: tényleg nehezebb leírni, mint kimondani. Sokat segít az írásba foglalás, mert rendszerben látjuk azt, hogy miképp akarjuk felépíteni szervezetünket, miként akarunk együtt dolgozni és milyen célok érdekében egyesítjük a munkaerőnket, vagyoni hozzájárulásunkat vagy bármely más erőforrást, amivel rendelkezünk.

Ha tehát tudunk válaszolni azokra az alapkérdésekre, hogy miért akarunk közösen egy NGO-t létrehozni, az mit fog csinálni, miből tartjuk el, mi a célja, kihez akarunk szólni, mi lesz a szervezetünk missziója, hogyan fogalmazzuk meg a jövőképiünket, akkor átgondoltan vágunk bele az újba. Mi történik, ha mindent kihagyjuk? Bukdácsolhatunk. Zsigerből megoldhatunk minden problémát, és sikereket érhetünk el, de jönni fog a turbulencia szakasza, majd a megszűnés, illetve megszüntetés. Van ilyen mozgás is a harmadik szektorban.

Az álomidőszak és a turbulencia is olyan szakasza a szervezet életének, amikor nem árt, ha felvesszük a kapcsolatot valamelyik, a civil szektor fejlesztését célul kitűző alapítvánnyal, amelyik képzéseket szervez civil szervezeti vezetők, illetve önkéntesek részére, mert a profi segítség és az arra épülő tanulás minősége olyan fejlődésnek is lehet a biztosítéka, amely megalapozza a hatékony működést.

Ezért is jó, ha az alapkérdéseket már előre tisztázzuk, mert ha megkapjuk a válaszokat, akkor lehet, hogy bele sem kezdünk – pénzt, időt, energiát és barátságokat megőrizve ezzel a lépésünkkel.

A jogi személyiség mint kabát

A Ptk. V. fejezete foglalkozik a jogi személyekkel. Az erre irányadó jogszabályok szerint jogi személyek az állami, önkormányzati, gazdasági, társadalmi és más egyéb szervezetek.

A jogi személy jogképes. Ha jogszabály eltérően nem rendelkezik, jogképessége kiterjed mindazokra a jogokra és kötelezettségekre, amelyek jellegüknél fogva nem csupán az emberhez fűződhetnek, például csak az ember lehet örökös, tehát végrendeletet.

A jogi személy létrejöttének és megszüntetésének feltételeit a jogszabály a jogi személy egyes fajtáihoz képest állapítja meg, így egyedi szabályozása van az egyesületnek, az alapítványnak, de a kft.-nek és a bt.-nek is. Jogszabály is lé-

tesíthet jogi személyt, így pl. közalapítványt. A jogi személy létrejövetelének ak-tusa akár jogszabályban, akár határozatban vagy alapító okiratban történik, alapvető tartalmi elemként meg kell állapítani a jogi személy nevét, tevékenységét, székhelyét és – ha erről külön jogszabály nem rendelkezik – képviselőjét.

A jogi személy nevében aláírásra a jogi személy képviselője jogosult. Ha nem ő az aláíró, és jogszabály a nyilatkozat érvényességéhez írásbeli alakot kíván, két képviseleti joggal felruházott személy aláírása szükséges. A bankszámla felett való rendelkezéshez minden esetben két képviseleti joggal felruházott személy aláírása szükséges. Jogszabály ezektől a rendelkezésektől eltérhet.

Ha jogszabály a jogi személy létrejöttét nyilvántartásba vételhez köti – így van ez az alapítványok és egyesületek esetében –, a bejegyzett körülmények megváltoztatása harmadik személyek irányában csak akkor hatályos, ha a változást a nyilvántartásba bevezették.

A gyakorlatban számos alkalommal ad félreértésre okot, de ha a jogszabály vagy annak felhatalmazása alapján az alapító határozat vagy okirat másként nem rendelkezik, a jogi személy szervezeti egysége (gyáregysége, fiókja, telepe, üzeme, irodája, helyi kirendeltsége vagy csoportja, alapszerve, szakosztálya stb.) nem jogi személy. Az, hogy milyen szervezeti egység lehet jogi személy, az életben általában a civil szervezetek egymást közti politizálásában jelenik meg élesen, ill. ernyőszervezetek alapításakor.

A szervezeti egység vezetője az egység rendeltetésszerű működése által meghatározott körben a jogi személy képviselőjeként jár el. Jogszabály, alapító határozat vagy okirat ettől eltérően rendelkezhet.

Az Etv. 2. § (4) kimondja, hogy társadalmi szervezet, a társadalmi szervezetek szövetsége, továbbá – ha az alapszabály így rendelkezik – a társadalmi szervezetek szervezeti egysége jogi személy. A társadalmi szervezetnek az a szervezeti egysége nyilvánítható jogi személlyé, amelynek önálló ügyintéző és képviseleti szerve van, valamint a működéséhez szükséges vagyonnal (önálló költségvetéssel) rendelkezik.

Ebben a dolgozatban a két legfontosabb civil szervezeti formán, az egyesületen és az alapítványon van a hangsúly. Számos közös vonás fedezhető fel közöttük, de alapvetően két különböző jogi szerkezetről van szó.

A Ptk. VI. fejezete törvényi definíciót is ad az egyesületre és az alapítványra is. Ez alapján:

Ptk. 61. § „Az egyesület olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező szervezet, amely az alapszabályában meghatározott célra alakul, nyil-

vántartott tagsággal rendelkeznek, és céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét. Az egyesület jogi személy.”

Ptk. 74/A. § (1) „Magánszemély, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság (a továbbiakban együtt: alapító) – tartós közérdekű célra – alapító okiratban alapítványt hozhat létre. Alapítvány elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatása céljából nem alapítható. Az alapítvány javára a célja megvalósításához szükséges vagyont kell rendelni. Az alapítvány jogi személy.”

A társadalmi szervezet fogalmilag tágabb egység, mint az egyesület, az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény is szolgál törvényi definícióval, az Etv. 3. szakasz első bekezdése alapján a társadalmi szervezet „olyan önkéntesen létrehozott, önkormányzattal rendelkező szervezet, amely az alapszabályban meghatározott célra alakul, nyilvántartott tagsággal rendelkezik, és céljának elérésére szervezi tagjai tevékenységét”.

A legegyszerűbb megközelítésben úgy tehetünk különbséget, hogy az egyesület nem más, mint egy személyegyesülés, ami jogi személyiséggel rendelkezik, a társadalmi szervezet pedig ugyancsak személyegyesülés.

Az alapítvány pedig nem más, mint egy megszemélyesített vagyontömeg, ami jogi személyiséggel rendelkezik. Ez a két mondat már-már közhely. Milyen kabát a jogi személyiség? Mit takar ez a kifejezés?

A jogi személy:¹⁵

- Állandó szervezettel rendelkezik, ami a tagok létszámának változásától függetlenül változatlan marad. Polgári jogi szempontból a jogi személy szervezetének legfontosabb elemei az ügyintéző és a képviselő szervek (lásd később).
- Feladatai ellátásához szükséges, hogy államilag engedélyezett, vagyis nem jogellenes céllal hozták létre. Az egyesülési jog gyakorlása nem sértheti az alkotmány 2. §-ának (3) bekezdését, nem valósíthat meg bűncselekményt és bűncselekmény elkövetésére való felhívást, valamint nem járhat mások jogainak és szabadságának sérelmével. Társadalmi szervezet pl. minden olyan tevékenység végzése céljából alapítható, amely összhangban áll az alkotmánnyal, és amelyet törvény nem tilt. Társadalmi szervezet elsődlegesen gazdasági-vállalkozási tevékenység végzése céljából nem alapítható. Az egyesülési jog alapján fegyveres szervezet nem hozható létre, ezért a pártok sem hozhatnak létre pártrendőrséget. Igaz, ez a szabály elviekben egyszerűen megkerülhető; ha X párt „holdudvarához tartozó”, illetve

„hozzá közel álló” gazdasági társaság éppen őrzés-védelemmel foglalkozik, annak persze más a szájíze.

- A tagok vagyonától elkülönített vagyonnal rendelkezik. A jogi személyt cselekményeiért önálló vagyoni felelősség terheli, tartozásaiért saját vagyonával felel. Jogokat szerezhetsz és kötelezettséget vállalhat. Ennek egyetlen korlátja, hogy nem léphet olyan jogviszonyba, amely természeténél fogva csak az ember személyéhez kötött. Elsőre is nevetségesnek tűnik jogi személyek házasságáról beszélni, nem?
- A jogi személyek többségét nyilvántartásba kell venni. A hatósági regisztrációt a nonprofit jogi személyek esetében a megyei (fővárosi) bíróságok végzik. A jogi személyek a bejegyzés napjával, de az alapítás napjára visszamenőleges hatállyal jönnek létre.
- A jogi személynek a tagoktól elkülönített vagyoni felelőssége van, a jogi személyt alkotó természetes személyek a jogi személy tartozásaiért nem felelnek.¹
- Fontos kérdés a jogi személyeknél a tagság is. Nemcsak az, hogyan lehet valaki egy személyegyesülés tagja, hanem az is, hogy a tagság hogyan szüntethető meg.

A Ptk. 62. szakasz első bekezdése kimondja: „Az egyesület alapszabályában rendelkezni kell az egyesület nevééről, céljáról és székhelyéről, valamint szervezetéről.”

A Polgári törvénykönyvet idéztem ugyan, de az egyesületekről, az egyesülési jogról rendelkező külön törvény, az 1989. évi II. törvény a forma tényleges szabályzója.

Ennek a jogi formának legfontosabb jellemzői:

- legkevesebb tíz alapító tag hozhatja létre, vegyesen akár magányszemélyek, akár jogi személyek,
- a szervezet teljesen autonóm, az ügyészség csak törvényességi felügyeletet gyakorol felette,
- a szervezeten belül a tagok teljesen egyenrangúak, aminek végső biztosítéka, hogy a tagok jogosultak a bíróságtól felülvizsgálatot kérni a törvényes működés helyreállítása érdekében, ha az alapszabállyal ellentétes vagy az abban foglalt célokat veszélyeztető működés miatt azt megalapozottnak látják.
- a szervezet alapvető döntéseit a törvény a közgyűlés mint legfőbb döntéshozó szerv hatáskörébe utalja,

- a szervezet bejegyzése, működtetése a gazdasági társaságokhoz képest egyszerű, olcsó,
- a gazdálkodást kormányrendelet szabályozza,¹⁶
- a társadalmi szervezet kiegészítő jelleggel végezhet vállalkozói tevékenységet, de kifejezetten ilyen célra nem alapítható.

Első nekifutás: az alapítás

- Ezek is mit képzelnek magukról! Csak mert másfél mázsa, még nem kell velem úgy beszélnie, mintha ő fújná a passzátszelet! – pattogott Egyesület Elemér. – Miért van az, hogy az „ajtónálló” kizárólag agresszívan képesek beszélni?! Nem vagyok sem gyengeelméjű, sem süket!
- Elemér, nem akarok okvetetlenkedni, de TE emelted meg a hangodat először, mintha egy biztonsági őr csak gyengeelméjű vagy süket lehetne. Ha jobban végiggondoljuk, tulajdonképpen TE viselkedtél úgy, mint ha TE fújnád a passzátszelet... – ellenkezett Aranka. – Gondold végig, hányan mennek úgy oda naponta, mintha az ő ügyük lenne az egyedüli és kizárólagosan fontos széles e világon! És gondold végig, hányan vannak ezek közül, akik lusták utánanézni, hogy tulajdonképpen hova is kell menniük az ő egyedüli és kizárólagosan fontos ügyükkel – pont úgy, mint TE! És vajon ezek közül hányan hibáztatják a biztonsági őrt azért, mert saját tájékozatlanságuk következtében felesleges utat tettek meg – pont úgy, mint TE!
- Ha szépen nyugodtan elmondja, hogy nem a Cégbíróságra, hanem a „sima” bíróságra kell mennem, halkan is megértem...
- Na igen, ha odafigyelsz. De te csak azzal voltál elfoglalva, hogy lobogtasd a papírjaidat, és mondd a magadét. Tulajdonképpen érthető, hogy egy idő után megpróbált téged túlkiabálni.
- Jó, de honnan kéne azt nekem tudnom, hogy nem a cégbíróság az illetékes?
- Mondd, Elemér, céget alapítasz?
- ...
- Na innen. Egyébként meg onnan, hogy kérdezel. Ha más nem, hát a biztonsági őrtől – ahelyett, hogy kakaskodsz vele...
- Te most tulajdonképpen kivel vagy?... És öööö eljössz velem a bíróságra is? De ott majd te menj előre...

Tanulság: Nonprofit szervezetek alapításával, adatváltozásával, illetve törlésével az NGO székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) bírósághoz kell fordulni.

Mint minden jogi személyiséggel rendelkező szervezetnek, az egyesület és az alapítvány létrehozásának is jogilag szabályozott, garanciákra, törvényességi felügyeletre épülő, a jogbiztonságot szem előtt tartó eljárási rendje van.

A társadalmi szervezetek, alapítványok mint magánjogi jogi személyek bejegyzése a fél kérelmére indulnak meg. Bármely civil szervezet létrehozására vonatkozó gyakorlati jó tanácsok ideális esetben:

Első lépcsőfok: Megvan az ötlet, tudjuk, milyen civil szervezetet akarunk létrehozni. Megnyerjük az ügyünknek az alapításhoz szükséges minimális létszám-ban barátainkat, kollégáinkat, ismerőseinket, szomszédainkat... Fontos, hogy olyan embereket vonjunk be az alapításba, akik megbízhatóak és elérhetőek. Bár megalakuláskor „politikailag” talán hasznos a nagy létszám, de ha a menetrend szerint érkező hiánypótlási felhívás miatt újra össze kell rántani a társaságot, akkor tíz embert vagy egy alapítót mindig könnyebb lesz elérni, mint ennél sokkal többet.

Második lépcsőfok: Előkészítjük az alapításhoz szükséges iratokat (lásd később), begyűjtjük az érintettek szükséges személyi adatait. A tervezeteket eljuttatjuk mindenkinek. Legyünk gyakorlatiasak, és ha lehet, használjuk a technikai vívmányait. Védjük a környezetet: papír helyett használjunk e-mailt, hozzunk létre levelezőlistát. Mindig jelöljük meg a fejlécben, hogy tervezetről van szó.

Harmadik lépcsőfok: A beérkezett javaslatokat figyelembe véve alternatívákat dolgozunk ki, illetve módosítjuk a tervezetünket, és újból eljuttatjuk mindenkinek. Ha e-mailt használunk vagy számítógépen printeljük ki a tervezetet, használjunk többféle színt a nyomtatáshoz – átláthatóbb lesz.

Negyedik lépcsőfok: Időpontot egyeztetünk, amikor mind találkozunk személyesen, és az alakuló ülésen kimondjuk: megalapítottuk civil szervezetünket.

Ötödik lépcsőfok: Az alapításkor megfelelően összeállított, aláírt jogi dokumentációt postán vagy személyesen eljuttatjuk a székhely szerinti és területileg illetékes megyei (fővárosi)¹⁷ bíróságra.² Ügyeljünk arra, hogy bár csak 1-1 eredeti példányt kell becsatolni, legyen tartalékunk, jusson saját példány az érintetteknek. Szerencsére már van külön formanyomtatvány és kérelem, amit használhatunk.

A határidőről

Az összeállított jogi dokumentációt a bíróság befogadja. A határidők a bíróságot és a kérelmezőt is a kézbesítés napjához kapcsolva kötik.

Ha postán küldtük be a kérelmünket és a melléleteket, akkor a bíróságnál a kézbesítés napjától ketyeg az óra, amikor a küldemény a bíróság postázójába címére megérkezik, és átveszik. Tehát nem az a nap az irányadó, hogy mi mikorra kelteztük az iratainkat, vagy mikor adtuk postára!

Ha személyesen visszük és adjuk be a kezelő irodában az iratokat, akkor az átvétel napja az irányadó. A bíróságokon általában van kihelyezett gyűjtőláda is, amit elvileg minden nap ürítenek, oda is be lehet dobni a beadványokat, de akkor nem marad a kezünkben olyan példány, amit érkeztethetünk volna.

Mit jelent az érkeztetés? Kicsit szakzsargon a kifejezés, ami a régi jogszokásokból maradt fenn, és terjedt el a köznyelvben is. Ez azt jelenti, hogy a hivatal képviselője aláírásával és az aznapi dátummal a másodpéldányon igazolja az átvétel tényét. Használjuk tehát bátran a kifejezést, valahányszor egy hatóságnál átvettünk egy hivatalos iratot a másodpéldányon: legyen szíves érkeztetni!

Azt a példányt, amin érkeztetjük az iratunkat, szokás úgy megkülönböztetni, hogy félbehajtjuk, és középre helyezzük a beadványt. Ha van bármi, amit nem kész őrlepon nyújtunk be, hanem például saját kérelmet plusz melléleteket, mindig soroljuk fel tételesen, hogy miből hány példányt, és másolatot vagy eredetit adtunk be. A másodpéldány félbehajtása viszonylag ismert szokás az ügyintézők körében, így biztosak lehetünk abban, hogy az a példány kerül átadásra, amit kiválasztottunk, és az marad nálunk, amelyiket mi szeretnénk, pl. azért, mert kávéfolt, javítás, csúnya szignó van rajta.

Ha beérkezett az irat a bíróságra, akkor az átvételtől számított 30 napon belül, várhatunk reakcióra. Arról, hogy mi az ügyiratunk hivatkozási száma, aznap még nem, de egy-két nappal később már tud a kezelőiroda felvilágosítást adni. A későbbiekben minden beadványunkon ezt a számot is fel kell tüntetnünk.

Elenyésző számú esetben a válasz, amit kapunk, a bejegyző végzés lesz, a valószínűbb, hogy hiánypótlási felhívás fog érkezni.

A hiányok pótlására összesen legfeljebb 45 nap áll a rendelkezésünkre. Ezt a bíró kiadhatja egy tételben, de két részletben is. Általában elsősre 30 napot jelölnek meg, és kérhető 15 napos póthatáridő, ha valamiért nem készülne el határnapra a beadásra.

A határidőket az általános szabályok szerint kell számítani. Ismét felhívom a figyelmet, hogy nem a levél keltezésének a napja számít!

A hiánypótlás nélküli bejegyzés folyamata és leghosszabb időtartama

A bejegyzési kérelem beérkezése a bíróságra

60 nap a bíróság ügyintézési és döntési kötelezettségének teljesítésére

A nyilvántartásba vételről vagy elutasításról szóló határozat megküldése

8 nap „kézbesítési idő”

Automatikus bejegyzés jogkövetkezménye (változtatások nélkül) a 69. napon, amennyiben a bíróságtól semmilyen döntésről szóló határozat nem érkezik

Előfordulhat, hogy akkor hozza meg a levelünket a postás, amikor nem vagyunk otthon, és csak a postai értesítőt találjuk meg a levélszekrényben. A kézbesítés dátuma ilyenkor nem az első postai kézbesítési kísérlet dátuma lesz, hanem az a nap, amikor a levelet a postahivatalban átvesszük, vagy amikor az újbóli kézbesítési kísérletkor otthon kézhez kapjuk. Tehát a tényleges kézhezvétel lesz az irányadó. Vigyázzunk azonban, ha szervezetünk valahol szívességből rendelkezik postacímmel, vagy olyan irodaházban van az irodánk, ahol teszem azt a porta veszi át és írja alá a beérkezett leveleket! Ha mi bármely okból nem vettük át tőlük a küldeményt, nem hivatkozhatunk erre a tényre eredménnyel, ha elcsúszunk a határidővel.

A határidő kezdő napja a kézhezvétel napja. Az utolsó napot ehhez képest kell számítani. Ha a határidőnk utolsó napja munkaszüneti napra vagy ünnepnapra esik, a határidő a munkaszüneti napot követő első munkanapon jár le.

A határidők számításánál, amelyek ránk, kérelmezőkre vonatkoznak, a naptári napot kell figyelembe venni, és nem a munkanapokat kell számolni.

Ha a kézbesítéstől számított 30 napon belül kérelmünk semmilyen reakciót nem váltott ki a bíróságból, akkor saját érdekünk is azt diktálja, hogy levélben, személyesen, telefonon érdeklődjünk a kezelőirodán, hogy mi újság van.

A bíróság a kérelem beérkezésétől számított 60 napon belül köteles dönteni a szervezet nyilvántartásba vételéről vagy az erre irányuló kérelem elutasításáról. Ha az eljáró megyei (fővárosi) bíróság nem jár el, pontosabban nem tesz eleget döntési kötelezettségének 60 napon belül, a bíróság vezetőjének a határidő lejártát követő nyolc napon belül meg kell tennie a szükséges intézkedéseket a kérelem elbírálása érdekében. Ha minden hiába, és sehogy sem születik ügyünkben semmilyen lépés, a beadás-kézbesítés napjától számított 69. napon a szer-

vezetet bejegyzettnek kell tekinteni, a szervezet a benyújtott kérelem és alapszabály szerinti tartalommal létrejön.

Ettől persze, hogy mi tudjuk, hogy lejárt a 69 nap, nekünk erről még nem lesz bejegyző végzés a kezünkben, de a benyújtást igazoló iratokkal felvértezve – aláírt tértivevény, érkeztetett kérelem űrlap – már joggal csaphatunk az asztalra. Persze az ilyen csúszás ritka, mint a fehér holló. Ha senki sem élt jogorvoslattal a bejegyző végzés ellen a rendelkezésére álló 15 napos határidőn belül, akkor a nyilvántartásba vétel jogerőre emelkedik.

A megyei (fővárosi) bíróság a kérelmezőt írásban tájékoztatja a bejegyzés tényéről, a szervezet lajstromszámáról.

A változások bejegyzésére is van irányadó határidő, Ha a nyilvántartott adatokban történt változás, ezt a változások bekövetkezéséhez képest 60 napon belül kell bejelenteni. Ilyen adatnak számít a vezetőség tagjainak, a kuratórium tagjainak, a székhelynek, a levelezési címnek, a szervezet nevének stb. a megváltozása.

Bementem a Cégbíróságra, hogy benyújtsam a papírokat

Egyedül a közhasznú társasággal kell a Cégbíróságra menni, minden más civil szervezet: alapítványok, egyesületek, közhasznú szervezetek nyilvántartására a Fővárosi Bíróságnak, illetve a megyei bíróságoknak van hatásköre. Aki pedig nem tudja, hogy település, utca, házsám szerint melyik megyei (fővárosi) bíróság illetékeségi területéhez tartozik a szervezetének tervezett székhelye, az kérdezzen meg valakit, hogy hova menjen.

Amit a jegyzőkönyvről érdemes tudni

Az ebben a részben felsoroltak értelemszerűen alkalmazhatók mind az alakuló ülések, mind az éves rendes és a tisztújító közgyűlések jegyzőkönyveinek szerkesztésére.

A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell:

- az elnevezést, hogy ez egy jegyzőkönyv,
- a helyszínt,
- az ülés kezdő és befejező időpontját,

- megismételt ülés esetén annak kezdő és befejező időpontját,
- a jelenlévők névsorát.
- A külön íven megszerkesztett jelenléti íven szerepelnie kell a jelenlévők nevének, lakcímének és aláírásának. Ha kézzel írjuk, akkor ügyeljünk az olvashatóságra. Előre gépelt jelenléti ív esetén, ha valaki nem jött el, annak a nevét húzzuk ki, egyértelműen jelöljük, hogy nem jelent meg, hogy a szavazatszámolás ellenőrzésekor ne legyen ellentmondás a szavazatszámok és a szavazók száma között.

Ha sorszámozzuk a neveket a jelenléti íven, akkor ugyanazt a sorszámozást alkalmazzuk a jegyzőkönyvben is.

Az alakuló ülésen az alapítók bármelyike magához ragadhatja a szót, és javaslatot tehet az alakuló ülés tisztviselőinek megválasztására, így:

- 1 fő levezető elnök,
- min. 1 fő jegyzőkönyvvezető,
- 2 fő jegyzőkönyv-hitelesítő,
- min. 3 fő a szavazatszámoló bizottságba.

A javaslattevő megkérdezi a jelölteket: elfogadják-e a jelölést, és igenlő válasz esetén a jelenlévők nyílt, többségi szavazással megválasztják az alakuló ülés tisztviselőit.

A levezető elnök ezt követően megállapítja a létszámot, ez alapján megállapítja a határozatképességet és megnyitja az alakuló ülést, tájékoztatja a jelenlévőket a napirendről, és szavazásra bocsátja a napirendet.

A napirendi pontok elfogadásáról egyenként, de csomagban együtt is lehet szavazni.

A levezető elnök feladata gondoskodni az ülés zavartalan menetéről. Ő adja és vonja meg a szót a felszólalóktól, vezeti az ülést, összefoglalja az elhangzottakat, szavazásra bocsátja a napirendet és a határozati javaslatokat, megállapítja a határozatképességet. Irányítja és kordában tartja az ülést. Az ülés megnyitásától kezdve az ülés bezárásáig jelen van, majd aláírja a jegyzőkönyvet. Rendes közgyűlésen ő is megszámolhatja a szavazatokat, nem feltétlen kell szavazatszámolókat választani.

A jegyzőkönyvvezető szorgosan jegyzetel. Nincs jelentősége, hogy kézzel vagy géppel ír. Praktikus, ha ez megoldható, hogy a helyszínen hordozható szá-

mítógéppel rögzítsék az eseményeket, hacsak nincs asztali gép is a közelben. Ilyenkor már csak egy nyomtató kell helyben, és minden azonnal készen van.

Ha gyorsírással jegyzetel a jegyzőkönyvvezető, akkor lényeges, hogy a jegyzőkönyv-hitelesítők is tudják a gyorsírásképeket olvasni. A jegyzőkönyvvezető is aláírja a jegyzőkönyvet.

A **jegyzőkönyv-hitelesítők** aláírásukkal tanúsítják, hogy a jegyzőkönyv a valóságban elhangzottakkal megegyező módon tartalmazza az elmondottakat.

A magyartalan, trágár, hülye vicceket tartalmazó mondatokat nem feltétlenül kell rögzíteni. Lehet rá utalni. Lehet zanzásítani a túl sokat beszélő, önmagukat ismétlő emberek ömlengéseit. A lényeg, hogy a jegyzőkönyv pontosan adja vissza a szavazás eredményét, annak belső arányait, vagyis az igen – nem – tartózkodom számaikat, szöveghűen rögzítse a határozati javaslatokat és a fontos kérdésfeltevéseket.

Lehet alkalmazni a jegyzőkönyvben olyan kifejezéseket, mint pl.: a felek részletesen megvitatták, pro és kontra érveket hoztak fel, heves vita támadt, amelyet követően végül az alábbiakban rögzített javaslat szerint bocsátották szavazásra a kérdést, XY közbevetései jelentős derültséget okoztak, a tagok közötti heves vita oly mértékben eldurvult, hogy a levezető elnöknek rendre kellett utasítania a veszekedő-ordibáló feleket.

A lényeg, hogy a jegyzőkönyvvezetés során nem a „Többet írok Tolsztojnál irodalmi versenyen” veszünk részt. Ellenőrzésként a jegyzőkönyvet elolvassák a hitelesítők és a levezető elnök is, hogy a lényeg kiemelésekor fontos részletek ne sikkadjanak el. A kész dokumentumot is bárki elolvashatja, és kérheti annak pontosítását. Ha a pontosítás megfelel a valóságnak, és releváns az eredmény szempontjából, a szervezet működése oldaláról, akkor javasolt a jegyzőkönyvet korrigálni. Ha valaki csak kekeckedik, akkor viszont ne hagyjuk magunkat.

Az ülésről videó- és hangfelvételt is készíthetünk, ha a feltételek adottak és senki sem tiltakozik a képrögzítés ellen. Egy mezei diktafon is elég arra, hogy mindent rögzítsen, de a kazettát őrizzük meg.

Ha filmezünk, akkor kössük össze a kellemet a hasznossal, és törekedjünk arra, hogy jó minőségű munka kerüljön ki a kezünkből. Kérjük meg valakit, hogy kezelje a kamerát. Az operatőr ne felejtse egy asztal tetején a kamerát, ne kézből vegye fel az egész anyagot. Használjon statívet (háromlábú állványt). Ha ért hozzá, és nem akar unatkozni, akkor készítsen a felszólalókról közeli felvételeket is. Szerepeljen mindenki a felvételen. Készíthet 5–8 perces rövidfilmet is az alakuló ülésről, amit vágóképekkel és interjúkkal gazdagíthat.

Az ilyen filmeket jól használhatjuk a szervezet munkájának a dokumentálására, adományszervezésre, Public Relations tevékenységre stb.

Ha van rá pénzünk, vagy jók a kapcsolataink, akkor szerezzünk adásidőt a helyi televízióban, annak valamelyik műsorában, hogy ott is megjelenjünk.

A szavazatszámoló bizottság tagjainak feladata: nyílt szavazásnál megszámlolják a felállva vagy kézfeltartással szavazók számát. Titkos szavazásnál össze-számlolják kiosztás előtt és szavazás után is a szavazólapokat, ellenőrzik, hogy érvényesek a szavazatok, nincs-e pl. minden jelölt neve mellett X jel, és kihirdetik az eredményt.

Azért vannak többen, hogy egymást is ellenőrizzék. A három főből egy már a tisztségviselő megválasztásánál kijelölhető elnöknek, de a három ember egymás közt is eldöntheti, hogy ki legyen az elnök, és ki legyen az, aki kiáll a plénum elé, és kihirdeti az eredményt. Az elnöknek tehát mindenképpen szerepelnie kell a közönség előtt. Azt, hogy ki legyen az elnök, gyakran az dönti el, hogy ki vállalja el, hogy megszólaljon a többiek előtt.

A szavazatszámoló bizottság tagjainak nem kell aláírnia a jegyzőkönyvet, mert az eredmény a lényeg, és ezért vannak ott a jegyzőkönyv-hitelesítők.

Ugyanakkor a szavazócédulákat – ahogyan a hangszalagot is vagy bármely más, a szervezet életére vonatkozó dokumentumot – érdemes megőrizni.

A szavazócédula – szavazólap. Kioszthatunk üres lapokat, lepecsételhetjük, sorszámozhatjuk őket, hogy egyediesítsük, és erre a szavazásra készültek. Azonban nem tarthatjuk nyilván, hogy a sorszámozott szavazólapokat ki kapta, mert ez sértené a szavazás titkosságát. Használhatunk olyan szavazólapokat, amelyeken eleve előre van nyomtatva a jelöltek neve, és a nemkívánatos jelölt nevét egyszerűen ki kell húzni, vagy X jellel megjelölni azt, akit választunk. Minden szavazásnál ellenőrizni kell azonban, hogy a leadott szavazatok száma és a határozatképesség megállapításakor rögzített létszám egyezik-e.

Nyílt szavazásnál mindig fel kell tenni azt a kérdést, hogy ki szavaz igennel, ki szavaz nemmel, ki tartózkodik.

A jegyzőkönyvben mindenképpen rögzíteni kell, hogy kit és hogyan választottak meg a szavazatszámoló bizottság elnökévé.

A jegyzőkönyv követi az ülés menetét, az elfogadott napirendi pontok egymásutánisága határozza meg. A jegyzőkönyv nemcsak az elhangzottakat rögzíti, hanem azt is, hogy ki mondta. A felszólaló nevét elég egyszer teljes terjedelmében lejegyezni, utána már lehet rövidíteni is, pl.: Ló Béla, továbbiakban: L. B.

Társadalmi szervezet megalapításáról szóló jegyzőkönyvben az alapítóknak ki kell mondaniuk, hogy a szervezetet megalapították: „Jelenlévők kijelentik, hogy a Fegyvertelen Harc A Keleten Nyugvó Napért Közhasznú Egyesületet megalapították.”

Az ülés végén a jegyzőkönyvben is rögzített módon a levezető elnök megköszöni a részvételt és bezárja az ülést.

Ha az alakuló vagy rendes közgyűlés tisztviselői nem egyidejűleg írják alá a jegyzőkönyvet, akkor mindegyikük neve mellett szerepeljen, hogy mikor és hol írták alá.

Gyakorlati útmutató a társadalmi szervezet nyilvántartásba vétele iránti kérelem űrlaphoz

A társadalmi szervezetek bírósági bejegyzését és adatszolgáltatásait átvezetését nagymértékben megkönnyíti az erre a célra szolgáló formanyomtatvány.

Magán az űrlapon részben egyszerű kiigazodni. Az űrlap elérhető a különböző CD-jogtárakon, az iratminták adatbázisában, letölthető az internetről, nyomtatványboltban megvásárolható, illetve a bíróságokon is kérhető. Az űrlap római számokkal három különböző rovatra van osztva.

I. A társadalmi szervezet neve: A teljes elnevezés, nem a rövidített név.

A társadalmi szervezet székhelye: A központi ügyintézés helyszíne, ahol működik az NGO (*irányítószám; község, város; kerület; utca, út, tér stb.; házszám; lépcsőház; emelet; ajtó*).

A társadalmi szervezet képviselőjének neve: Akit elnöknek/vezetőnek választott a közgyűlés.

A társadalmi szervezet célja: Az alapszabályban meghatározott célok.

Az alapszabály kelte: Az alakuló ülés napja; ha módosítják az alapszabályt, ez a dátum akkor sem változik.

A társadalmi szervezet szervezeti egysége jogi személlyé nyilvánítása esetén.

- a jogi személy szervezeti egység neve a teljes elnevezés, nem a rövidített név.
- a jogi személy szervezeti egység székhelye: lásd mint fent (*irányítószám; község, város; kerület; utca, út, tér stb.; házszám; lépcsőház; emelet; ajtó*).
- a jogi személy szervezeti egység ügyintéző és képviselői szervének neve: a feleken múlik: fórum, kerekasztal, igazgatótanács stb.

A közhasznú jogállás megszerzése esetén a közhasznúsági fokozat: csak közhasznú vagy kiemelkedően közhasznú lehet a szervezet, lásd később.

A társadalmi szervezetek szövetsége nyilvántartásba vétele esetén

- a társadalmi szervezetek szövetségét létrehozó társadalmi szervezetek neve: felsorolás;
- a társadalmi szervezetek szövetségét létrehozó társadalmi szervezetek székhelye: követi a felsorolást (*irányítószám; község, város; kerület; utca, út, tér stb.; házszám; lépcsőház; emelet; ajtó*), szükség szerint pótlapokon folytatható;
- a társadalmi szervezetek szövetségét létrehozó társadalmi szervezetek nyilvántartási száma: ez egy bírósági lajstromszám, a bejegyző végzés és a kivonat is feltünteti. Bármilyen, bírósággal való kapcsolattartás során erre a számra kell hivatkozni. A nyilvántartási szám nem ugyanaz, mint a társadalmi szervezet nyilvántartásba vételéről szóló határozat száma.

II. A kérelemhez csatolandó iratok:

A bírósághoz elegendő minden eredeti okiratból csak egy példányt becsatolni. Az űrlap jobb szélső oszlopában kell felvezetni, hogy miből hány példányt csatoltunk be a bíróságnak. Ez egy ellenőrzési lista is egyben.

- **A társadalmi szervezet alakuló ülésének jegyzőkönyve:** Az alakuló ülés valamennyi momentumát jegyzőkönyvben rögzíteni kell.
- **A társadalmi szervezet alakuló ülésének jelenléti íve** a tagok nevével, lakóhelyével és (olvasható) aláírásával.
- **A társadalmi szervezet alapszabálya:**

Az egyesület alapszabályának tervezetét a szokás szerint vagy a meghatalmazott ügyvéd, vagy az egyesület leendő vezetőségi tagjai készítik elő. Ideális esetben a tervezetet előzetesen köröztetik a tagok között, akik kifejtik véleményüket és felteszik a kérdéseiket. Az alapító tagok szempontjából nem a közkézen forgó vagy a jogi képviselő által előkészített iratmintának van jelentősége, mert az alapvetően sablonszöveg. Általában mindenki igyekszik olyan iratmintát használni, amit már legalább egyszer bejegyeztek. Sajnos azonban a valóság az, hogy ez még kevés biztosíték: a bírói gyakorlat még egy megyei (fővárosi) bíróságon belül sem egységes. Sőt ugyanazon alapító okirat, eltérő néven, eltérő alapító tagokkal, de szó szerint egyező szöveggel, célokkal két különböző megyei (fővárosi) bíróságtól két különböző hiánypótlási végzést kaphat.

Az igazi civil feladat azonban nem az, hogy a tagság jogilag elfogadható szöveget állapítson meg az alakuló ülésen, hanem az, hogy tartalommal, célmeghatározással és tevékenységgel töltsen fel az alapszabályt. A jogi szöveg megfelelőségét sem szabad túllaggodni, hogy jaja ügyis visszadobja majd a bíróság. Ha a bíróság megküldi hiánypótlási felhívását, azt is megmondja, mi az, amit módosítani kell a szövegen ahhoz, hogy eleget tegyen azoknak a törvényi feltételeknek, amelyekkel az NGO bejegyezhető lesz.

Az egyesületnek, mint minden más jogi személyiséggel bíró szervezetnek, a **névvalasztásnál** meg kell felelnie bizonyos alapvető feltételeknek. Ezek:

- A névvalódiság: a szervezet elnevezésének tükröznie kell fő tevékenységi körét. Az egyesület elnevezése emellett sem annak alapvető tevékenységére, sem formájára, sem közhasznúsági fokozatára nézve nem tartalmazhat valótlanyságot, és nem lehet egyéb módon sem félrevezetésre vagy megtévesztésre alkalmas.
- A névkizárólagosság: azaz nincs másik bejegyzett, ugyanilyen nevű szervezet, amellyel összekeverhető lenne. Olyan mértékben kell az NGO-k elnevezéseinek különböznie, hogy egyértelműen kizárható legyen a más NGO-k nevével való összetéveszthetősége.³
- Névszabatosság: az egyesület elnevezésében a vezérszón kívül csak magyar szavak szerepelhetnek, a magyar helyesírás szabályainak figyelembevételével. Formai szempontból a nyelvhelyesség, a nyelvtani és a helyesírási szabályok kötelező betartásáról van szó. Választhatunk és nyilvántartásba vehetünk idegen nyelvű elnevezést és rövidített nevet is, amit feltüntetünk az alapító okiratban, és így nyilvántartásba is vetetjük. Fontos, hogy idegen nyelvi elnevezés esetében le kell írni azt is, hogy milyen nyelvről van szó. Teszem azt, ha a magyar–koreai kulturális kapcsolatok erősítésére akarunk szervezetet bejegyeztetni, és az eredeti írásjegellel együtt akarjuk a nevet használni, akkor jobb elébe menni a bíróság esetleges hiánypótlási felhívásának, ami abból fakadhat, hogy a koreai nyelv és írás ismerete ott nem pályaalkalmassági feltétel. A teendő ebben az esetben a következő: keressük fel a Bajza utcában az Országos Fordító és Fordításhitelesítő Irodát, az OFFI-t, és készíttessünk hiteles fordítást velük, amit becsatolunk mint bejegyzésre alkalmas hiteles bizonyítékot. Ha esetleg a bejegyzés során iratainkban arra utalunk, hogy valamely nemzetközi ernyőszervezethez csatlakozunk, és az elnevezésüket is használjuk a miénkben, sor kerülhet arra, hogy a bíróság nyilatkozatot kér ar-

ra vonatkozóan, hogy jogosultak vagyunk az adott elnevezés használatára. Ilyen esetben célszerű gyakorlatiasnak lenni, és nem dicsekedni, így nem hívjuk fel feleslegesen egy hiánypótlási felszólítás lehetőségére a bíróság figyelmét.

Ha a szervezet névválasztásáról kiderül, hogy nem felel meg a polgári jog említett általános névhasználati szabályainak, a bíróság a szervezetet nem veheti nyilvántartásba. Ha mégis bejegyzi, és utóbb derül fény arra, hogy ez más személyhez fűződő jogát sérti, az illetőnek alanyi joga pert indítani ellene.

Az alapszabály kötelező eleme az **egyesület céljának a meghatározása**. Már utaltunk rá: a céloknak államilag engedélyezettnek kell lennie, és nem irányulhat jogellenes tevékenységre.

Az alapszabályban meg kell határozni a **székhelyt** is. Ez a székhely lehet lakás, kertes ház, lehet valamelyik tag állandó lakcíme is, lehet valamilyen jogi személy címe. Nem kell, hogy az egyesület tulajdonában legyen az ingatlan, amit székhelyként használ. A székhely lehet bérlemény is. Jogi személy esetében, illetve ha egy bérleménybe jelentik be az egyesületet, az illetékes szervezet aláírásra jogosult képviselőjének, illetve a főbérlőnek hozzá kell járulnia a cím székhelykénti megjelöléséhez.

Az egyesület alapszabályának kötelező eleme a **szervezetről való rendelkezés**. Minimális feltételként az egyesületnek legfőbb szervvel, a tagok gyűlésével, illetve közgyűléssel, ügyintéző és képviseleti szervvel, vezetőséggel kell rendelkeznie. Meg kell állapítani a legfőbb döntéshozó szerv feladat- és hatáskörébe tartozó kérdéseket is.

Kötelező elem a **szervezet vagyonáról is rendelkezni**. Az egyesületnél nem kötelező igazolni a vagyon meglétét, de utalni kell az alapszabályban arra, hogy miből él meg a szervezet.

Egy egyesületi alapszabály bevett tagolása a következő:

Általános rendelkezések

Az egyesület célja

Egyesületi tagság keletkezése, megszűnése

A tagok jogai és kötelezettségei

Az egyesület szervei: közgyűlés és tisztségviselők

Az egyesület képvisellete

Az egyesület vagyona, gazdálkodása

Vegyes rendelkezések

Mivel nem célunk egy-egy iratminta szó szerinti rögzítése ebben a dolgozatban, ezért csak figyelemfelhívásként helyezem el ezt a tagolást a jegyzetek között. Ennél többet lehet rögzíteni az alapszabályban, de kevesebbet nem illik. Fontos, hogy kerüljük el az NGO működésének részletes szabályozását az egyesület alapszabályában, mert lehetséges az is, hogy az egyesület Szervezeti és Működési Szabályzatot (SZMSZ) is elfogadjon. Egyelőre még nem gyakori a civil szektorban, hogy SZMSZ-t is alkossanak, de van elérhető iratminta, amit már meg lehet vásárolni, és alapként kiválóan használható. Az adott egyesület sajátos szerkezetének leírása azonban – különösen akkor, ha az NGO fizetett alkalmazottakkal is dolgozik, az alá- és fölérendeltségi viszonyok ábrázolása, ki adhat kinek munkáltatói utasítást, hogyan működik a javaslattevő vagy a beszámolási fejelem, kinek, hogyan kell megszerveznie a stábülések, a székhely takarítását, karbantartását stb. – nagyon fontos, az egyesület életét meghatározó kérdések, viszont ezek nem a klasszikus alapító okirat szabályozási körébe tartozó témák.

- **A társadalmi szervezet ügyintéző és képviseleti szerve tagjainak a tagság elfogadására és a jogszabályban meghatározott követelményekre vonatkozó nyilatkozata.** A nyilatkozat lényege az összeférhetetlenség hiányára való utalás. A nyilatkozó nem áll közügyektől eltöltő ítélet hatálya alatt, közhasznú szervezet esetében a nonprofit törvényben meghatározott összeférhetetlenségi okok nem állnak fenn. Nyilatkozik az állampolgárságáról, a személyi adatairól, a nyilatkozat céljáról, arról, hogy az elnöknek, a titkárnak vagy a vezetőségi tagnak való megválasztását fogadja el.
- **A székhelyhasználat jogcímét igazoló okirat másolata.** Nyilatkozat a tulajdonostól a szívességi lakáshasználatról, a tulajdoni lap másolata, bérleti szerződés, adásvételi szerződés másolata. A székhelynyilatkozatnak ki kell térnie arra is, hogy ott ki lehet függeszteni a legfőbb döntéshozó szerv által hozott határozatokat hirdetményként. Nem szükséges az ingatlan helyrajzi számát is megadni. Ha a székhely bérlemény, ajánlott, hogy a bérleti szerződésre kerüljön rávezetésre, hogy a bérbe adó hozzájárul, hogy a címen a bérlő székhelyt létesítsen. Ilyen esetben a bérlő általában vállalja, hogy a bérleti szerződés megszűnésétől számított 60 napon belül a székhelyváltással kapcsolatos változásbejegyzési kérelmet a megyei (fővárosi) bíróságnak benyújtja. Ha ezt a bérlő elmulasztaná, a bérbe adó a szerződésre való hivatkozással törvényességi felülvizsgálatot kezdemé-

nyezhet. Szőrözésnek tűnhet egy bérleti szerződésbe ilyet beleírni, de biztonságos megoldás.

- **Szükség szerint a felügyelő szerv tagjainak a tagság elfogadására és a jogszabályban meghatározott követelményekre vonatkozó nyilatkozata.** Ha lesz felügyelő- vagy ellenőrzőbizottság, akkor majd annak is kell saját ügyrendet alkotnia. A felügyelő bizottság tagjai az NGO gazdálkodásának és működésének ellenőrzésére is jogosultak, iratbetekintési joguk van a szervezet könyveibe. Ha törvényességi aggályuk van, előbb a vezetőséghez, végső esetben az ügyészséghez fordulhatnak. Összehívhatják az NGO legfőbb szervét is.

A nyilatkozatban a vezetőségi tagokra is irányadó összeférhetlenségi okokra nézve nyilatkoznak, valamint nem állhatnak rokoni, közeli hozzátartozói (Ptk. 685. § b.) kapcsolatban a szervezet vezetőségének tagjaival, vagy a vezetőség döntése alapján kötelezettség vagy felelősség alól mentesülne, vagy bármilyen más előnyben részesülne, illetve valamely megköteendő jogügyletben egyébként érdekelt. Nem minősül előnynek a közhasznú szervezet cél szerinti juttatásai keretében a bárki által megkötés nélkül igénybe vehető nem pénzbeli szolgáltatás, illetve a társadalmi szervezet által tagjainak, a tagsági jogviszony alapján nyújtott, létesítő okiratnak megfelelő cél szerinti juttatás.

Az ügyrend a felügyelőbizottság munkarendjét, az ülések összehívásának gyakoriságát, a meghívók és a napirend közlésének módját, a beszámoló készítésének határidejét szabályozza minimálisan.

- **Egyéb csatolt iratok:** pl. ügyvédi meghatalmazás. Ha az elnök a képviselői tevékenységét munkaszerződés alapján teljes vagy részmunkaidőben végzi, akkor a munkaszerződést is csatolni kell. Ha a szervezet tevékenysége valamilyen nemzetközi szervezet magyarországi képviselőjének ellátása, annak a védjegyét, emblémáját használja, az erre vonatkozó hozzájáruló nyilatkozatot is csatolni kell. Ha a kérelem tartalmaz nem magyar nyelvű okiratot, pl. külföldi szervezet ajánlását, igazolását, közjegyzői nyilatkozatot, akkor csatolni kell annak hiteles fordítását is.
- **Szükség szerint csatolt pótlapok:** ha olyan sok célt dolgozott ki a szervezet, hogy nem fért el az úrlapon, csak a pótlapon marad neki hely. Társadalmi szervezetek szövetségének létrehozása esetén az alapúrlapon egyáltalán nincs elég hely, a tagszervezetek, amelyek csak jogerősen bejegyzett létező szervezetek lehetnek, a pótlapon tüntethetők fel.

III. A társadalmi szervezet csoportba sorolása a tájékoztató⁴ alapján: Ez a tájékoztató az űrlap melléklete, kategorizálja a lehetséges, államilag elismert és jogilag engedélyezett szervezeti célokat, és ezzel az adott NGO tevékenységét is. Ugyanakkor a nyilvántartást egyszerűbbé, átláthatóbbá teszi statisztikai adatgyűjtés esetében.

A társadalmi szervezet nyilvántartott adataiban bekövetkezett változás nyilvántartásba vétele iránti kérelem kitöltése során célszerű elővenni az előző módosításhoz vagy a bejegyzéshez kapcsolódó űrlapot. Az űrlap jobb szélső oszlopában „T”-vel kell jelölni, ha az adat törlését kéri (pl. a régi székhely megszűnik); „Ú”-val kell jelölni, ha új adat nyilvántartásba vételét kéri (az új székhely pontos címét jelenti be); „V”-vel kell jelölni, ha az adat változásának nyilvántartásba vételét kéri (a vezetőség tagságában változás állt be).

Gyakorlati útmutató az alapítvány nyilvántartásba vétele iránti kérelem űrlaphoz

Az alapítványok bírósági bejegyzését és adatmódosításaik átvezetését is nagy mértékben megkönnyíti az erre a célra szolgáló formanyomtatvány.

Ez az űrlap római számokkal négy különböző rovatra van osztva.

- I. **Az alapítvány neve:** A teljes elnevezés, nem a rövidített név.
  - **Az alapítvány székhelye:** A központi ügyintézés helyszíne, ahol működik az alapítvány (irányítószám; község, város; kerület; utca, út, tér stb.; házszám; lépcsőház; emelet; ajtó).
  - **Az alapítvány képviselőjének neve:** A kuratórium igazgatója vagy társelnöke.
  - **Az alapítvány képviselőjének lakóhelye:** *irányítószám; község, város; kerület; utca, út, tér stb.; házszám; lépcsőház; emelet; ajtó.*
  - **Az alapítvány célja:** Amit az alapító okiratban megjelöltek.
  - **Az alapítvány típusa** (alapítvány vagy közalapítvány): Alapesetben ez csak alapítvány lehet (közalapítványt csak az országgyűlés, a kormány vagy önkormányzat képviselőtestülete hozhat létre jogszabályi rendelkezéssel).
  - **Az alapítványi vagyon felhasználási módja.** Az alapítvány az alapító által rendelkezésre bocsátott összeg teljes egészét vagy alapító tőkéjének meghatározott százalékát használhatja fel a céljai elérése érdeké-

ben – ez az alapító tőke 90%-a szokott lenni. Erre az alapító okiratban is utalni kell, továbbá ide kell beszúrni azt a vállalat is, hogy a kiegészítő tevékenységként végzett vállalkozási tevékenységből származó nyereséget az alapítvány nem osztja fel, hanem az alaptevékenységébe, közérdekű céljainak elérésére fordítja.

Az alapítvány előbbiekben meghatározott induló vagyona növekedhet, a jelen alapító okirat által meghatározott feltételek szerint csatlakozók hozzájárulásával, valamint a kezelő szerv gazdálkodásának eredményével. Az alapítvány céljai elérése érdekében adományokat gyűjt.

- **Nyílt vagy zárt alapítvány:** Ez a rovat a csatlakozás lehetőségeire tér ki. Ha az alapítvány zárt, akkor a csatlakozás lehetősége kizárt. Ha az alapítvány nyitott, ahhoz magyar és külföldi természetes és jogi személyek egyaránt csatlakozhatnak, ha az alapító okiratban megfogalmazott célok eléréséhez vagyronrendeléssel hozzájárulnak és a jelen alapító okirat rendelkezéseit elfogadják. A csatlakozási szándékot írásban kell bejelenteni, amelynek elfogadásáról a kuratórium dönt.
- **A kezelő szerve, illetőleg a kezelő szervezet tagjainak neve és lakóhelye:** *név; irányítószám; község, város; kerület; utca út, tér stb.; házsám; lépcsőház; emelet; ajtó;* ez az operatív szerv vagy másképpen a kuratórium, amelynek tagjai a kurátorok.
- **Az alapító okirat kelte:** *év, hó, nap,* lásd mint a társadalmi szervezeteknél.

II. Az alapítói jogok gyakorlására kijelölés esetén. Ez akkor lényeges kérdés, ha egy nagy gazdálkodó szervezet, pl. egy multinacionális cég mint jogi személy hoz létre egy alapítványt. Ebben az esetben nem igazán életszerű, hogy az alapítói jogokkal, amik közvetlen profitot nem termelnek, maga az elfoglalt vezérigazgató, az alapító gazdálkodó szervezet tényleges képviselője foglalkozzon, ezért az alapítói jogok gyakorlására kijelöl valakit, aki helyette állandó jelleggel eljár, aláírja a módosításokat, ellátja az alapítóra háruló feladatokat.

- **Az alapítói jogok gyakorlására kijelölt személy neve, lakóhelye (székhelye):** *név; irányítószám; község; város; kerület; utca, út, tér stb.; házsám; lépcsőház; emelet; ajtó.*
- **A kijelölés feltétele:** A felek szabad akaratán múlik, bármilyen jövőbeni biztos vagy bizonytalan esemény lehet, vagy a kijelölt személy és az alapító között létrejött szerződéses jogviszony mint jogcím.⁵

- **A kijelölés feltétele bekövetkezésének időpontja:** *év, hó, nap*
Az alapítvány szervezeti egységének jogi személlyé nyilvánítása esetén: lásd mint a társadalmi szervezeteknél.
- **A jogi személy szervezeti egység neve:** A teljes elnevezés, nem a rövidített név.
- **A jogi személy szervezeti egység székhelye:** *irányítószám; község, város; kerület; utca, út, tér stb.; házszám; lépcsőház; emelet; ajtó;* lásd mint a társadalmi szervezeteknél.
- **A jogi személy szervezeti egység ügyintéző és képviseleti szervének neve:** A feleken múlik: fórum, kerekasztal, igazgatótanács stb.
- A közhasznú jogállás megszerzése esetén a közhasznúsági fokozat: közhasznú vagy kiemelkedően közhasznú lehet. Lásd később.

III. A kérelemhez csatolandó iratok:

- **Az alapítvány alapító okirata:** Ez a létesítő okirat. A társadalmi szervezetek létesítő okirataira vonatkozó általános rendelkezések kis különbséggel alkalmazhatóak az alapítványok alapszabályaira is, azokat érdemes értelemszerűen követni. A fontosabb eltérésekre pedig az egyesület vagyont, illetve az alapítvány vagyont tagláló részben térünk ki. Közös a szabályozás pl. a székhelyválasztás kérdésében, ha az alapítvány jogi személyként új szervezeti egységet akar létrehozni, és származtatott jogi személyiséggel kívánja ellátni. Közös a szabályozás a névválasztás, a névviselés kérdésében. Meg kell felelni a névvalódiság, a névkizárólagosság, a névszabatosság követelményeinek. Az alapítvány alapító okiratát viszont csak akkor írja alá több ember, ha több alapító is van. Az alapító rendeli a vagyont közérdekű célra, vagy közhasznú, illetve kiemelkedően közhasznú alapítvány esetében közhasznú cél megvalósítására. Az alapító jelöli ki a kuratórium tagjait, ő rendelkezik a módosítások idején is. Ez azt jelenti, hogy ha módosul az alapítvány alapító okirata, a módosítást nem az alapítvány képviselője, a kuratórium elnöke írja alá, hanem az alapító személyesen.

Az alapítvány alapszabályának az iratmintáját sem kívánjuk részletesen megismételni, mert bejegyzésre némi módosítással alkalmas iratminták, a civil szektor öröme, közkézen forognak, szívességből beszerezhetőek vagy megvásárolhatóak. Egy alapító okirat bevett tagolása a következő:

Általános rendelkezések

Az alapítvány vagyona és gazdálkodása

Az alapítvány szervezete

A kuratórium

A felügyelőbizottság

Közhasznúsági jelentés, ha a szervezet kéri a közhasznú besorolást

Csatlakozás

Vegyes rendelkezések

Az alapítvány is bejegyzéssel nyeri el jogi személyiségét, létezésének egyik legfontosabb jogi dokumentuma az alapító okirat. Ez bejegyzés után – igazodva a benyújtott és jóváhagyott szöveghez – voltaképpen korlátlan számban reprodukálható, lebélyezhető, aláírható. Számos NGO – a kuratórium és a felügyelőbizottság tagjainak személyi adatait „kitakarva” – feltölti hivatalos weboldalára is.

- **Az alapítvány képviselő szerve (szervezete) tagjainak a tagság elfogadására és a jogszabályban meghatározott követelményekre vonatkozó nyilatkozata:** A közhasznú fokozatba sorolt és a nem közhasznú alapítvány kuratóriumi tagjának az elfogadó nyilatkozata különböző. A nem megfelelően szerkesztett elfogadó nyilatkozat, illetve a felcserélődött iratminta a bejegyzés akadálya, és hiánypótlási felhívást von maga után. A közhasznú szervezetek esetében, a kuratórium tagja a nonprofit tv. 8–9. §-ában írott, szigorúbb összeférhetetlenségi okokra hivatkozik, hogy azok vele szemben nem állnak fenn.¹⁸ A nem közhasznú alapítvány kurátora nem hivatkozik erre a jogszabályhelyre.
- **Igazolás az alapítvány céljára rendelt vagyon rendelkezésre bocsátásáról:** Alapítványoknál az alapításkor az alapító vagyont banki letéti számlára, illetve más specifikus számlára kell befizetni. Van olyan bank, amelyeknek van kifejezetten a civil szervezetek használatára kialakított bankszámla-konstrukciója. A banki igazolás nélkül a bíróság nem veszi nyilvántartásba az alapítványt. A betett pénzről a pénzügyintézet igazolást ad, amelyet csatolni kell a kérelemhez. Addig, amíg az alapítványt nem jegyzik be, tehát nem létezik, a számlára csak befizetni lehet, más pénzforgalom nem lehetséges. Ha az alapítványt nem jegyzik be, akkor az elutasító végzés felmutatása mellett a számlát megszüntetheti az alapító, és felveheti a befizetett tőkét.

- **A székhelyhasználat jogcímét igazoló okirat másolata:** Nyilatkozat a tulajdonostól a szíveségi lakáshasználatról, a tulajdoni lap másolata, bérleti szerződés, adásvételi szerződés másolata. A székhelynyilatkozatnak ki kell térnie arra is, hogy ott ki lehet függeszteni a legfőbb döntéshozó szerv által hozott határozatokat hirdetményként.
- **Szükség szerint a felügyelő szerv tagjainak a tagság elfogadására és a jogszabályban meghatározott követelményekre vonatkozó nyilatkozata:** Ha lesz felügyelő- vagy ellenőrző bizottság, akkor majd annak is kell saját ügyrendet alkotnia. Az alapítvány felügyelőbizottságának a tagjait is az alapító kéri fel, mint a kuratórium tagjait; tartalom szerint hasonlóképp nyilatkoznak, mint a kuratórium tagjai, azzal a többlet kötelezettséggel, hogy ők nyilatkoznak arról is, hogy nem összeférhetlenek a kuratórium tagjaival.
- **Egyéb csatolt iratok:** Például ügyvédi meghatalmazás. Ha az elnök a képviseleti tevékenységét munkaszerződés alapján teljes vagy részmunkaidőben végzi, akkor a munkaszerződést is csatolni kell.
- **Szükség szerint csatolt pótlapok:** Ha olyan sok célt dolgozott ki a szervezet, hogy nem fért el az úrlapon, csak a pótlapon marad neki hely. Alapítványok szövetségének létrehozása esetén, az alapúrlapon egyáltalán nincs elég hely, a tagszervezetek, amelyek csak jogerősen bejegyzett létező szervezetek lehetnek, a pótlapon tüntethetők fel.

IV. Az alapítvány csoportba sorolása a tájékoztató alapján.⁶

A közhasznú szervezet. A közhasznúság előnyei és hátrányai

Közhasznú szervezet

- Márpedig én közhasznú egyesület leszek, oszt jóvan! Vagy az én mesés egyesületem már nem is hasznos?
- Elemér, ne bosszants fel! Senki nem mondta, hogy nem hasznos! Nagyon fontos, hogy a gyerekeknek legyen közösségi tér, ahol normális körülmények között beszélgethetnek egymással, nem a diszkóban túlvöltözve azt a vacakot, amit zenének csúfolnak, vagy nem a plázákban a butikok között őgyelegve – csitította jó barátját Aranka.
- Ugye-ugye!... Tessék! És inentől kezdve rögtön egy rakás közhasznú célunk megfelelünk... úgy is mint: nevelés és oktatás, gyermek- és ifjúságvédelem, kulturális tevékenység...
- Elemér! Ha felsorolod az ár- és belvízvédelmet is, mert a mesékben varázspálcával egy pillanat alatt ki lehet szárítani egy tavat, akkor sikítok!
- Aranka, te engem teljesen hülyének nézel?
- Nem, drága, csak néha hajlamos vagy elragadtatni magad. De máshonnan közelítem meg a dolgot... Akarsz az egyesületednek felügyelőbizottságot? Akarsz határozatok könyvét, amelyből kiderül, hogy az egyes vezetőségi üléseken mikről határozatok milyen döntési aránnyal? Akarsz majd törvénynek megfelelő közhasznúsági jelentéssel bíbelődni? Akarsz könyvelőhöz rohángálni, vagy inkább a megyei mesevetélkedővel foglalkozol, amíg Olgi néni szöszmötöl a számláiddal?
- Dehogyan akarok! Jó lesz ez így nekünk simán is...
- Na látod! Mondtam én! Én viszont megnyertem az alapítványnak Kálmánt, a szomszédomat, akinek könyvelőirodája van. Ő vállalta az adminisztrációt. Géza bácsi, az agrármérnök és Anna, a nyomda környezetvédelmi referense vállalták, hogy ők legyenek a felügyelőbizottság. Úgyhogy mi kör-

nyezetvédelem kategóriában beadjuk a közhasznúsági kérelmet. Sőt, ha Anna meggyőzi a férjét – tudod, az az ősz hajú Gábor az önkormányzatnál –, hogy az önkormányzat kössön velünk szerződést a zöld területek parlagfű-mentesítésére – mert a szerződés ugyan nem törvényi feltétel, de ezt még a hivatásos jogalkalmazók sem mindig tudják, úgyhogy jó, ha van –, akkor valószínűleg kiemelkedően közhasznú alapítvány leszünk.

- Mondjuk, akkor Janika lemondhat az országgyűlési képviselői ambícióiról... – szólt közbe Elemér.
- Ez most hogy jött ide?
- Olgi néni! Tessék csak ideadni azt a kézikönyvet! Nem csak te tudhatsz mindent, sőt mindent jobban...

Tanulság: Attól, hogy jól hangzik a közhasznú fokozat szervezetünk nevében, még nem feltétlen az lesz a legjobb megoldás, ha közhasznúként kívánunk a köz érdekében dolgozni.

Minden esetben mérlegeljük a közhasznúsággal járó többletkötelezettségeket és költségeket is: tudjuk-e felelősséggel vállalni azokat vagy sem.

Az 1998-ban hatályba lépett nonprofit törvény⁷ egy új szervezeti gyűjtőkategóriát hozott létre, ami nemcsak egy jogi forma, hanem a minősítés egy-egy kategóriája is. Az elhatárolás célja nemcsak az volt, hogy különbséget lehessen tenni az egyes civil szervezetek között társadalmi hasznosságuk szerint, hanem az is, hogy zsinórmérték legyen az állami pénzek elosztásánál, ösztönözzék a szervezeteket a közhasznú és a kiemelkedően közhasznú fokozat megszerzésére. A törvény a nem kormányzati és nem haszonelvű szervezetek hazai hagyományainak megőrzése, társadalmi szerepük növelése, közhasznú működésük és gazdálkodásuk áttekinthetőbbé tétele, a közszolgáltatások terén végzett tevékenységük elősegítése, valamint az államháztartással való kapcsolatuk rendezése céljából született.

Az 1. § szerint a törvény célja, hogy „meghatározza a közhasznú szervezetek típusait, a közhasznú jogállás megszerzésének és megszűnésének feltételeit, a közhasznú szervezetek tevékenységét, működésük és gazdálkodásuk rendjét, a nyilvántartás és beszámolás szabályait, valamint a működés és a vagyonfelhasználás törvényességi felügyeletére vonatkozó szabályokat”.

A törvény szerint közhasznú szervezetté minősíthető a Magyarországon nyilvántartásba vett

- társadalmi szervezet, kivéve a biztosítóegyesületet, a politikai pártot, valamint a munkáltatói és a munkavállalói érdekképviselői szervezetet,
- köztestület, ha a létrehozásáról szóló törvény azt lehetővé teszi,
- országos sportági szakszövetség,
- alapítvány,
- közalapítvány,
- közhasznú társaság,

amennyiben e törvényben foglalt feltételeknek megfelel, s a közhasznúsági besorolását kérelmezi a bíróságtól.

Azok a civil szervezetek, amelyek politikai tevékenységük miatt nem részesülhetnek az 1%-os SZJA-felajánlásokból, illetve a pártok nem jogosultak a közhasznú fokozat megszerzésére sem. Ez is az esélyegyenlőség megteremtésének eszköze.

A közhasznúság két fokozata lehetséges: a közhasznú és a kiemelkedően közhasznú (a továbbiakban közhasznú). Közhasznú lehet az az előzőek szerint felsorolt szervezet, amely az alábbiak szerinti közhasznú tevékenységet végez:

1. egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító, egészségügyi rehabilitációs tevékenység;
2. szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása;
3. tudományos tevékenység, kutatás;
4. nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés;
5. kulturális tevékenység;
6. kulturális örökség megóvása;
7. műemlékvédelem;
8. természetvédelem, állatvédelem;
9. környezetvédelem;
10. gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek- és ifjúsági érdekképviselő;
11. hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése;
12. emberi és állampolgári jogok védelme;
13. a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység;
14. sport, a munkaviszonyban és a polgári jogi jogviszony keretében megbízás alapján folytatott sporttevékenység kivételével;
15. közrend és közlekedésbiztonság védelme, önkéntes tűzoltás, mentés, katasztrófaelhárítás;

16. fogyasztóvédelem;
17. rehabilitációs foglalkoztatás;
18. munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése – ideértve a munkaerő-kölcsönzést is – és a kapcsolódó szolgáltatások;
19. euroatlanti integráció elősegítése⁸;
20. közhasznú szervezetek számára biztosított – csak közhasznú szervezetek által igénybe vehető – szolgáltatások;
21. ár- és belvízvédelem ellátásához kapcsolódó tevékenység;
22. a közforgalom számára megnyitott út, híd, alagút fejlesztéséhez, fenntartásához és üzemeltetéséhez kapcsolódó tevékenység;
23. bűnmegelőzés és az áldozatvédelem.

A nonprofit törvény kiemelkedően közhasznúnak tekinti azokat a szervezeteket, amelyek törvény vagy törvény felhatalmazása alapján más jogszabály szerint állami szerv vagy helyi önkormányzatok által ellátandó közhasznú feladatokat látnak el. A kiemelkedően közhasznú szervezeteket többletkezdvezmények illetik meg.

A kérelmező szervezet – csatolt – létesítő okiratának tartalmaznia kell, hogy milyen, az előzőek szerinti közhasznú tevékenységet folytat, illetve a gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, továbbá politikailag semleges, illetve rendelkeznie kell az egyéb, a közhasznú működéssel kapcsolatos szabályokról (ülésezésének rendje, gyakorisága, vezető tisztségviselők, iratokba betekintés, nyilvánosság stb.).

Az alapító okiratban nem elég szó szerint megismételni a nonprofit törvény szövegét, hogy mely közhasznú tevékenységet folytat a szervezet, hanem azt részletesebben, a tevékenységhez igazodva valóságúen is meg kell fogalmazni. Pl. a „szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása” kategória esetében az egyesületek tagjai rendszeresen látogatják iskolájuk idős, nyugdíjas tanárait, hogy beszélgessenek velük, segítsenek a házi munkában és a bevásárlásban.

A közhasznúsági nyilvántartásba vételi eljárás során a kérelmező NGO-nak szabad a választása, hogy általános szinten működő szervezetként kéri-e a bejegyzését; nincs típuskényyszer, a nem közhasznú NGO-k nincsenek kizárva minden forrás eléréséből, nem fenyegeti őket a kötelező átalakulás réme. A bejegyzés során az alapítók – jogintézménytől függetlenül – két egymásra épülő mi-

nőiségi szintet jelölhetnek meg, hogy tevékenységi körük alapján melyik fokozat elérését kívánják az induláskor elérni és a működés során fenntartani.

A közhasznúvá minősítés lehetősége önmagában még nem jelenti azt, hogy a jövőben minden NGO szükségszerűen csak közhasznú szervezetként működhet. A már létező jogintézmények, alapítványok, egyesületek jogi szabályozása a nonprofit törvény megjelenésével nem változott meg, csupán az alapítóknak lettek szélesebb körű lehetőségeik.¹⁹

A közhasznú státusz megszerzése kérelem alapján történik. A kérelmező szervezet alapító okiratának tartalmaznia kell a közhasznúsági alapfeltételeket, valamint tartalmaznia kell a közhasznú működés és gazdálkodás törvényben meghatározott biztosítékait. A kérelemben meg kell jelölni, hogy a szervezet melyik közhasznúsági fokozatba kéri nyilvántartásba vételét.

A besoroláshoz az NGO létesítő okiratának a nem közhasznú szervezetekhez képest részletesebben kell meghatároznia működésének, szervezetének, gazdálkodásának, szakmai és pénzügyi beszámolásának a rendjét, továbbá tartalmaznia kell, hogy az NGO

a) milyen, a törvényben meghatározott közhasznú tevékenységet folytat, és – ha tagsággal rendelkezik – nem zárja ki, hogy tagjain kívül más is részesülhessen a közhasznú szolgáltatásaiból;

b) vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljainak megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez;

c) gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt a létesítő okiratában meghatározott tevékenységére fordítja;

d) közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt.

A közhasznú szervezet létesítő okiratának az előbb meghatározottakon túlmenően, a törvényben előírt további követelményeknek is meg kell felelnie.

A közhasznúság szigorúbb feltételei közé tartoznak a törvény 7. §-ában foglalt garanciális követelmények:

„7. § (1) A több tagból (személyből) álló legfőbb szerv, valamint a legfőbb szervnek nem minősülő ügyintéző és képviseleti szerv (a továbbiakban együtt: vezető szerv) ülései nyilvánosak.

(2) A több tagból (személyből) álló legfőbb szerv esetén a közhasznú szervezet létesítő okiratának tartalmaznia kell a vezető szerv

a) ülésének gyakoriságára – amely az évi egy alkalomnál kevesebb

nem lehet – ülési összehívásának rendjére, a napirend közlésének módjára, üléseinek nyilvánosságára, határozatképességére és a határozathozatal módjára,

b) a közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek összeférhetetlenségére,

c) ha a közhasznú szervezet működését és gazdálkodását ellenőrző, a vezető szervtől elkülönült szerv (a továbbiakban: felügyelő szerv) létrehozása vagy kijelölése kötelező, ennek létrehozására, hatáskörére és működésére, valamint

d) a közhasznú szervezet éves beszámolója jóváhagyásának módjára vonatkozó szabályokat.

(3) A közhasznú szervezet létesítő okiratának vagy – ennek felhatalmazása alapján – belső szabályzatának rendelkeznie kell

a) olyan nyilvántartás vezetéséről, amelyből a vezető szerv döntésének tartalma, időpontja és hatálya, illetve a döntést támogatók és ellenzők számaránya (ha lehetséges személye) megállapítható,

b) a vezető szerv döntéseinek az érintettekkel való közlési, illetve nyilvánosságra hozatali módjáról,

c) a közhasznú szervezet működésével kapcsolatosan keletkezett iratokba való betekintés rendjéről, valamint

d) a közhasznú szervezet működésének, szolgáltatási igénybevétele módjának, beszámoló közlésének nyilvánosságáról.”

Az esélyegyenlőség biztosítását a törvény egy minősítési rendszer létrehozásával valósította meg. Ez a rendszer nem az egyes szervezetek mint eltérő jogi formák különbözőségére épít, hogy az egyik egyesület, a másik pedig alapítvány, hanem a tevékenységi formákat határolja el.²⁰

A közhasznú NGO-kra a nonprofit törvény közös eljárási és működési-magartartási szabályokat határoz meg.

Hogy megéri-e kérelmezni a közhasznú szervezetté való minősítést, az attól függ, hogy a szervezet, de legfőképpen annak felelős vezetői, képviselői képesek-e vállalni azt a szigorúbb számadási kötelezettséget, ami rájuk hárul. A szervezet szempontjából az a lényeg, hogy képes-e hosszú távon előteremteni a működés költségeit, amelynek véleményünk szerint egyik elengedhetetlen feltétele, ha már közhasznú szervezet, hogy könyvelőt is tartson.

A legfőbb döntéshozó szervek, azaz a közgyűlés vagy kuratórium feladata és kizárólagos hatásköre, hogy döntsön az NGO vagyonának közhasznú céljainak

megfelelő felhasználásáról, valamint a vagyonnal kapcsolatos gazdálkodási kérdésekben.

Az éves beszámoló jóváhagyásával egyidejűleg közhasznúsági jelentést kell készíteni a nonprofit törvény²¹ szerinti tartalommal:

1. Számviteli beszámoló
2. Kimutatás a költségvetési támogatás felhasználásáról
3. A vagyon felhasználásával kapcsolatos kimutatás
4. A cél szerinti juttatások kimutatása
5. Központi költségvetési szervtől, elkülönített költségvetési szervtől, az elkülönített állami pénzalaptól, a helyi önkormányzattól, a települési önkormányzatok társulásától és mindezek szerveitől kapott támogatás mértéke
6. Közhasznú szervezet vezető tisztségviselőinek nyújtott juttatások értéke, illetve összege
7. A közhasznú tevékenység rövid tartalmi beszámolója

Ezen túlmenően praktikusán a közhasznúsági jelentés tartalmazza a szervezet alapvető azonosító adatait, ideértve a nevén, székhelyén kívül az adószámát, a bírósági nyilvántartási számát és a bírósági végzés sorszámát, amellyel a közhasznú jogállást a szervezet megszerezte.

A közhasznúsági jelentés elfogadása is a közgyűlés vagy a kuratórium kizárólagos hatáskörébe tartozik. Az éves közhasznúsági jelentésbe bárki betekinthez a szervezet székhelyén, a képviselővel előzetesen egyeztetett időpontban, illetve abból saját költségére másolatot készíthet.

A közhasznúsági jelentés kommunikációs feladatokat is ellát: mind szakmai, mind pénzügyi szempontból dokumentálja az NGO tevékenységét. Ez a szervezet kommunikációjának szervezése során fontos és hiteles eszköz az NGO kezében, ha adományokat gyűjt. A pályáztató szervezetek közül mind a magyarországi forráselosztók, mind a nemzetközi támogató szervek a bírósági bejegyzésen felül kérik az előző évi mérleget, illetve a közhasznúsági jelentést.

A közhasznúsági jelentés megléte a pénzügyi átláthatóság követelménye megteremtésének egyik eszköze.

A nonprofit törvény garanciális jelleggel, de jogalkotási szempontból nézve érthető módon keretszabályozásként adja meg a közhasznú státuszhoz kapcsolódó kedvezmények körét. Az NGO, illetve az adományozói által igénybe vehető kedvezmények tényleges mértékét és feltételrendszerét az egyes adó-, ille-

ték- és vámtörvények tartalmazzák. A keretszabályozás eszközét használva került el a jogalkotó, hogy az adójogszabályok változása miatt a nonprofit törvényhez is újra és újra hozzá kelljen nyúlnia. A kedvezmények megjelennek a társasági és osztalékadóról, a helyi adókról, az illetékről, a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról és a személyi jövedelemadóról szóló törvényekben is, továbbá az irányadó más jogszabályokban is.

A nonprofit törvény 6. §-a sorolja fel keretjelleggel a közhasznú szervezeteket, a közhasznú szervezetek támogatóit és a közhasznú szervezetek szolgáltatásainak igénybevevőit megillető kedvezményeket:

a) a közhasznú szervezetet

1. a létesítő okiratában meghatározott cél szerinti tevékenysége után társaságiadó-mentesség,

2. vállalkozási tevékenysége után társasági adókötelezettséget érintő kedvezmény,

3. helyi adókötelezettséget érintő kedvezmény,

4. illetékkedvezmény,

5. vámkedvezmény,

6. egyéb – jogszabályban meghatározott – kedvezmény,

b) a közhasznú szervezet által – cél szerinti juttatásként – nyújtott szolgáltatás igénybevevőjét a kapott szolgáltatás után személyi jövedelemadó-mentesség,

c) a közhasznú szervezet támogatóját a közhasznú szervezet – létesítő okiratban rögzített céljaira – adott támogatás (a továbbiakban: adomány) után társasági adókötelezettséget érintő kedvezmény, illetve személyi jövedelemadó kötelezettséget érintő kedvezmény,

d) tartós adományozás esetén a c) pont szerinti támogatót a támogatás második évétől külön kedvezmény illeti meg.

Az illetékes bíróság eljárásáról a bejegyzés során

- Elemér, te érted ezt? – hüledezett Alapító Aranka a hiánypótlásra felszólító levél láttán.
- Hát, nem nagyon. Nem azt mondtad, hogy a Józsiék alapítványát már bejegyezték?
- De. Hát ezért nem értem! Józsi odaadta az alapítvány összes iratát: alapító okirat, kuratóriumi tagok nyilatkozata, vagyongazolás satöbbi. Annyit változtattam rajta, hogy átírtam bennük a személyes adatokat meg az alapítvány célját transzplantáltak tömegsportjának támogatásáról parlafüirtásra, erre visszadobják, hogy a rendelkezésre bocsátott vagyon nem elegendő a működés megkezdéséhez. Hát megáll a lányszem, és helyben jár!
- Miért, a Józsiék mennyi pénzből kezdték el támogatni a transzplantáltjait? – kérdezte Nonprofit Olgi néni homlokát ráncolva.
- Hát ez az! Ugyanúgy ötvenezer forintot különítettek el bankszámlán, mint mi. Csak amíg ez Veszprém megyében elegendő, nálunk – úgy látszik – drágább az élet, mert a naccsas bírónő szerint nyolcvanezer forint szükséges. Anyagias szuka!
- Nekem ez magas! Hát még ha magához a tevékenységhez, már a támogatandó cél megvalósításához kellene elég pénzt lerakni az asztalra induláskor, akkor még csak-csak érteném, bár ebben az esetben valószínűleg még tömegsportoltatni is drágább, mint kaszálni. De ha csak a működés megkezdéséhez kell a pénz, akkor meg aztán egyáltalán nem vágom, hogy miért lenne drágább itt telefonálgatni, meg faxokat küldeni, meg bélyegzőt csináltatni, mint Veszprém megyében vagy bárhol az országban – méltatlankodott Elemér.
- Gyerekek! – csitította őket Olgi néni. – Tessék tudomásul venni, hogy ma Magyarországon a bíróságokon nem alkalmazzák a jogot, hanem alkotják. Csak mert az egyik bíró szerint jó egy okirat, méltányolható egy helyzet,

még nem biztos, hogy két szobával, pláne két megyével arrébb egy másik bíró erről ugyanúgy gondolkodik. Ugyan nem erre szerződünk, de ezen a sok jogi okoskodáson túl kell esni, aztán hajrá! Legközelebb majd akkor járunk feljűk, amikor valamelyik gazdag amerikai nagynéni az alapítványunkra hagyja a vagyonát, és emiatt emelni kell az alaptőkét. Addig meg majd kitalálunk valamit erre a harmincezer forintra. ...

- És még mi bajuk van? Már úgy értem azon kívül, hogy paragrafusjel van az agyuk helyén...
- Hát hogy az alapító okiratban nincs benne, hogy az alapítvány közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt.
- És a Józsiékban benne van? – hajolt közelebb Elemér. – Hát abban sincs...
- Arankám, Józsiék kérelmezték a kiemelkedően közhasznú státuszt? – kérdezte Olgi néni.
- Mintha... mintha... – Aranka villámsebese lapozgatott a dokumentumokban. – Nos, úgy tűnik, hogy nem. De...
- Jaaaaaaa – húzta száját Elemér –, hát akkor azért! Mert a közhasznúaknak ezt be kell írni... Te meg ugye állandóan fontoskods, csak nem elég precízen...
- Elemér, te egy... – emelte hangját Aranka, és szeme villámokat szórt.
- Ugyan, kis drágáim! – lépett közbe megint Nonprofit Gáborné – Inkább a javítással foglalkozzunk! Alig van már időnk!
- Jut eszembe, Elemér! – hepciáskodott tovább Aranka –, szólj annak a libának a portán, hogy ne csak az állandó telefonálgatáson járjon az esze, hanem sípoljon, ha levelünk jön és átvette! Mióta fekszik a portán ez a nyomvadtt levél! Ennek a tyúkeszűnek a nemtörődömsége miatt két hetet vesztettünk! És ha én nem kérdezek rá, felőle ott meg is sárgulhatott volna a levél... De ha holnap bemegyek ... Jól van, Olgi néni, írom már...

Tanulság: A másoktól átvett iratmintákat is figyelmesen szabjuk át a saját szervezetünkre. Még a legnagyobb körültekintés mellett is előfordulhat azonban, hogy nem sikerül elsőre bejegyeztetni az NGO-nkat. Ez ne keserítsen el senkit, a hiánypótlási felhívás útmutatója segíteni fog, és akkor sínre kerülhet a szívünknek oly kedves ügy.

Az illetékesség szabályai, hogy a közhasznúsági nyilvántartást melyik bíróság vezetheti, nem tér el a kölcsönös hasznú civil szervezetek nyilvántartásának általános szabályaitól. Összesen tizenkilenc megyei bíróság és a Fővárosi Bíróság osztozkodik azon, hogy melyikük lehet illetékes az adott NGO nyilvántartásában. A közhasznúsági nyilvántartásba vételről a bíróság ugyancsak nemperes eljárás keretében, soron kívül, egyes bírónként eljárva határoz. A bíróság a közhasznú nyilvántartásba vételt csak abban az esetben tagadhatja meg, ha a kérelmező szervezet létesítő okirata és annak mellékletei a törvény előírásainak nem felelnek meg, azaz ha a kérelem formailag hiányos. A nyilvántartásba vétel megtagadása esetén bírósági peres eljárás keretében van helye jogorvoslatnak. A fellebbezést a rendes jogorvoslatok útját betartva az elutasító végzést meghozó megyei (fővárosi) bírósághoz kell megfelelő példányszámban benyújtani. A jogorvoslatról már a másodfokú bíróság fog dönteni, de a fellebbezést mindenképpen az első fokon eljáró bíróságon kell benyújtani.

A jogorvoslat módját és határidejét az elutasító végzés tartalmazza a jogszályhely megjelölése mellett. Amennyiben elutasító végzést kaptunk, de mindenképpen meg akarjuk alapítani szervezetünket (függetlenül attól, hogy közhasznú vagy nem közhasznú NGO-t akarunk létrehozni), választhatunk, hogy mit teszünk. Élhetünk a jogorvoslattal, és kivárjuk, hogy mi fog történni. Tudomásul vesszük az elutasító végzést, a korábban kiküldött hiánypótlási felhívás és az elutasító végzés indoklásának figyelembevételével módosítjuk az alapító okiratunkat, helyesbítjük a taggyűlési jegyzőkönyvet, kiigazítjuk bármely másik alaki vagy anyagi hibánkat, és újra benyújtjuk a nyilvántartásba vételi kérelmünket egy kísérléssel megtoldva, amelyben szívhez szólóan előadjuk kálváriánkat, és hogy mennyire fontos nekünk, hogy végre bejegyezzenek. Tétélesen végigvesszük, hogy mely hiányokat hogyan pótoltuk, illetve a javítás hol található. Ha nagyon didaktikusak akarunk lenni, akkor benyújtunk egy szintén megfelelően aláírt alapító okiratot, amelyben színiemeléssel tesszük követhetővé a végrehajtott változtatásokat.

A hiánypótlás

A határidőkről részletesen szoltunk a 17–19. oldalon, itt csak a hiánypótlásra térünk ki.

Legkésőbb a bejegyzési kérelem beérkezésétől számított hatvan napon belül a bíróság köteles dönteni a nyilvántartásba vételről vagy a kérelem elutasításáról.

ról. A határidő számításánál a hiánypótlásra felhívó végzés postára adásától a hiányok pótlásáig, illetőleg a hiánypótlás elmaradása esetén a hiánypótlásra biztosított határidő lejártáig eltelt idő nem vehető figyelembe, mert az általános szabályoknak megfelelően a jog a kézbesítéshez fűz jogkövetkezményeket.

Ha a bíróság ügyintézési és döntési kötelezettségének a hatvan napos határidőn belül nem tesz eleget, a bíróság vezetőjének a lejáratot követő nyolc napon belül meg kell tennie a szükséges intézkedéseket a kérelem elbírálása érdekében.

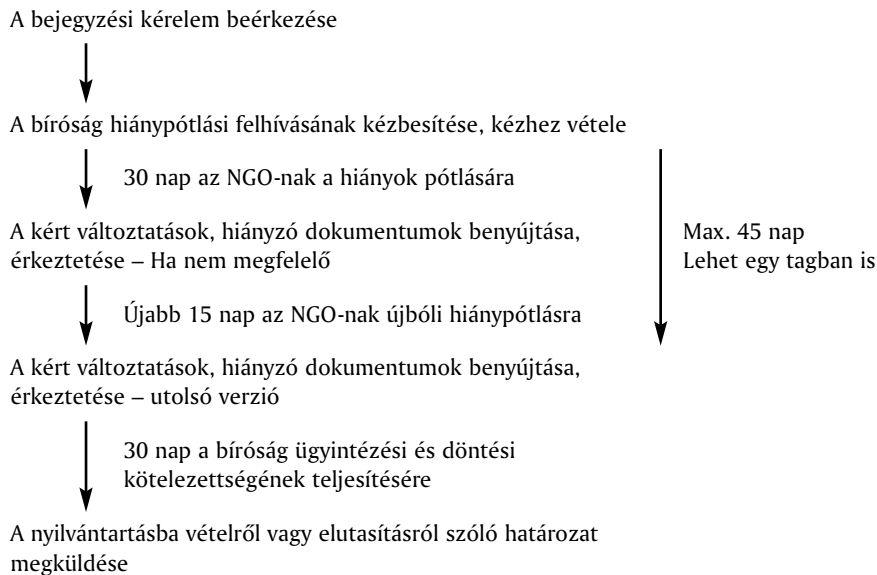
A Ptk.²² az előzőek szerinti ügyintézési határidő elmulasztásához az ún. automatikus bejegyzés jogkövetkezményét fűzi, amikor kimondja: ha a kérelem elbírálására a fentiek szerint nem került sor, a nyilvántartásba vétel a meghatározott határidő leteltét követő kilencedik napon, tehát a hatvankilencedik napon a benyújtott kérelem szerinti (változtatásoktól mentes) tartalommal létrejön, azaz a szervezet elnyeri jogi személyiségét.

A hiányok pótlására a bíróság összesen 45 napot biztosíthat. Az eljáró bírótól függ, hogy ezt milyen határnapok mellett tűzi ki. Lehetősége van a bírónak első körben csak harminc napot biztosítani a feleknek, és ha nem sikerül a hiányokat megfelelően pótolni, újabb tizenöt napot biztosíthat. Ha a benyújtástól számított hatvankilencedik napig a bejegyzés ügyében a bíróság nem küldött, illetve nem is kézbesítettek semmilyen bírósági iratot a kérelmezőnek, röviden a bíróság semmit nem csinált, a szervezet automatikusan létrejön a 69. napon, és elnyeri jogi személyiségét. Ilyenkor már érdemes mozgolódnni mindenféleképpen, mert egy dolog, hogy a mi naptárunkban elértük már ezt a nagy napot, de a bíróságon lehet, hogy elveszett az akta, beteg lett a bíró, megszűnt a jogviszonya a bíróságon, hazavitte az aktát dolgozni, és ott fekszik valahol, vagy kocsival vitte haza aktákat, de az autóját ellopták a munkanyagokkal együtt, esetleg annyira leterhelt a bíróság, hogy nem jutott rá idő. Számos okot lehet találni a fantázia birodalmában, hogy miért érte el a szervezet a 69. napi automatikus bejegyzés határidejét, de ha nem keressük meg ilyenkor közvetlenül a bíróságot, hogy itt van a pecsét, átvették az iratot a kezelőirodán, amikor személyesen benyújtottuk, itt van kérem a kérelmünk saját példánya és a tértivevény, amely igazolja, hogy beadványunkat a bíróság átvette, azaz adott napon kézbesült, akkor a bíróság nem fogja a szervezetet nyilvántartásba venni.

A nyilvántartásba vételkor a bíróságok mindig kötelező érvennyel tájékoztatják az ügyészséget is, amely általános törvényességi felügyeletében eljárva még mindig megakadályozhatja, ha a civil szervezetet törvényellenes célokra hozták

létre, pl. a célok meghatározásakor olyan tevékenység végzését vetítik előre, ami mondjuk a nyilas korszakot idézi, és a mai politikai viszonyok között az alkotmányos rend megdöntésére bízható.

A hiánypótlás folyamata és leghosszabb időtartama

Nagyon hasznos tud lenni, ha felvesszük a kapcsolatot az eljáró bíróval, de ez sajnos nem minden alkalommal sikerül. Személyes meghallgatást kérünk tőle, kikérjük előzetes véleményét, hogy ha ezt meg azt most teljesítjük, és a hiánypótlás során újabb hibás rendelkezéseket nem építünk be, akkor most jó lesz?

A másik hasznos jó tanács, ha már egyszer visszadobták a kérelmünket, hogy forduljunk ügyvédhez. Előfordulhat, hogy már az első próbálkozásunkkor is jogi képviselő segített minket, mégis visszaadták hiánypótlásra az ügyet. Nem feltétlen az ügyvédi iroda a hibás. Az eljárási határidők adottak, a civil szervezetektől általában senki sem kér magas munkadíjat, annak ellenére, hogy néha nagyon macerás tud lenni a közös munka. Egyet azonban tudni kell: minden ügyvédi meghatalmazás a jogi képviselőre vonatkozik, és nem eredménykötelem, azaz senki sem mondhatja meg előre, hogy biztosan megnyeri a polgári pert, vagy száz százalék, hogy a szervezetet bejegyzik, és elnyeri jogi személyiségét.

Ellenőrzés és törvényességi felügyelet az NGO-k felett

A közhasznú szervezetek felügyelete a közcélú szervezetek általános felügyeleti rendszeréhez illeszkedik. Az adóügyi ellenőrzést az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal látja el, a költségvetési támogatások felhasználását az Állami Számvevőszék (ÁSZ) ellenőrzi, a törvényességi felügyeletet pedig az ügyészség gyakorolja. A támogatások alakszerű, a bizonylati rendnek megfelelő felhasználását vizsgálja az ÁSZ. Az ÁSZ vizsgálatai során feltárhatja a szakszerűtlen gazdálkodást és annak okait, illetve tehet javaslatokat, de nem szankcionálhat. A szakszerűtlen gazdálkodás miatt sajnos számos alapítvány és közalapítvány szenvedett el az elmúlt másfél évtizedben jelentős vagyonesztést. Ezek az alkalmanként sajtóvisszhangot is kiváltó ügyek nem növelték a civil szervezetekbe vetett bizalmat. Az ügyészség felügyeleti jogköre kiterjed a nonprofit törvény rendelkezéseinek érvényesítésére is. Az ügyészség feladatait, azt, hogy mikor lép fel az ügyészség, mikor és hogyan küld törvényességi figyelmeztetést, az ügyészségi törvény is meghatározza. A jövőben az ügyészség a közhasznúsági alapfeltételek fennállását, valamint a működési és gazdálkodási rend betartását is ellenőrizheti.

A bíróság köteles kézbesíteni a nyilvántartásba vételt elrendelő végzést az ügyészségnek is. Az ügyészi fellépés lehetősége az ún. automatikus bejegyzés esetében különös jelentőséget kap, mert ezzel biztosítható, hogy ezen a módon se jöhessenek létre civil szervezetek törvénybe ütköző módon (közhasznúságtól és jogintézménytől függetlenül).

Az ügyész általános felügyeleti jogkörében jelzést és figyelmeztetést intézhet a szervezethez, óvást emelhet a szervezet vezető szervének határozata ellen. A közhasznú szervezetekkel kapcsolatos speciális jogköre alapján pedig indítványozhatja a bíróságnál a szervezet alacsonyabb közhasznúsági fokozatba történő átsorolását, vagy a szervezet törlését a közhasznúsági nyilvántartásból. Az indítványra azonban csak akkor kerülhet sor, ha a törvényellenes működést vagy vagyonfelhasználást a szervezet az ügyész felszólítása ellenére sem szüntette meg.²³

A szervezet működése (egyesület és alapítvány együtt)

A szervezet belső jogviszonyai

A szervezet belső jogviszonyaira az elsődleges jogforrás az alapszabály és az alapító okirat. Az alapszabály részletesen szabályozza a közgyűlés és a vezetőség feladat- és hatáskörét, a tagsági jogviszony keletkezését, és megszűnését. A tagok részt vehetnek az egyesület munkájában, szavazhatnak, véleményt alkothatnak, közvetlenül is fordulhatnak a vezetőséghez kérdéseikkel, illetve javaslatokkal. Időpontot egyeztetve betekinhetnek az egyesület könyveibe és egyéb irataiba, arról díjfizetés ellenében másolatot készíttethetnek. A vezetőség vagy más néven elnökség az egyesület operatív szerve: összehívja a közgyűlést, két közgyűlés között dönthet minden olyan kérdésben, amelyre nincs kizárólagos jogköre a közgyűlésnek, de a következő közgyűlésen beszámolási kötelezettsége van. Az elnökség szükség szerint – de legalább évente négyszer – tart ülést, amelyet az elnök hív össze. Az elnökség ülésére minden tagot a napirend közlésével kell meghívni úgy, hogy a meghívók elküldése és az ülés napja között legalább 8 nap időköznek kell lennie. Bármely, az elnökség döntésében érdekelt egyéb személyt, szervet az ülésre lehetőség szerint külön is meg kell hívni.

Az elnökség az ügyrendjét maga határozza meg. Döntéseit egyszerű szótöbbséggel, nyílt szavazással hozza, kivéve azokat az eseteket, ahol jogszabály minősített, azaz kétharmados többséget ír elő. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. Az elnök látja el a szervezet képviselését.

Az alapszabály rögzíti az elnök, az alelnök, a titkár személyi adatait is.

Köz- és küldöttgyűlés

Az egyesület legfőbb szerve a közgyűlés. A szervezet alapszabálya meghatározza, hogy a döntéshozatal során melyek azok a hatáskörök, amelyek betöltésére a közgyűlésnek van kizárólagos hatásköre, és mely feladatok tartoznak a vezetőség döntési kompetenciájába.

A közgyűlés a tagok gyűlése, amin valamennyi tagnak joga van részt venni és szavazni.

A küldöttgyűlés egy többszintű megoldás a tisztségviselők megválasztására, egyfajta elektori rendszert jelent. A tagok maguk közül küldötteket választanak,

akikre átruházzák szavazati jogukat, mandátumot adnak nekik, hogy meghatározott kérdésekben, a megválasztásukkal kapott felhatalmazással élve szavazzanak. A küldöttgyűlés ezek alapján a közgyűlésnél, vagyis a közgyűlésen megjelent tagok összességénél szűkebb csoport, de a vezetőségnél több tagot számol. A küldöttgyűlés legfontosabb feladata a tisztújításról való döntéshozatal.

A szervezet tagsága

Csak az egyesületnek lehet tagsága. Az alapítvány esetében ez fogalmilag kizárt, mivel az nem más, mint egy jogi személyiséggel rendelkező vagyontömeg. A kuratóriumnak lehetnek csak tagjai, ők alkotják az alapítvány kezelő szervét.

Az egyesület tagja minden olyan természetes személy, aki az alapszabály rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek elfogadja, az alapszabályt aláírja és kötelezettséget vállal az egyesületi célok megvalósítása érdekében történő közreműködésre és a tagdíj megfizetésére. A tagok felvételéről az elnökség előterjesztése alapján a közgyűlés minősített szavazati többséggel dönt. Az egyesület pártoló tagja lehet az a magyar és külföldi magán- vagy jogi személy, aki adományaival segíti az egyesület munkáját, abban tagként részt vehet. A pártoló tag véleményadási és javaslattevési joggal vehet részt a közgyűlésen, de szavazati joggal nem rendelkezik, az egyesület tisztségeibe nem választható. Ezen kivételek mellett jogosultságait és kötelezettségeit tekintve a rendes tagokkal azonos elbírálás alá tartozik.

A szervezet vezetése

A szervezet vezetését a demokratikusan választott vezetőség látja el, amely minimum három főből áll, lehet több tagú is, de páratlan számú vezetőségi tagnak kell részt vennie benne.

Az NGO-k jövedelmének lehetséges forrásai

A harmadik szektorba tartozó szervezeteknek több forrásra kell támaszkodniuk, ha fenn akarnak maradni az NGO-k piacán. A pénzügyi fenntarthatóság ezen szervezetek létalapjának a lényege.

Az NGO-k finanszírozásának öt fő forrása van:²⁴

a) együttműködés a kormányzattal és az üzleti szektorral;

- b) önálló jövedelemszerző tevékenységek;
  - c) egyéni adományok;
  - d) hazai és nemzetközi alapítványok támogatása és
  - e) értékes partnerkapcsolatok.
- a) A kormányzat állami feladatok ellátásának megpályáztatásával, közhasznú tevékenység ellátásáért nyújtott céltámogatással, normatív támogatással, adományosztó szerepének ellátásával, elismerő díjak átadásával, adó-, vám- és illetékkezdvezmények nyújtásával járulhat hozzá az NGO-k finanszírozásához. A magánvállalatok adományokkal, szolgáltatással, alapítványtétellel egészíthetik ki az NGO-k forrásait.
- b) Az ideális NGO az lenne, amelyik képes önmagát eltartani, vagyis önfinanszírozó. Az önálló jövedelemszerzésen tehát azt kell értenünk, hogy az NGO közfeladat ellátásának ellentételezéseként vagy gazdálkodó tevékenysége következtében jut hozzá pénzhez.
- c) Az egyéni adományok a finanszírozás komoly tartalékokat rejtő forrását jelenthetik. Az NGO-k magánszemélyektől különböző formákban jutnak pénzhez. Ezek a formák lehetnek: tombola, árverés, rendezvénybevétel, sorsjegy stb. Az NGO-k szervezhetnek telefonos megkereséseket, levélben kérhetnek adományt, és indíthatnak televíziós adománygyűjtő kampányokat, mint az Aranyág. Az önkéntességből következően az NGO-k fenntartása kevesebb költséggel jár. Az egyéni adományozást az államok pénzügyi politikája is mindenütt támogatja: elsődlegesen adókedvezményekkel ösztönzik polgáraikat. Ilyen ösztönzési forma az adományok adóalapból való leírhatósága, illetve az egy százalékos adófelajánlás is.
- d) A hazai és nemzetközi alapítványok elsősorban adományosztóként és nem alapteremtőként működnek Magyarországon. Támogatásuk pótolhatatlan a magyar harmadik szektorban. Pénzüket pályázati úton hirdetik meg.
- e) Értékes partnerkapcsolatok alatt az emberi erőforrások kiaknázását kell érteni: a tudást, a személyes kapcsolatokat és a megbízhatóságot. Ezek önmagukban nem forintosíthatóak, de hatásukban már igen. Az elkötelezettség pedig a pénznél is többet ér. A harmadik szektor fenntartásában nem a pénznek, hanem az önkéntes munkának van nagyobb szerepe, hiszen ez az, ami meghatározó eleme a civil szervezetek működésének.

A vagyon kérdése az alapítványok vonatkozásában²⁵

- Olgi néni! Képtelenség még harmincezer forintot összeszedni! Hát már az is csoda volt, hogy ez az ötven összejött! – sopánkodott Aranka még mindig a hiánypótlási felhívást olvasgatva.
- A számítógépes Katit kérdezted már? – adott tippet Elemér. – És az autószerelő Gusztit?
- Á, most fel kell tölteni a társasági adót meg az iparűzési adót, nincs pénze senkinek.
- Jenő bácsit nem lehet megkörnyékezni?
- Nyakunkon a karácsony, és az unokái is decemberben születtek, úgyhogy ő sem tud adni. Jaj, nem lesz ebből alapítványi kaszálás következő nyáron, én már látom...
- Aranka! Ne add fel, gondolkozzunk! – próbálta vigasztalni Elemér. – Aranka! Aranka! Mesés ötletem támadt!...
- Jaj, ne kezd már megint! Nem lehetne egy kicsit az én alapítványommal foglalkozni, nem a te mesematricáiddal?!
- Jaaaaaj, nem úgy értettem! Csak azt akartam kifejezni, hogy egy zseni vagyok! Van a sulinak egy fűnyírója. Mi lenne, ha apportként bevinnénk az alapítványba? Olgi néni, mit tetszik szólni?
- Az ötlet jó, Elemér, de mennyit érhet az?
- Hát honnan tudjam? Egyébként is az apportot ugyebár úgy kell kezelni, mint egy cég esetében... De ezt Aranka jobban tudja.
- Igen-igen, ez jó ötlet! – élénkült meg Aranka is. – Ha rá tudjuk venni az igazgató urat, hogy egy adásvételi szerződéshez hasonló dokumentumban átruházza az alapítványra a fűnyíró tulajdonjogát éppen harmincezer forint értékben, akkor nyert ügyünk van! Parlagfűirtáshoz kellhet fűnyíró, értéket mi rendelünk az ügylethez, hiszen kicsik vagyunk, és nem kell könyvvizsgáló, oszt majd jól megállapítjuk, hogy ez egy ennyire nagyon értékes fűnyíró...

- Klassz! Cserébe a sulis is alapító lesz, és akkor majd én ajánlkozom kurátornak, és állandóan zaklatni foglak, hogy ne unatkozz – vigyorgott Elemér
- Elemér! Komolyan mondom...
- Gyerekek-gyerekek, én is komolyan mondom! – avatkozott bele a kezdődő veszekedésbe idejekorán Olgi néni. – Hogy fogtok tudni együtt dolgozni, ha marjátok egymást?
- Jaaaa, csak játszunk! – nevettek a fiatalok egyszerre. – Szeretettől csináljuk, mint az óvodások.
- Inkább azon törjétek a fejeteket, ki lenne az arra alkalmas személy, aki meggyózi az igazgató urat, hogy álljon mellénk – és hozza a fűnyíróját is...
- OOOOlgiiiiii nééééééiiiiiiiiiiii.....

Tanulság: A vagyon nem feltétlenül készpénzt jelent. Némi civil kurázi – és a működéshez szükséges tárgyi eszközök apportálása – kipótolhatja a valószínűleg hiányzó pénzállományt az induláshoz szükséges vagyon összegére.

A jogintézmény definíciójának a lényege, hogy az alapító közérdekű cél megvalósítására vagyont rendel. Az alapító létesítő okiratban rendelkezik arról, hogy az alapítvány zárt vagy nyílt. Ennek vagyoni következménye az, hogy nyílt alapítvány esetén a kezdő tőkét úgy biztosítja az alapító, hogy az alapítványhoz a pénzevel később bárki becsatlakozhat, csatlakozáskor befizetésével növelve az NGO alaptőkét. Ebben az esetben a létesítő okiratban ki kell emelni, hogy az alapítvány nyílt típusú.

Zárt alapítvány esetén az NGO javára rendelt vagyont csatlakozással nem lehet növelni, annak olyan mértékűnek kell lennie, hogy a tőkeösszeg és hozadéka, az esetleges kiegészítő jelleggel végzett gazdálkodási tevékenység fel nem osztott eredménye, a reménybeli adományok és pályázati támogatások elegendőek legyenek a célok megvalósításához, az alapítvány tevékenységének végzéséhez.

Nyílt alapítvány esetében a bíróságnak csak azt kell vizsgálnia, hogy az induló vagyon a működés megkezdéséhez elégséges-e. Ebből következően a bíró mérlegelési körébe tartozik, hogy eldöntse: a vagyon megjelölt mértéke, amelyet letétbe helyeztek valamely bankban megnyitott pénzforgalmi számlán, elegendő-e kitűzött célok megvalósításához, az alapítványi tevékenység kezdő lé-

péseinek a megtételéhez. Kiemelendő, hogy a hangsúly azon van: a vagyonnak a *működés megkezdéséhez* kell elegendőnek lennie.

A megfelelő vagyonnal rendelkezés tehát egy gumiszabály, saját gyakorlatomban találkoztam már 10 000 Ft-tól 40 000 Ft-ig terjedő induló vagyonnal bíró alapítvánnyal is, amit bejegyeztek. Sajnos olyannal is, hogy a cél a 10 000 Ft-tal való nyilvántartás volt a készpénz kímélése érdekében, de a bíróság úgy ítélte meg, hogy a kitűzött célok eléréséhez legalább 100 000 Ft-tal kell elindulni. A stáb pedig úgy döntött, hogy ezt az összeget már nem tudják előteremteni, ezért mivel a kérelmező nem tett eleget a hiánypótlási felhívásnak, a bejegyzési kérelmet a bíró annak rendje és módja szerint el is utasította. A felek fel is adták a lelkesedést, és a munkadíj hátralékát sem fizették meg.

Egységes a bírói gyakorlat abban, hogy az induló vagyont forintra pontosan, nem pénzbeni vagyoni hozzájárulás esetében határozottan kell megjelölni.

Ha a pénz mellett az alapító nem pénzbeni hozzájárulást, ún. apportot is bevisz a szervezetbe, akkor ugyanúgy kell kezelni az apportot, mintha egy gazdasági társaság vagyonába vinné be valaki. A bevitt apportról listát kell vezetni, értéket kell hozzá rendelni. Az apport lehet ingatlan és ingóság is. Meg kell jelölni, hogy ebben az esetben az alapító tulajdonjogot ad át, és ekkor az adásvételi szerződésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni, vagy használati jogot enged az alapítvány részére.

Az alapítványi forma fontos tulajdonsága az alapítótól való elkülönítettség, az alapítói jogosítványok és a kezelő szerv jogosítványainak elhatárolása, és az összeférhetetlenség szabályozása, az alapító okirat elkészítése és módosítása, a kuratórium tagjainak kijelölése, egyesülés más alapítvánnyal, átalakulás közalapítvánnyá.²⁶

Tehát mind a pénzbeni, mind a nem pénzbeni hozzájárulás esetében van igazolási kényszer.

Pénznél azt kell igazolni, hogy a bankban a bankszámlát az NGO bejegyeztetni kívánt nevére megnyitották, az alapító okiratban megjelölt összeget a számlán maradéktalanul letétbe helyezték; apportnál pedig az apport tárgyától függően az arra vonatkozó teljes jogi dokumentációt, attól függően, hogy ingatlanról, ingóságról vagy vagyoni értékű jogról van szó.

Az üzleti életben gyakran előfordul, hogy pl. a korlátolt felelősségű társaságban a tag üzletrésztét pénzért átruházza másra, betársul hozzá még valaki, felemelik a törzstőkét. Mi történik, ha valaki csatlakozik az alapítványhoz, és többet tesz bele, mint az eredeti alapító annak idején? A többet fizetőnek nincse-

nek bírói úton kikényszeríthető többletjogosultságai, egyrészt mert a rendszernek nem szabadna így működnie, másrészt pedig mert a csatlakozáskor a csatlakozó, aki majd szintén részt vesz az alapítói jogok és kötelezettségek gyakorlásában, a nyilvántartott, hatályos alapító okirat ismeretében injektált tőkét a szervezetbe. A gyakorlatban ez természetesen nem így, a szívjóságot követve valósul meg, azonban az alapítvány nyíltsága nem jelentheti azt, hogy az eredeti alapító kényszeríthető arra, hogy bárkit maga mellé fogadjon. Ha presszió éri, megteheti, hogy az alapítványt visszatartva zárttá alakítja, és ezzel máris kizárta a csatlakozás jogi lehetőségét.

Úgy gondolom azonban, ha valaki jelentős pénzüsszeggel nem adományozóként kíván fellépni, ugyanúgy megilletik azok a jogok, amit bármely támogató is kiköthet a támogatás nyújtásának feltételeként, pl. lássa az előző évi mérleget, illetve közhasznúsági beszámolókat. Támogatási szerződésében pedig tovább részletezheti ellenőrzési jogosítványait a pénz felhasználására vonatkozóan. Tehát ha a csatlakozó, pl. egy gazdag multi be akar szállni, akkor a pénz átadását valószínűleg kötni fogja a kuratóriumban és a felügyelőbizottságban a személyi összetétel megváltoztatásához, hogy az esetleg bizonyítható összeférhetetlenséget el is leplezve, a szervezet irányítására, annak kezelőszervén keresztül, befolyása legyen.

Az alapítványi vagyon rendelkezésre bocsátásánál a bíróságnak vizsgálnia kell azt is, hogy azt az arra jogosult bocsátotta-e rendelkezésre. Ezért időnként még a csak készpénzes befizetéseknél is gondot jelenthet, ha nem az alapító személyesen fizette be a számlára a tőkét, hanem más szurkolta le helyette, és a becsatolt befizetést igazoló elismervény alapján ennek tényét a bíróság észleli. Igazából ez csak esetenként okozhat problémát, azonban ha pl. egy ingatlant nem a tulajdonosa ruház át az alapítványra, az már több mint baj, mert tulajdonjogot csak tulajdonostól lehet szerezni. Ha használati jogot enged át valaki az alapítványnak, holott erre nem jogosult, akkor abba a ma is élő római jogi szabályba ütközünk bele, hogy senki sem engedhet át több jogot másnak, mint amennyivel ő rendelkezik.

Az egyesület vagyona

A tagok által befizetett tagdíjak, valamint minden, a szervezet alapszabályában rögzített közös célt szolgáló befizetés az egyesület vagyonát képezi. Az egyesü-

let vagyona oszthatatlan, tehát megszűnése esetén nem lehet szétoztani a tagok között a mikrohullámú sütőt és az íróasztalt, mint egy valóperes ügyben. Az egyesületi tagság bármilyen módon történő megszűnése esetén a tagot az egyesület vagyonából semmilyen térítés nem illeti meg, a befizetett tagdíját sem részarányosan, sem egészben nem kapja vissza, hiába fizette be mondjuk egy teljes évre, ha már áprilisban lemondott a tagságáról, és kilépett.

A tagdíj a tagok által önként vállalt kötelezettségként, rendszeresen fizetett pénzbeli hozzájárulás.

Az NGO a tagok által befizetett tagdíjából, a tagok önként vállalt egyéb juttatásaiból, illetőleg a külső támogatók által juttatott összegekkel gazdálkodik. Az NGO vállalkozási, gazdálkodási tevékenységet csak másodlagosan, kiegészítő jelleggel végez, az így elért eredményt, a nyereséget pedig nem osztja fel a tagok között, hanem visszaforgatja az alaptevékenységébe. Ez a nem profitorientált tevékenység lényege.

A külső források bevonása, a jövedelmezőség szempontjából a társadalmi szervezeteket felértékeli, hogy támogatóit lehetnek a központi költségvetési forrásoknak, jogosultak kiegészítő vállalkozási tevékenységre, és olyan egyedülálló belső forrással rendelkeznek, ami a civil szektor sajátossága: emberi erőforrást tudnak mozgósítani – az önkéntes segítők munkaerejét.

Mit tekinthetünk kiegészítő vállalkozási tevékenységnek? Az NGO szervezetben folytatott mindazon gazdálkodási tevékenységet, amelyet a közérdekű célok elérése érdekében az alaptevékenységként megjelölt szolgáltatások szervezéséhez és nyújtásához kapcsolódóan, arra visszahatóan az NGO térítésmentes szolgáltatásain felül, ellenszolgáltatás fejében nyújt.

Pont ezért nem ajánlatos a szervezet alapszabályában a tevékenységi köröket a Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendjének, röviden a TEÁOR számoknak megfelelően is megadni, mert a bíróság esetleg nem túlbuzgósággként fogja értékelni, hanem annak veszi, hogy a cél nem egy civil szervezet, hanem egy gazdasági társaság alapítása közös üzletszerű gazdasági tevékenység céljából.

A tagsági díjakat az egyesület elsősorban fenntartási, ügyviteli költségek, valamint az egyesületet terhelő járadékok és adók megfizetésére használja fel. Az éves tagdíj mértékét a közgyűlés határozza meg.

Az alakuló ülésen célszerű meghatározni, és ezt a jegyzőkönyvben rögzíteni, hogy az alapító tagok első évi tagdíjukat, amelynek mértékét forintra pontosan meghatározzák, az egyesület megválasztott elnökének vagy titkárának a hely-

színen kivétel nélkül befizették, és ezt a taggyűlési jegyzőkönyv aláírásával az aláírók kölcsönösen elismerik. A befizetések alapján pedig az egyesület induló vagyona mondjuk 50 000 Ft, amit az egyesület bejegyzéséig a házipénztárban tartanak, a jogerős bejegyzés után pedig bankszámlát nyitnak és azon elhelyezik.

A Ptk. szerint⁹ az egyesület önállóan gazdálkodik a vagyonával. Egyesület elsődlegesen gazdasági tevékenység folytatására nem alapítható. Az egyesület saját vagyonával felel esetleges tartozásaiért. A tagok – a tagdíj megfizetésén túl – az egyesület tartozásaiért saját vagyonukkal nem felelnek.

Ez a szabályozás az egyesület jogi személyiségének jellegéből fakad. Az egyesület tagja, aki részt vett az alapításban, vagy aláírta a belépési nyilatkozatot, elfogadta a tagdíjfizetés kötelezettségét is, ha a közgyűlés olyan határozatot hoz, ami kimondja, hogy mennyit, mikor és hogyan, milyen időszakra vár befizetni a tagoktól. Elvileg ez fizetési kötelezettség, a gyakorlatban azonban egy civil szervezetben sem vére menően működik.

A tagdíj befizetésének elmulasztása nem feltétlen von valós következményeket maga után, mert az egyesületek általában nem lépnek fel a tagjaikkal szemben. A következmény nélküliség viszont nem jelenti azt, hogy ha mindenki más fizet, de valaki nem fizet, akkor ezzel ne veszélyeztetné az egyesület céljainak elérését. Magának a szervezetnek a fenntarthatóságát veszélyeztetheti a tagdíjak elmaradása, és ezért megfelelő fizetési felszólítások, és türelmi idő beiktatásával az elképzelhető legsúlyosabb szankció a szervezet tagságából való kizárás. Az alapszabályban a tagdíjra mint a vagyon növekedésének forrására utalni kell, de nem szükséges összegszerűen meghatározni annak mértékét. Hiszen, ha a tagdíj pl. évenként az infláció mértékével megegyezően száz forintokra kerekítve emelkedik, vagy a közgyűlés más szempontok alapján, de a következő év első napjától már többet kér, akkor újra és újra módosítani kellene az alapszabályt. Ez szükségtelen, és felesleges ilyen módosításokkal bombázni és terhelni az illetékes megyei (fővárosi) bíróságokat. Ráadásul a tagdíj mértéke egy olyan adat, ami nem kerül feltüntetésre sem a nyilvántartásba vételi kérelmen, sem pedig a bejegyzést igazoló bírósági kivonaton. Elképzelhető a tagdíjnak egy „mozgó” meghatározása az alapszabályban, pl. a mindenkori postai díjszabás szerinti vidékre menő, szabvány méretű küldemény díjának harmincszorosa.

A jogerőn túl: megyek az APEH-be

- Sajnálom, uram, ha Ön nem hozta magával a vezető tisztségviselők elfogadó nyilatkozatát, akkor nem tudjuk a bejelentkezést elintézni – jelentette ki határozottan az APEH ügyfélszolgálati munkatársa. Egyesület Elemér kétségbeesetten nézett rá.
  - Asszonyom, higgye el, be fogom hozni utólag! Én is vezetőségi tag vagyok, tettem nyilatkozatot, van is otthon belőle példányom... kettő is. Behozom utólag, jó? Itt lakom nem messze...
  - Nagyon sajnálom, a szabály az szabály. Nyilatkozat nélkül nem tudom kiadni az adószámot. Egyébként 05201-et töltött ki?
  - Hogy tetszik mondani? – kérdezett vissza riadtan Elemér.
  - A Bejelentkezési lapot sikerült kitölteni? – módosította kérdését kissé türelmetlenül a hölgy.
  - Igen-igen – buzgólkodott Elemér, mert örült, hogy végre valamit jól csinált.
  - De hát ebbe belejavított!
  - Na igen, de ez így most jó...
  - Sajnálom, javított adatlapot nem fogadhatok el.
  - Máris töltök ki másikat, ha tetszik várni egy kicsit...
  - Drága uram! Nézzen ki, hányan állnak még sorba! Nincs nekem erre időm. Legyen szíves az aulában található nyomtatványboltban új adatlapot beszerezni, majd új sorszámot kérni, és úgy jönni a hibátlanul kitöltött adattal. Különben is a vezető tisztségviselők elfogadó nyilatkozatát sem tudja csatolni, úgyhogy...
  - Drága asszonyom! Higgye el, ha a Roxfortban dolgoznék, akkor most azt mondanám: „INVITO vezető tisztségviselők elfogadó nyilatkozata”, és azonnal csatolnám. De sajnos én csak egy szerencsétlen mugli vagyok, aki adószámot akarna a meseegyesületének.
- Az ügyintéző arca felderült:

- Jaj, Ön is Harry Potter-rajongó? Hát én már alig várom a következő kötetet!
- Egyesület Elemér a nap folyamán először érezte úgy, hogy talán még sincs veszve minden...
- Hát, igen, sokszor érzem úgy, hogy egy főnixtollat rejtő varázspálca és a Tekergők Térképe sokat segítené a hivatalok útvesztőiben...
- Igen-igen! Megkönnyítené az életünket egy-egy jól működő bűbáj, varázsige vagy bájital. Mondjuk Hermione debodor-főzete szükségtelessé tenné, hogy fodrászhoz járjak – igazgatta a haját derűsen a hölgy.
- Vagy ha értenék a varázsláshoz, és azt mondanám, „Reparo”, akkor nem kellene belefirkálnom az úrlapba, mert a varázsige javítaná a hibát...
- Hát igen – nevetett fel az APEH munkatársa. – Tudja mit, szaladjon ki a nyomtatványboltba, addig én a rontott példány alapján elkezdem rögzíteni az adatokat, jöjjön vissza az üres lappal, majd együtt kitöltjük. És ha mugli becsületszavát adja, hogy behozza a nyilatkozatot, akkor utána megkaphatja az adószámot.
- Hozom máris – élénkült fel Elemér –, és ha megengedi, csatolnék hozzá néhány Harry Potter-matricát is. És azt tudja, hogy jövő hónapban bemutatják az új filmet?... Öööö pecsétet nyomjak az aláírás fölé?...

Tanulság: A figyelmetlen „nagyon civilnek” is lehet szerencséje, és az államigazgatás is tényleg tud méltányosan és egyszerűen dolgozni. Nemcsak az APEH-ben, de másutt is belefuthatunk ugyanúgy életunt és ellenszenves, mint kedves és segítőkész ügyintézőkbe.

Ne arra készülünk azonban, hogy majd más megoldja helyettünk a hivatali ügyintézés nyűgjét, és a szerencsén múljon, hogy mennyi időt pazarlunk el plusz utakra. Használjuk a telefont, az internetet, a kézikönyvet, hogy jobban tudjuk szervezni a programunkat.

A társadalmi szervezetek, egyesületek, köztestületek, alapítványok, közalapítványok, egyházak tevékenységüket, működésüket hivatalosan a nyilvántartásba vétel napjával kezdhetik meg. A bíróság jogerős bejegyző végzéséhez kapcsolódik, hogy ettől a naptól szerezhet a szervezet jogokat és vállalhat kötelezettségeket. Az egyesületek, alapítványok alapszabály, alapító okirat szerinti alaptevékenysége adómentes. Egy pontosan, jól meghatározott tevékenységekörlistával pénzt, adóforintot spórolhatunk meg.

A létezés hivatalossá válása kellemes és kellemetlen terhek viselésével is jár. A bírósági végzés meghozatalát követően az adókötelezettség keletkezésétől számított 15 napon belül – írásban – be kell jelentkezniük a székhelyük szerint illetékes első fokú adóhatáságnál, az erre a célra szolgáló nyomtatvány kitöltésével, benyújtásával.

Az APEH-hez való bejelentkezést segíti elő, ha – akár egyesületet, akár alapítványt hozunk létre vagy módosítunk – a vezető tisztségviselők a pozíciójukat elfogadó nyilatkozatban nemcsak azt jelölik meg, hogy adataik bírósági nyilvántartásba vétele céljából, a változások átvezetése céljából, hanem a teljes körű APEH-ügyintézés céljából is elfogadják a megválasztásukat, illetve megbízásukat. Ilyenkor természetesen a személyazonosító adataikat részletesebben kell megadniuk, mint ahogy az egyébként szükséges lenne, mert az adószám nélkül ez nem megy. Célszerű ezekből az elfogadó nyilatkozatokból legalább 4 példányt készíteni. Egy példány a szervezet archívumának, egy a vezetőség tagjának, egy a bíróságnak, egy az APEH-nak.

Miért jó, ha bármely vezetőségi tag eljárhat az APEH-nél? Ez a szervezeten belül a bizalom jele is. Segíti a jobb munkamegosztást, praktikus megoldás, hogy nem egy, hanem három vagy öt ember között lehet megosztani egy olyan kellemes feladatot, mint pl. a hivatali ügyintézés. Nem kell eseti meghatalmazásokkal bajlódni. Megkönnyíti a helyzetet, ha egyszerre kell bevallást benyújtani, egy másik ügyintézővel adategyeztető tárgyalást folytatni vagy az SZJA 1%-kal kapcsolatban ügyintézni.

Nem indulhatunk ki abból, hogy mindenkinek van pénze könyvelőre: sok szervezetnek szívességéből könyvelnek, mivel havi szinten max. 10–15 számlát produkálnak, amit nem olyan nagy idő lekönyvelni. A hivatali ügyintézés ugyanakkor már időigényes! Ha más önkéntesen adja a segítségét, fontos, hogy az NGO ne éljen vissza vele azzal, hogy túlterheli. Ilyenkor jön még jól, ha a vezetőségi tagok is eljárhatnak az APEH-nél. (Ugyanakkor ha tehetjük, mindig fogadjunk profi segítséget trénert a képzéshez, ügyvédet a jogi képviselőhöz, könyvelőt a könyveléshez, cipészt a kaptafához...)

Ha az NGO-nak nincs alkalmazottja, nem jelentkezett be az ÁFA-körbe, hogy ÁFA-visszaigénylő lehessen, nincs számottevő vagyona, autója, ingatlana, egyéb befektetett eszköze, ami amortizálódhat (ezért könyv szerint az idő múlása miatti értékcsökkenését el lehet, illetve kell számolni), nincs hosszú lejáratú fizetési kötelezettsége, felvett hitele – akkor nem feltétlenül érdemes könyvelőre költenie. Viszont ha tényleg nem költünk a könyvelőre, akkor saját magunkkal

szemben legyünk szigorúak: elkülönítve, dossziékban tároljuk a számlákat, a bankszámlakivonatokat, legyenek saját jegyzeteink, hogy mikor mire költöttünk, és melyik számla pontosan mit is takar. Végezetül, ez nem kötözködés, de a sima blokk nem lesz jó az elszámoláshoz; ha valaki valahol áfás számlát kér, akkor az eladónak azt ki kell állítania.

A pénzügyi beszámolót öt évre visszamenőleg meg kell őrizni. Az öt év helyes kiszámítása természetesen nem egyszerű. Az öt év a beszámoló készítését követő évtől indul. Ezt a tárgyévet követő évben teszik meg. Ez azt jelenti, hogy a 2005. évi pénzügyi beszámolót 2006-ban állítják össze, tehát az öt év 2007-tel kezdődik, azaz a 2005. évi pénzügyi beszámolót és az azt alátámasztó bizonylatokat (azaz a számlákat) 2012. január 1-jén selejtezhethetjük ki legkorábban. A selejtezés csak könyvelési dokumentumokra vonatkozik, a munkaügyi iratokat (bérszámfejtés, munkaszerződések stb.) 50 évig kell őrizni; a működéssel, tevékenységgel kapcsolatos dokumentumokat, szerződéseket, az alapító okirat módosításait, használati megállapodásokat időkorlát nélkül kérheti az ügyészség a törvényességi felügyeleti eljárása során.

Mint minden máshoz, a bejelentkezéshez is van külön erre a célra szolgáló nyomtatvány, ez a „05201. számú Bejelentkezési lap”, vagy a „05201/T. számú Adatbejelentő lap a cégbejegyzésre kötelezett jogi személyek, a jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok részére”. Fontos, hogy a bejelentkezés alapján kapott adószámot az adózással összefüggő levelezéseken, a befizetéseken, a visszaigénylés alkalmával, a kibocsátott számlákon, eseti meghatalmazásokon, ha az APEH-nél kell eljárni, minden esetben fel kell tüntetni. A legegyszerűbb, ha az NGO hivatalos pecsétjén szerepel az adószám is a névvel, a bankszámlaszámmal, a székhellyel együtt.¹⁰

Változásbejegyzés céljából, ha a bejelentett adatokban módosítás történik (pl.: székhelyváltozás, levelezési cím változása, személycsere), a változást – annak bekövetkeztétől számított 15 napon belül – a 05202. számú adatmódosító lapon be kell jelenteni.

Az APEH-nyomtatványok bolti forgalomban kaphatók, illetve az APEH honlapjáról (www.apéh.hu) letölthetők.

Itt más hasznos információkhoz is hozzá lehet jutni.²⁷

A társadalmi szervezetek, köztestületek, alapítványok és közalapítványok, lakásszövetkezetek, víztársulatok az éves beszámoló készítéséről és könyvvezetési kötelezettségük sajátosságairól szóló külön kormányrendeletben foglaltak alapján egyszeres, illetve kettős könyvvitel vezetésére kötelezettek. Az egyhá-

zak könyvvezetési kötelezettségét a rájuk irányadó kormányrendelet határozza meg.

Egyszerűsített beszámolót készíthet, s ez esetben egyszeres könyvvitelt köteles vezetni az a nonprofit szervezet (a közalapítvány kivételével), amely:

- nem végez vállalkozási tevékenységet, éves bevételi összegétől függetlenül,
- vállalkozási tevékenységet is végez, de éves együttes bevétele két egymást követő évben az 50 millió forintot nem haladja meg.

Egyszerűsített éves beszámolót köteles készíteni, s ez esetben kettős könyvvitel vezetésére kötelezett az a nonprofit szervezet, amely vállalkozási tevékenységet is folytat, s az éves összes bevétele két egymást követő évben az 50 millió forintot meghaladja. Milyen szép lenne, ha minden NGO az országban ennyi pénz felett opponálhatna évente! A közalapítványok kizárólag így járhatnak el.

Az egyszerűsített beszámoló készítésére, illetve egyszeres könyvvitelre kötelezettek – ha belső adatszolgáltatási rendszerük úgy kívánja – választhatják a kettős könyvvitelt és az egyszerűsített beszámolót is, azaz felfelé el lehet térni az előírásoktól.

Közhasznúsági jelentés készítésére kötelezett a közhasznú, kiemelkedően közhasznú jogállású szervezet, amelynek könyvvezetési módját szintén az előzőekben leírtak határozzák meg. A beszámoló elkészítésekor törekedjünk a jogilag korrekt elnevezés használatára: ha a létesítő okiratunkban a Közhasznúsági Jelentés kifejezést alkalmaztuk, akkor legyünk következetesek, és a nyilvánosságra hozott szakmai és pénzügyi beszámolónk ezt a kifejezést hordozza a címében. (Mivel a nonprofit törvény értelmében az előbb sorolt számvetési beszámolók ennek részét képezik. Lásd a Közhasznú szervezet c. fejezetben.)

A jogi személyek pénzeszközeit kötelesek bankszámlán tartani, ez persze nem zárja ki a házipénztár létezését. A házipénztár szabályszerű használatáról tanácskozzunk könyvelőnkkel, hogy miként használjuk a pénztárbevételei bizonylatot, a pénztárkiadási bizonylatot. Sűrűn alkalmazott megoldás a házi pénzmozgásra a borítékos módszer. Gyors, kéznél van, de csak az látja át jó esetben, aki a borítékon jegyzi, hogy melyik nap hány forintot vett el belőle, rakott bele vissza, hogyan keverte az NGO kifizetését a sajátjával, amikor a postán a saját apróját rakta hozzá, és így tovább... Ha használjuk is a borítékos módszert, azt csak mint kiegészítő nyilvántartást alkalmazzuk, a mindig magunkkal hordott szervezeti pénzek napi költségére. A bevételeket és kiadásokat vezessük a célnak meg-

felelő Excel táblázatokban. Ha jók akarunk lenni saját magunkhoz, akkor részletes táblázatot készítünk aprólékos és időigényes munkával.

A táblázatban önálló oszlopokban rögzítjük a bevételek, illetve kiadások tárgyát, ha pályázati pénzt költöttünk, a pályázat kódját, az összeget, a számla sorszámát, keltét, a teljesítés napját, a fizetés határidejét, a fizetés módját, vagyis hogy készpénzzel vagy átutalással történt-e. Ha sok kéz adja össze a számlákat, akikkel egymás közt is el kell számolnunk, mert pl. a saját pénzükből előlegezték meg az NGO kiadásait, a rendszerben tüntessük fel, hogy ki melyik számlát hozta; azt persze az illető is megteheti, hogy eleve szignálja az általa hozott számlákat.

A számlák könyvelésre való előkészítésének másik módja, ha eleve minden számláról a beérkezésekor, az adminisztrátor, vagy maga az önkéntes 2–2 példányban fénymásolatot készít és összetűzi.

A jó adminisztráció nemcsak azt igazolja, hogy akár egy adományozó, akár a törvényességi felügyeleti eljárás során az ügyészség irányában, a pénzügyi átláthatóság követelményének eleget tettünk, hanem saját magunk munkáját könnyítettük meg. Ugyanis sokkal könnyebb egy ilyen táblázat segítségével bármelyik pályázatunk pénzügyi beszámolóját az események után elkészíteni, főleg ha megfeledeztünk róla, mert a napi működés terhei miatt a régi „nemszeretem” feladatokra nincs már időnk, és a kiküldött felszólításra, urambocsál fizetési meghagyásra kezdjük előásni a számlákat.

Az NGO-k elsődlegesen vállalkozási tevékenység végzése céljából nem alapíthatók, de céljaik megvalósítása érdekében – azt nem veszélyeztetve – kiegészítő vállalkozási tevékenységet folytathatnak, ám annak eredményét tagjaik közt nem oszthatják fel, vissza kell forgatniuk az NGO tevékenységébe.

A társasági adó törvény²⁷ hatályos rendelkezései szerint a nonprofit szervezetek továbbra is feltétel nélkül a társasági és osztalékadó alanyai, függetlenül attól, hogy az adóévben végeznek-e vállalkozási tevékenységet vagy sem.

Az általános adóalanyisággal összefüggésben rendelkezik az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (Art.) oly módon (egyszerűsítő eljárásként), hogy az alapítvány, a közalapítvány, a társadalmi szervezet, a köztisztviselő, az egyház, a lakásszövetkezet, ha az adóévben vállalkozási tevékenységből bevételt nem ér el, illetve ehhez kapcsolódóan költséget, ráfordítást nem számol el, a társasági adóbevallás helyett – bevallást helyettesítő nyomtatványon – nyilatkozatot tesz az adóévet követő év február 15-éig.

Más esetben valamennyi adózó akkor is köteles adóbevallást benyújtani az APEH-hoz az erre a célra rendszeresített nyomtatványon, ha a bevallási időszak-

ban adófizetési kötelezettsége nem keletkezett. Így például az adóévet követő év május 31. napra kitűzött határidőre abban az esetben is be kell nyújtani a társasági adóbevallást, ha az adott szervezet vállalkozási tevékenysége veszteséges, nullszaldós, vagy ugyan nyereséges, de adómentessége miatt nem fizet adót.

Az a szervezet, amely a 2005. évben kért és kapott besorolást, a teljes 2005. évre vonatkozóan a közhasznú szervezetre irányadó szabályok szerint járhat el. A kapott adományokról azonban a támogatói kedvezményre jogosító igazolása-it csak a közhasznúságát jóváhagyó bírósági végzés jogerőre emelkedésétől adhatja ki. Az újként alakuló szervezet – ha legkésőbb a nyilvántartásba vétel évének utolsó napján a közhasznúsági nyilvántartásba vétele is megtörtént – a nyilvántartásba vétel napjától jogosult a közhasznú jogálláshoz kapcsolódó, adókötelezettséget érintő kedvezmények és mentességek igénybevételére. A Tao. tv. a kedvezményrendszerében külön kezeli a két közhasznúsági fokozat szerinti, valamint a besorolást nem kért vagy nem nyert szervezeteket, más oldalról az adományozó részére attól függően biztosít kisebb, illetve nagyobb mértékű kedvezményt, hogy mely kategória szerinti szervezetet támogat.

A közhasznú szervezetnek nem kell a vállalkozási tevékenysége után az adót megfizetnie, ha a vállalkozási tevékenység bevétele nem haladja meg az összes bevételének a 10%-át, de legfeljebb 20 millió forintot. Kiemelkedően közhasznú szervezetnél a kedvezményezett mérték az összes bevétel 15%-ában került meghatározásra. A vállalkozási tevékenységből származó bevétel – előzőek szerinti – adómentes mértékének meghaladása esetén a szervezetnek a kapott adomány Tao. tv. szerinti arányával, illetve összegével meg kell növelnie az adózás előtti eredményét, ha az év december 31-én köztartozása nem áll fenn. Ha az adóév utolsó napján a szervezetnek az Art. szerinti köztartozása van, úgy a kapott adományok teljes összege növelő tétel. Köztartozás nem lévén, az adománynak csak a kedvezményezett mértéket meghaladó jövedelemtartama adóköteles, a Tao. tv. 9. § szerinti adóalap-számítás figyelembevételével. A társasági adó mértéke – a 2005. évben – a pozitív adóalap 16%-a. A közhasznú szervezetként be nem sorolt társadalmi szervezet, köztestület, (köz)alapítvány adóalapját az általános szabályok szerint állapítja meg, az adományra vonatkozó előírások figyelmen kívül hagyásával. Ezen szervezetek támogatása ugyanis nem minősül – az adótörvények definíciója szerinti – adománynak. A közhasznú besorolású szervezetek, a közérdekű kötelezettségvállalás szervezője, továbbá az arra jogosult egyházak által kiállítandó igazolások kötelező tartalmi előírásait az SZJA tv. (ha magánszemély vagy egyéni vállalkozó az adományozó), illetve a

Tao. tv. (társasági adóalany adományozó esetére) rögzíti. A társasági adó korrekciója érdekében adókedvezmény, illetve – utóbbi esetben – az adózás előtti eredmény csökkentése csak igazolás alapján vehető igénybe.

Ennek az igazolásnak tartalmaznia kell mindkét fél (a kiállító és az adományozó)

- nevét, székhelyét / lakcímét, adószámát / adóazonosító jelét,
- az adomány pontos összegét,
- a támogatott célt,
- a kiállító közhasznúsági fokozatát.

Az igazolást a kedvezményre való jogosultság keletkezésének időpontjában, de legkésőbb az adóévet követő év január 31. napjáig kell kiadni.

Eszerint az adóalap megállapításakor a vállalkozási tevékenység adóévi adózás előtti nyereségének azzal a részével is csökkentheti a vállalkozási tevékenység adózás előtti eredményét, amelyet az adóévben, az adóévet követő adóévben kulturális, nevelési, oktatási, felsőoktatási, szociális, egészségügyi, gyermek- és ifjúságvédelmi, sport, tudományos és műemlékvédelmi tevékenység, továbbá a hitéleti célú ingatlanfenntartás bevétel meghaladó költsége, ráfordítása fedezetére használ fel. A tízmillió forintos küszöb szerinti adómentesség illeti meg a be nem sorolt alapítványt, közalapítványt, társadalmi szervezetet és köztestületet is, kivéve az országos érdekképviseleti szervezeteket.

A vállalkozási tevékenységet is folytató NGO-knak az év közben társasági adóelőleget megállapítani, fizetni, bevallani nem kell – eddig sem kellett –, az éves társasági adót azonban be kell vallaniuk és fizetniük legkésőbb az adóévet követő év május 31-éig.

KSH-ügyintézés

A KSH 2005. III. negyedévi gyorstájékoztatója alapján a bejegyzett nonprofit szervezetek száma kétezerrel nőtt. 2004. szeptember 30. napján 72 405, 2005. szeptember 30. napján 74 504 nonprofit szervezetet tartottak nyilván Magyarországon.

Szerencsére nem kell minden civil szervezetnek azon törnie a fejét, hogy hogyan tegyen eleget adatszolgáltatási kötelezettségének. Vannak kijelölt nonprofit szervezetek, amelyeknek havonként, a tárgyhót követő hónap 20. napjá-

ig kell megküldeniük az illetékes KSH-igazgatóságnak az adatokat. Más szervezetekre csak az évenkénti vagy ennél is nagyobb adatgyűjtés terjedhet ki, amikor magának az NGO-nak kell űrlapot kitöltenie. Ha sor kerül a mi szervezetünkre is, arról írásos értesítést és adatszolgáltató űrlapokat postáznak, amit ki kell tölteni, és határidőre beküldeni.

A KSH weblapján (www.ksh.hu) az, aki tisztában van saját szervezete adószámával, egy hasznos keresőprogram segítségével tud tájékozódni, hogy az általa vezetett NGO-ra aktuálisan kiterjed-e az adatgyűjtés, és kell-e neki adatokat szolgáltatnia.

Banki ügyintézés

Ma már senki sem lehet meg bankszámla nélkül. A modern kor olyan szolgáltatásait nyújtja a bankok, amelyekről senkinek sem érdemes eltekintenie. Ha valaki szeretné is megúszni, hogy ne kelljen lakossági folyószámlát nyitnia, mert szerinte a pénze jobb helyen van a szalmazsákban, előbb-utóbb olyan helyzetbe kerül, hogy mégiscsak szükségessé válik számára, hogy bankot válasszon. Ami igaz az átlagemberekre, az igaz a nonprofit szervezetekre is. Nem a civilek a legnagyobb üzlet a kereskedelmi bankok számára, és nem is mindegyik bank vezet nekik szóló számlákat. Van olyan bank, amely csak meghatározott bankfiókjában foglalkozik egyesületek és alapítványok számlavezetésével. Ugyanakkor arra is van példa, hogy egy bank külön erre a célra nevesítetten hoz létre bankszámlacsomagot, kedvező számlavezetési díjjal, de a számlanyitáshoz meghatározott minimális összeggel.

Amit bankszámla nyitásakor mindenképpen vigyünk magunkkal:

- a befizetendő alapító vagyon
- az alapszabály
- jogerős végzés a szervezet nyilvántartásba vételéről
- aláírási címpéldány
- az adószám
- az aláírással rendelkezők személyi iratai

A számlanyitáskor legyen ott mindenki, akinek az alapszabály szerint a szervezet biztosítani akarja a lehetőséget, hogy együttes aláírással rendelkezzen a

bankszámla felett, készpénzt vegyen fel, átutalásokat intézzen, csekk-könyvet rendeljen.

A számlanyitáskor mindig személyesen kell megjelenni, meghatalmazott nem járhat el, ez a pénzmosás elleni törvény alkalmazásának egyik következménye. A banknak látnia kell, hogy létező személyek nyitnak számlát, és banki aláírási kartont kell készíttetnie.

A számlára bárki meghatalmazás nélkül befizethet pénzt, megfelelően aláírt, lepecsételt – ha van bejelentett bélyegző a bankban, akkor kötelező mindig bélyegezni – átutalási megbízást adhat. Ha nem az aláírók egyike vagy mindegyike, hanem valamelyik önkéntes meggy készpénzt felvenni, akkor a meghatalmazásában pontosan rögzíteni kell, a meghatalmazó adatait, a bankszámlaszámot és a pontos összeget, ketten kell hogy aláírják, és persze a meghatalmazott adatait is meg kell adni. A készpénzfelvételt könnyíti meg a csekk-könyv használata.

Akár alapítványról, akár egyesületről van szó, egyetlen ember nem rendelkezhet a számlával, csak két ember együtt. Ez egyfajta biztosíték a vagyron rendeltetésszerű felhasználására.

Sajnos az együttes aláírás következménye, hogy az internetbank lehetőségét nem lehet kihasználni, csak telepített banki terminál, speciális banki szoftver telepítése és USB portot használó hardverkulcsok felhasználásával. Ez pedig csak a nagyon nagy pénzforgalmat bonyolító NGO-knak érne meg.

Bankszámlát fenntartani pénzbe kerül, van számlavezetési díj, fizetni kell az átutalásokért, a csekk-könyvért stb. Éppen ezért, mert a banki költségekkel is kell számolni, a nem aktív civil szervezetek alvó számlái könnyen mínuszba mehetnek, ha kevés pénz van rajtuk.

Az egyszázalékos adófelajánlás

1%

Alapító Aranka óvatosan kopogtatott be a Nagynevű Multi Rt. személyzeti osztályára. Kezében kis papírlapokat és fehér borítékokat szorongatott.

- Jó reggelt, Margitka!
- Jó reggelt, Arankám, jöjjön csak beljebb! Valami nem stimmel a járulékösszesítőben? – nézett fel ijedten szemüvege fölött a bérszámfejtő hölgy.
- Ugyan, Margitka, a maga rutinjával ez elképzelhetetlen! Pontos, mint mindig. El sem tudom képzelni, hogy tudnánk a szakértelme nélkül ennyi bevallást és jelentést határidőre elkészíteni – legyezgette kollégája szakmai hiúságát Aranka. – A segítségére lenne szükségem.
- Hogyne, Arankám, hogyne, szívesen segíték! – Margitka szemmel láthatóan megkönnyebbülten húzott közelebb egy széket főnöknőjének. – Tessék leülni és mondani!
- Margitka! Itt vannak a nyakunkon az SZJA-bevallások. Ahogy azt Ön is tudja: az adózóknak lehetőségük van kétszer 1% személyi jövedelemadóról rendelkezni civil szervezetek, illetve egyházak javára.
- Jaj, Arankám, ne is mondja, azzal is mi nyűg...
- Margitka! Én tudom, hogy ilyenkor rengeteg a dolog, sok mindenre kell odafigyelni, és még inkább szükség van az Ön felkészültségére és precizitására. De csak azért, mert cégünk alkalmazotti létszáma feszített munkatempót követel, még nem foszthatjuk meg a civil szektort ettől a nagyon fontos bevételi forrásától!
- Ugyan már, Arankám, az a néhány forint!
- Bizony, Margitka, sok kicsi sokra megy! Egy drogambulancia 2790 forintból megvesz 150 steril fecskendő, egy falu szépítéséért létrehozott egyesület tavasszal egy tucat virágpalántát vesz belőle, egy állatmenhely 10 kiló szárazeledelt kap érte! És ez még csak a 18%-os sáv adója felső határa-

nak 1%-a! Semmi jól kereső menedzser fizetése... és akkor hol van még az igazgatótanács, ugye?

- Hááátöööö...
- Szóval, Margitka, arra szeretném kérni, hogy amikor aláírja a bevallásokat, akkor kérdezzen meg mindenkit, hogy rendelkezett-e az 1%-okról. Ha nem, akkor küldje hozzám őket. Keresünk nekik az interneten szimpatikus támogató szervezetet. És ha azt mondja valaki, hogy nem vallásos, akkor megmutatjuk neki a társadalmi célokat, amikre fel lehet ajánlani. Itt van mindjárt a parlagfűirtás, ugye?
- Na, igen, az én unokám is allergiás rá! Tényleg, most hogy így mondja, az ő iskolájukban is van alapítvány. A múlt évben videókamerát vettek a pénzből, és filmezik az iskolai eseményeket.
- Ugye-ugye, Margitka! Számolja csak ki, hány videókazetta jön ki a maga egy százalékából!
- Igaza van, Arankám, de jó, hogy erre is odafigyel! Kell egy kis emberség is ebben a rohanásban...
- Ó, semmiség ez, Margitka, szívesen teszem... Ja, és Margitka, ha valakinek végképp nincs ötlete – tette a bérszámfejtő monitora mellé Alapító Aranka az eddig szorongatott borítékokat –, legyen szíves, nyomja már a kezébe ezeket a kitöltött nyilatkozatokat... egy iskolai meseegyesület meg egy pollenellenes alapítvány... hátha megtetszik nekik. Akkor én megyek is, Margitka, jó hétvégét kívánok! – Aranka csendesen becsukta az ajtót maga után, és rettentő büszke volt magára, hogy milyen remek stratégiával nyerte meg az idős hölgyet az ügynek, és milyen ártatlanul hagyta szem előtt az ő két kedvezményezettjének papírjait...

Tanulság: Kényelmes és jó dolog, ha a munkáltató intézi a személyi jövedelemadó-bevallásunkat, helyettünk kitölti a hozzáértő kolléga vagy a cég könyvelője, és már csak alá kell írni. Azonban az egy százalékokkal foglalkozni többletmunkát jelent, mert nem kötelező, és ezért könnyen elmaradhat mint lényegtelen dolog.

A személyes kommunikáció lényegesen meggyőzőbb és hatékonyabb, mint apró papírlapok elhelyezése félig takarásban lévő faliújságokon.

Az egyszázalékos adófelajánlások rendkívül fontos források azon civil szervezetek gazdálkodásában, amelyek jogosultak ezeknek a pénzeknek az elfogadására. Éppen ezért meghatározó feladattá fogja kinőni magát az adományszervezésen belül az egy százalékok gyűjtése.

Ki adhat?

Adni nem kötelező, de jó érzés. Az adózó polgárok az 1996. évi CXXVI. törvény értelmében rendelkezhetnek személyi jövedelemadójuk meghatározott részének közcélú felhasználásáról.

A magánszemélyeknek, feltéve, hogy élnek e jogukkal, külön kell rendelkezniük az adóbevallásukhoz csatolva arról, hogy kinek utalja át az APEH az adójukat. Ez pedig nem is olyan egyszerű. A nyilatkozat csak akkor érvényes, ha az adót határidőre befizették, ha az adózó nem kért és nem kapott az adott év október első napján túlnyúló fizetési halasztást, részletfizetési kedvezményt és a befizetett adójának 1%-a legalább 100 Ft. Ha az APEH a pénzt már átutalta, akkor a teljesítés szerinti összeg sem adóhatósági rendelkezés, sem önellenőrzés következményeként utóbb nem módosítható. A jótékonyág akkor üt vissza, ha hiba történt, vagy az APEH talált valamit. Ha az 1% valós értéke kevesebb az eredetileg számítottnál, de több 100 Ft-nál, és az adóhatóság ilyen határozatot hoz, a különbözetet ki kell fizetni. Igaz, az APEH ekkor valamennyi pénzt vissza is fizet, hiszen mi is többet fizettünk be. Személyi jövedelemadónk 1%-áról csak teljes egészében és csak egy kiválasztott kedvezményezett javára lehet rendelkezni. Ha összekevertük a civil szervezeteket és mondjuk az egyházakat, és bármelyik 1% kedvezményezett csoportból kettőt is megjelölünk, akkor sajnos mindkét nyilatkozatunk érvénytelen. Nem lehet úgy sem nyilatkozni, hogy az 1%-unk felét ennek, a másik felét egy másik NGO-nak ajánljuk fel. Amennyiben a rendelkező nyilatkozat érvényes, akkor azt az adóhatóság külön értesítés nélkül teljesíti.

E nyilatkozat adótitoknak minősül, és összesen egy, a szabvány borítékkal megegyező nagyságú papírlapból áll, amire elég ráírni a kedvezményezett adószámát, a név nem kötelező. Ezt betesszük a borítékba, lezárjuk. Ráírjuk a nevünket, lakcímünket, adószámunkat és betesszük az adóbevallási csomagba. A rendelkező nyilatkozat nyomtatványai, összesen 2 darab a bevallási nyomtatványcsomagban is megtalálhatóak. Ha munkáltatói elszámolással adózunk, ak-

kor ezt a borítékot közvetlenül a munkáltatónknak kell odaadnunk legkésőbb az adóévet követő április 25. napjáig. Adóhatósági adómegállapítás esetén a nyilatkozathoz csatolva február 15. napjáig kell megküldeni. Önadózók és adóhatósági adómegállapítást kérők esetén a rendelkező nyilatkozat érvényességének feltétele, hogy az a bevallással, illetőleg az adómegállapítást kérő nyilatkozattal együtt egy borítékban érkezzen meg az adóhatósághoz. Az elkülönülten, nem a bevallási csomag részeként, postán feladott rendelkező nyilatkozatok érvénytelenek. Ez azt jelenti, hogy egyéni vállalkozóknak február 15-ig, minden más önadózónak március 20-áig kell nyilatkozatát a bevallással együtt postáznia.

Akiknek az adóbevallását munkahelyük intézi, tehát munkáltatói, társasági elszámolással vagy adóhatósági adómegállapítással róják le a közterheket, azoknak a lezárt borítékot a ragasztott részen átnyúlóan saját kezűleg alá kell írniuk. A máskor szokásos aposztróf jelekkel való sértetlenségi jelzés most kevés. Az aláírás hitelesíti a borítékot, hogy a tartalmát illetéktelen személy nem ismerhette meg. Ez nem csak az adótitkot védi, hanem pl. a dolgozó alkotmányos jogát is, hogy titka legyen, és önállóan dönthesse el, kinek a javára rendelkezik.

Ha ragaszkodunk az APEH-es űrlaphoz, hogy azon rendelkezünk, az APEH ügyfélszolgálatain lehet kérni, de egy, a borítékkal megegyező méretű papírlap ugyanolyan jó.

Van, hogy az NGO-k, egyházak is segítenek megfelelő méretre vágott szórólapjaikkal, amin szerepel az adószámuk vagy technikai számuk és nem kötelezően a nevük (de ki ismeri fel bármelyik NGO-t az adószámáról?).

Az 1%-ért folyó kampányok célcsoportjába ebben az esetben beletartozik az összes olyan ember aki személyi jövedelemadót fizet. Őket kell meggyőzni arról, hogy foglalkozzanak egyáltalán ezzel a kérdéssel, és a mi NGO-nknak utaltassák át a pénzüket. Adóbevallást készíteni nem nagy öröm, az NGO kiválasztása pedig plusz feladat.

A „kinek adjam a pénzemet” kvízzjátékban segítenek az adatbázisok (pl. www.niok.hu). Erre példa a Nonprofit Információs és Oktató Központ az ingyenes telefonos adatszolgáltatásával. Maga a rendszer az emberek önálló döntési képességére, lehetőségére, a jótékonykodásukra alapoz. Olyan jótékonykodásra, ami nem jelent számukra további kiadást, mert úgylis ki kell fizetniük. „Én adom az én adóm.”

Ki kaphat?

Aki kapja, az a kedvezményezett. Kedvezményezett lehet az a szervezet, amelyeket a törvény felsorol:

- Társadalmi szervezet, kivéve a pártot, munkaadói, munkavállalói érdekvéviselési szervezetet, alapítványt. Közalapítvány csak akkor lehet, ha a bíróság a magánszemély rendelkező nyilatkozata évének első napja előtt legalább három évvel nyilvántartásba vette és alapszabálya, illetőleg alapító okirata szerint az említett rendelkező nyilatkozat évének első napja előtt legalább egy évvel a törvényben igen széles körben meghatározott tevékenységet megszakítás nélkül ténylegesen folytatott.
- Belföldi székhelyű, a hazai lakosság, illetve a határon túli magyarság érdekében működik.
- Nyilatkozik arról, hogy pártoktól független, azoktól támogatást nem kap, országgyűlési képviselőjelöltet a rendelkező nyilatkozatok évét megelőzően nem állított, nem támogatott és ezt alapító okiratában a továbbiakra is kizárta.
- Nincsen nyilvántartott, esedékes köztartozása, és erről az önkormányzati adóhatóság, a vámhatóság, a TB által kiállított, harminc napnál nem régebbi igazolással rendelkezik.
- Az NGO alapszabálya, alapító okirata szerinti közhasznú tevékenységét 2004. január 1-jétől megszakítás nélkül ténylegesen folytatja, eleget téve minden rá vonatkozó jogszabályi rendelkezésnek.

A kiemelkedően közhasznú fokozatba sorolt alapítvány, illetve társadalmi szervezet a tevékenységét állami szervvel vagy önkormányzattal a 2004. év előtt megkötött szerződés alapján végzi, és ezt a szerződés másolatával az adóhatóságnak igazolja.²⁸

Az NGO-k igyekeznek hirdetni magukat a tevékenységükön felül is, hogy ők már elfogadhatnak ilyen felajánlásokat is. Akik pedig még nem felelnek meg a törvényi feltételeknek, azoknak célszerű időben tervet készíteniük, nehogy lecsússzanak egy évvel.

A politikai pártoktól való függetlenség biztosítása érdekében szükség esetén, ha eleve nem így rendelkeztek az alapításkor, akkor módosítani kell az alapszabályt, az alapító okiratot legkésőbb a felajánlás évének szeptember 30. napjáig, ha jogosultak akarnak lenni az 1%-ok fogadására. Minden évben ez az a végső

időpont, amíg a kedvezményezett szervezetek az igazoló dokumentumok csatolása mellett benyújthatják igényüket az adózók által számukra rendelt pénzüsszeg átutalása iránt. Az adóhatóságnak ugyanakkor szeptember 1. napjáig kell megküldenie az értesítést, hogy az adott NGO javára hány forint gyűlt össze a „nagy kalapban”.

Ha a kedvezményezettnek sorban álló köztartozása van, de minden más pozitív feltételnek megfelel – nem feltétlenül van kizárva a kedvezményezett köréből. Megkaphatja a felajánlott összeget, ha úgy nyilatkozik az adóhatóságnak, hogy a bejövő összeget köztartozásai kiegyenlítésére kéri fordítani. Fontos, hogy ilyenkor pontosan kell rangsorolni a címzetteket. Ilyen komplikált helyzetben célszerű a könyvelő kíséretében személyesen bemenni az APEH-ba, és az ügyünkben illetékes előadóval egyeztetni és a megbeszéléteket jegyzőkönyvben is rögzíteni. Ha úgy érezzük, hogy nem haladunk jól, mert az ügyintéző nem megértő, vagy álláspontunk szerint egyébként nekünk hátrányosan és rosszul értelmezi valamelyik jogszabályt, ne féljünk, menjünk a főnökéhez. A sorrend a lényeg:

1. Levél az APEH-hez, amiben leírjuk a tényállást, és hogy mit akarunk.
2. Eljárunk személyesen az APEH-ben.
3. Lepattanunk részletes és kielégítő magyarázat nélkül. Írunk, illetve faxolunk és megyünk a feletteshez, de nem hagyjuk lerázni magunkat.

Az 1996. évi CXXVI. törvény 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján kedvezményezett, technikai számot kért egyházak, valamint a kiemelt költségvetési előirányzat részére összesen 133 különböző négyjegyű technikai számot adtak ki eddig. Ebből a 133-ból 2005-ben négy költségvetési előirányzat. Ezek felhasználási célja a 2005-ben történt, 2004. évi személyi jövedelemadóról történt rendelkezéseknél a *társadalmi bűnmegelőzés, a parlafű-mentesítés feladatainak támogatása, az egészségjavítást célzó sporttevékenység támogatása és a Szülőföld Alap támogatása voltak.*

A 2004. évi adóból az egyházak részére 2005 folyamán felajánlott összeget 2006. január 10-éig utalja át a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

A kiemelt költségvetési előirányzat javára 2005-ben tett, a 2004. évi adóról rendelkező nyilatkozatok alapján megállapított összeget a felhasználásában érintett fejezet 2006. évi költségvetése tartalmazza majd, amelyet pályázati úton szétosztva lehet felhasználni.

A hirdetés tartalma

Ahhoz, hogy az NGO megkezdhesse az 1%-ért indított kampányát, világosan kell látni a rendszer működését. Három szereplő kerül kapcsolatba egymással ebben a szituációban. Az adózó rendelkezik. Az állam (a végrehajtó hatalom) képviselőiben fellép az APEH, beszedi az adót, a kedvezményezett szervezet pedig várja, hogy minden adóév szeptember 1. napjáig megkapja az értesítést, hogy hány forinttal részesedik az adózók SZJA 1%-os felajánlásaiból. Az adózó jó fejnek tartja magát, az is, erre figyelmezteti is a kedvezményezettet adott esetben, már ha találkoznak. Az adózót szeretjük azért, mert olyan rendes volt, hogy a mi NGO-nkat jelölte meg címettként, bár a szaván kívül semmi biztosíték nincs erre, lévén a felajánló személye adótitok harmadik személy, így az NGO irányában is. Az adózó viszont kap arról értesítést, ha valamiért a kedvezményezett nem volt jogosult arra, hogy megkapja a pénzt. Más szemszögből nézve az adózó egyben adományozó is. Egyrészt alapállás szerint annak tartja magát, hiszen ha nem jelöl meg senkit, akkor a befizetett adója 100%-át a költségvetésnek juttatja, ha viszont rendelkezik, akkor kétszer 1%-nyi összegről ő mondja meg, hogy melyik civil szervezet és melyik egyház legyen a szerencsés. Az NGO szemszögéből azért adományozó, mert meg akarjuk kedveltetni magunkat vele, meg akarjuk győzni, hogy mi kapjuk, és ezért minimum hízelegni kell. Az, hogy az adózó kinek adja az 1%-ot, inkább érzelmi, mint racionális döntés. Azért érzelmi kérdés a felajánlás, mert a civil szervezetek által lefedett sokaság egymással érzelmi kapcsolatban is áll.

Igazság szerint az adózó csak arról dönthet, hogy az újraelosztás során az állam kinek adjon – az általa jövedelemadóként befizetett összeg egy százalékaival megegyező mértékű – támogatást. Egy jó 1%-os kampány nemcsak a hirdetésekre épít, hanem az NGO egész évi munkájára, és arra, hogy dokumentálja a saját tevékenységét. Az egész éves folyamatos jelenlét és munka segít kialakítani az NGO-nak azt a támogatói kört, amelyik nem feledkezik meg róla az adóbevallások idején.

Az egyszerű hirdetéseknek célszerű mindenképpen tartalmaznia a kérő szervezet nevét, postacímét, telefonszámát, adószámát, bankszámlaszámát, tevékenységének, illetve célkitűzéseinek rövid, de figyelemfelkeltő leírását. Ha az elmúlt évben már jutott ezen a módon pénzhez, illik ezt megköszönni, és jelezni, hogy az NGO a jövőben is számít majd jótévi pénzére.

Jó ötlet a hirdetésben beszakennelnie szerepeltetni az NGO logóját is. Számos szervezet adja meg az e-mail-, illetve honlapcímét is. Ez azért fontos, mert a

számítógépes levelezés jelentősen meggyorsítja az NGO-k külső és belső kommunikációját, valamint költségkímélőbb eljárás a telefontól és a hagyományos postánál.

Az egy százalékos igénylése sok problémát okozott az NGO-knak. Az önkéntes segítők és a vezetők jó szándékához nem fér kétség, de nem mind tudnak megfelelően eligazodni a jog és a bürokrácia labirintusában. Az igénylés lényegi feltétele, hogy a szervezet három évnél hosszabb ideje működjön. A mikortól kérdést pedig gyakran másképpen értelmezi az igénylő és másképpen a hivatal, ugyanis nem az alapítás, hanem a szervezet nyilvántartásba vételének időpontja az irányadó.

Pályázati források

A pályázati források a civil szervezetek mára legkiemelkedőbb helyre sorolható bevételi forrásai. A közpénzek pályázati úton történő elosztásának folyamata számos NGO megélhetését befolyásolja.

Számos ismert és kevésbé ismert pályázati rendszer létezik párhuzamosan Magyarországon.

A legismertebb és legnagyobb kiosztható kerettel rendelkező forrás a Nemzeti Civil Alapprogram, az NCA. Jelentős forrásokkal rendelkezik a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram. Pályázatokat írnak ki a minisztériumok, a fővárosi önkormányzat, a települések önkormányzatai. Dívatos és elérhető források az EU által kiírt források. Magánalapítványokhoz is lehet fordulni, ilyen pl. a Soros Alapítvány, a Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány, a bankok alapítványai és szerencsére még sokan mások.

Sok NGO számára a pénzügyi fenntarthatóság biztosítása, ha tevékenységét az éppen kiírt és szerencsésen megnyert pályázati támogatáshoz igazítja. A pályázatok figyelését számos szervezet számtalan szolgáltatása segíti. Pályázatfigyelő hírlevelek és gyűjtemények jelennek meg a nyomtatott sajtóban és az interneten is. Az a kivétel, ha valamelyik minisztérium vagy települési önkormányzat, nagyobb pályáztató pénzosztó szervezet, bank a honlapján nem tünteti fel a pályázatok menüpontot. Ezeknek a weblapoknak a sajátos sága, hogy van hírlevél-szolgáltatásuk. Érdemes ezekre bejelentkezni még akkor is, ha az oldalak keresőrobotjai többször mutatják meg ugyanazt a pályázatot. Ha valaki kicsit is szűrni akarja az e-mailjeit, akkor hozzon létre egy cí-

met, amit kifejezetten az ilyen pályázatfigyelő hírlevelek regisztrációjához tud majd használni.

A magyar pályázati rendszer fő sajátossága, hogy a pályázatok elsődlegesen a tematikus pályázati kiírást részesítik előnyben. Ez azt jelenti, hogy pályázati kategóriákat hoznak létre, megadják a kiírás témáját. A pályázat kiírásának szövegéből egyértelműen kiderül, hogy a pályázatot a bírálókat során milyen feltételek mellett tekinti a pályázati elemeket megvalósultnak pályázatunk részletes programjának elolvasásakor. A lényeg, hogy elsődlegesen projektekkel lehet pályázni, és ennek megfelelően a projekthez kell igazítani a pályázat költségvetését. Az ilyen jellegű pályázatok csak kis mértékben tolerálják, ha működési jellegű költségeket építenek, „varázsolnak” be a költségvetésbe, különösen akkor, ha azt nem az önrészből, hanem a kért támogatásból kívánják fedezni. Ez nagy nehézségeket okoz az NGO-knak általában.

Az NCA, a Nemzeti Civil Alapprogram megjelenése mint pályázati pénzek forrása óriási változást hozott az NGO-k életében, mert az elosztás fő célja az NGO-k létfenntartásához, kifejezetten működési költségek finanszírozásához való hozzájárulás. Nem az NCA az első és kizárólagosan jelenlévő pályázatot, amelyik ad pénzt villanyszámlára, fűtésre, bérleti díjra, kommunikációs költségekre, karbantartási költségekre – de kétségtelenül az NCA osztja szét a legtöbb működési célú támogatást.

A pályázatokat csoportosíthatjuk a pályázatok benyújtási módja alapján. Ma már lehet pályázni on-line webes felületen keresztül és a klasszikus papíralapon is. Elvileg a neten keresztül pályázni az esélyegyenlőség egyik biztosítója, ugyanakkor nincs mindenkinek személyi számítógépe, nincs mindenkinek szélessávú internetelérése.

A pályázat az írásbeli anyagok minden előnyével és hátrányával rendelkező támogatásszerző eszköz. A pályázati dokumentáció azon a feltételezésen alapul, hogy a pályázó szervezet és a pályázatot, aki remélhetőleg a leendő támogató, a pályázat kiírásának a témájában közös értékekkel, célokkal, preferenciákkal rendelkezik. A gyakorlott pályázók nemcsak a kötelező és ajánlott melléletek begyűjtésében rendelkeznek rutinnal, hanem számos kész pályázati anyaggal rendelkeznek. A kész részletes program, a kész költségvetés, a kiforrott ötletek, a gondosan kialakított szervezeti arculat, a részletesen kidolgozott bemutatkozó anyag mind alkalmasak arra, hogy az aktuális pályázathoz már kevesebb energia befektetésével lehessen azt igazítani. Az adatlapok alapvető szervezetet azonosító rovatai nem változnak, de a programúrlapokban már sok-

kal szélesebb a szórás. A változatos úrlapok változatos kérdései fenntartják a figyelmet, és már időigényesebbek.

A pályázatok bírálata

Szerencsére nem hasraütésszerűen történik a pályázatok bírálata, a szubjektív hozzáállást nem lehet száz százalékosan kizárni, és bizony nagyon rossz is lenne.

Ugyanis egy pályázatot és egy pályázót sem lehet úgy megítélni, hogy a bírálót tapasztalatai, a pályázóról az elmúlt években szerzett ismeretei ne befolyásolják.

Régóta hozzák nyilvánosságra az állami pénzek szétosztására kiírt pályázatok, és van a civil szervezeteknek egy olyan széles köre, ahol az ide tartozó NGO-k a rendszerváltozás óta folyamatosan működnek, és támogatásszerzés pályázati formájában már nagy tapasztalatra tettek szert. Ugyan minden NGO-t fenyeget az a veszély, hogy az önkéntesek az idő múlásával kifáradnak, azonban a pályázati tapasztalatok továbbadása az új generációknak lehetővé teszi, hogy a gyakorlott pályázók továbbra is sikeresek legyenek. A gyakorlat viszont önmagában még nem jelent biztos pozitív döntést a pályázatról. Lehet bármilyen jó egy pályázat, könnyen akadhat másik jobb is, és a szétosztható pénzösszeg véges. Csúnya mondat, de létezik: pályázatát forráshiány miatt elutasítottuk.

A pályázati tapasztalat alapján levonható konzekvenciák szerint előnyt jelenthet az alábbi feltételek teljesítése a bírálat során:

- A pályázatot az NGO nem egyedül valósítja meg, hanem partner NGO-kat is bevon.
- Ez időnként kötelező melléklet is lehet, de szakmai ajánlásokat is csatol a pályázathoz. Sokat segít, ha az ajánló szervezet vagy maga az a szakmai ajánló ismert és hiteles személyiség.
- A pályázatok általános kelléke, hogy saját erőt is fel kell mutatni. Minél magasabb az önrész, annál inkább valószínűsíthető, hogy az NGO képes lesz a pályázatot megvalósítani akkor is, ha nem kapja meg a kért összeget teljes egészében, hanem a fűnyíró-elv következtében annál kevesebbet. Az önerő lehet pénz, a dologi feltételek-tárgyi eszközök biztosítása vagy önkéntes munka.
- Kidolgozott, alapos és részletes pályázati program.
- Illeszkedés a pályázat kiírásában meghatározott elemekhez.

- Az NGO gyakorlott, ismert pályázó, neve ismerősen cseng mindenkinek.
- A pályázat célja segít a hátrányos helyzetű csoportokba tartozókon, az elmaradt fejlődésű kistérségekben valósítja meg a programot.
- A program nagy létszámú embernek tesz jót.
- A program és a költségvetés kidolgozottsága, egymáshoz való illeszkedése, a realitása.

A pályázaton elnyert támogatás előnyökkel és hátrányokkal egyaránt jár.

Az előnyök:

Remélhetőleg egyszerre nagyobb összeg áll a házhoz.

Viszonylag kényelmesen dolgozunk meg a pénzért, a szobában ücsörögve meg tudjuk írni a pályázatot, és nem kell a mezőn kapálni. Fajlagosan alacsonyak a költségek.

Segít a tervezésben; egy jó pályázathoz részletesen végig kell gondolnunk, mit is fogunk tenni.

Lehetőséget nyújt arra, hogy a támogatóval jó kapcsolatot építsünk ki, és szervezetünk személyiségét és elismertségét is fejlesszük, jobban eladjuk magunkat. A pályázatok egy része még kézzelfogható technikai segítséget is nyújt. Nyílt napokat, konferenciákat, képzéseket szerveznek, és tanácsadó szolgálattal is segítik a pályázókat.

Hátrányok:

A különböző pénzalapok általában csak a divatos témákra adnak támogatást, nem feltétlenül osztanak szét elég pénzt a saját szervezetünk tevékenységi körére.

A döntéshozatal elhúzódhat. Volt már példa arra is, hogy kihirdetett pályázaton a nyertes szervezetek mégsem jutottak hozzá az ígért támogatáshoz, mert időközben forrásokat vontak el a pályázatot kiíró közalapítványtól, ezért nem maradt pénz a kihirdetett támogatások időben történő átutalására.

A támogatási összeget csak arra a programra lehet felhasználni, amire pályázunk. A pályázati forrásból származó pénz felhasználása szinte kivétel nélkül kötött, a költségvetéstől való eltérést a támogatási szerződés megkötése után csak kivételesen méltányolható esetben engedik meg. Ha kevesebb támogatást nyerünk el, mint a kért támogatás, projektünk érthetően forráshiányos lesz, ha a költségvetésünket nem csökkentjük arányosan a kért és kapott támogatás kü-

lönbségét figyelembe véve legkésőbb a támogatási szerződés megkötésekor. Ekkor könnyen kerülhetünk abba a csapdahelyzetbe, hogy az eredeti, gyakran felültervezett költségvetés alapján kell elszámolnunk annak ellenére, hogy az NGO nem költött annyi pénzt a program megvalósítására.

A támogatók többsége nem támogat működési költségeket, mert projekteket finanszíroznak. A szakmai és pénzügyi beszámoló elkészítése még a segítségképpen biztosított űrlapok ellenére is komplikált. A költségekkel pontosan, a költségvetéshez igazodva kell elszámolni a pályázat megvalósításának időtartama alatt keletkezett számlák, illetve másolataik becsatolásával. A szerződéskötés procedúrája újabb költségekkel jár. Több pályázató ilyenkor kéri igazolni az önrész meglétét, a szervezet hiteles jogi dokumentációját, az alapszabályt, a bejegyzést igazoló bírósági kivonatot, az aláírási címpéldányt, illetve jó esetben a helyette is megfelelő banki aláírási karton bank által lepecsételt hitelesített másolatát.

Hátrány még, hogy a forráshiánnyal küzdő civil szervezetek időnként az egyik pályázat önrészét a másik pályázat támogatási összegéből finanszírozzák, függetlenül attól, hogy a pályázatok összefüggnek-e egymással vagy sem. A pénz általános egyenértékes a közgazdasági megközelítésben: addig tökéletesen megfelel, amíg az elszámolási határidők, a fizetési felszólítások össze nem érnek.

Összegzésként elmondható, hogy a pályázatok a civil szervezetek kiemelkedő fontosságú, de jó esetben nem egyetlen bevételi forrásai, amelyekkel az alapításkori induló vagyonukat növelhetik. Cél, hogy a civil szervezetek pénzügyi fenntarthatóságának ne a pályázati támogatás legyen az egyetlen alapja. Az önkéntes munka, a kreativitás szempontjából fontos eredménnyel járnak még az elutasított támogatási kérelmek is. A közös munka segít a közös értékrendszer kialakításában, barátságokat hoz létre, építi az NGO-n belül a csapatot, és egyéneknél is hasznos kiképzést nyújt.

Civil szervezetek megszűnése

- Képzeljétek! Találkoztam Mese Marikával – kezdte Olgi néni. Aranka és Elemér elgondolkodva néztek rá.
- Ki az a Mese Marika?
- Egy évfolyamra jártatok, csak ő „bés” volt. Most a Hatalmas Játégyártó Rt. marketingmenedzsere. Egy marketingakció keretén belül a gyár dolgozói egyesületet alapítottak, aminek az a célja, hogy országos programokat szervezzenek gyerekeknek keretmesékbe ágyazva.
- Mondjuk matricabörzét meg megyei mesevetélkedőt? – kapta fel fejét Egyesület Elemér.
- Mondjuk. Illetve mondjad te. Mert Marika azt mondta, hogy ők már kifogytak az ötletekből, és erősen lohad a lelkesedésük. Vérfrissítés kellene...
- Olgi néni, ez szenzáció! Mi lenne, ha mi beszállnánk az ő programjaikba? Nekünk vannak ötleteink, nekik van infrastruktúrájuk, amit használhatnak, és bejáratott nevük, amit a Játégyár miatt mindenki ismer – lelkesedett Elemér.
- Te Elemér! – vette át a szót Aranka. – Akkor már ne csak a programokba szállj be, hanem az egyesületbe is. Mit szólnál, ha beolvadnál egyesületestül hozzájuk?
- Be vagy rúgva? Mér’ akarod kicsinálni az egyesületemet? – sértődött végig Elemér.
- Gondolkodjál már! Akkor aztán tényleg csak a programszervezéssel kellene törődnöd, mert nyilván nekik van könyvelőjük meg pályázati felelősük, mert ugye marketingesük van, azt tudjuk...
- Mondjuk, ebben van valami – hümmögött Olgi néni –, a fontoskodást úgyszem szerint szereted. Viszont akkor mehetünk megint a bíróságra töröltetni az egyesületet a nyilvántartásból.
- Na jó, Aranka, most az egyszer kénytelen vagyok beismerni, hogy igazad van – vigyorgott Elemér. – Meghajlok a nagyságod előtt. De ha igazán jó

barát vagy, akkor a bíróságot te intézed. Marikát majd én felhívom, meggyőzésben jó vagyok...

Tanulság: Nonprofit szervezetek kooperálása mindenképpen a civil szféra hasznára válik. Vegyük észre a kínálkozó lehetőségeket, és amennyiben ésszerű, akkor a tevékenység érdekében racionalizáljuk a szervezet működését. Beolvasáskor az egyesület jogutód létrehozása mellett megszűnik és törlésre kerül, ha a közgyűlés így dönt, és a közös akarat, a közös érdekek, a jogosítványok és pozíciók megosztása kérdésében megegyezés született. A beolvasás a szervezeti identitás, és önállóság feladása is. Nemcsak egy név, amihez a „Mi” tudatunk kötődik, és nemcsak anyagi kérdés, hanem érzelmi kérdés is az NGO-ban hajtó önkéntesek szempontjából. Civil szervezetek kooperációja ugyanakkor az NGO törlése nélkül is működhet, együttműködési megállapodás alapján, vagy úgy, hogy az egyik egyesület tagként belép a másikba, vagy közösen szövetséget hoznak létre.

A megszűnés minden jogi személyiséggel rendelkező civil szervezet esetében, függetlenül attól, hogy rendelkezik-e közhasznú jogállással vagy sem, a bírósági nyilvántartásból való törléssel válik hatályossá. A törlésről a bíróság hoz határozatot ugyanúgy, mint a bejegyzésről.

A civil szervezetek megszűnésére, illetve megszüntetésére ugyanazokat az eljárási szabályokat kell alkalmazni, mint amelyek a bejegyzésre voltak irányadóak.

A jogi személyiséggel rendelkező NGO-k legegyszerűbb megszűnési esete, ha a szervezetet eleve határozott időre hozták létre.

Az már esetlegesen a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, ha a szervezet azért szűnne meg, mert a létesítő okiratában meghatározott közérdekű vagy közhasznú célokat a szervezet elérte és megvalósította, és az alapítók nem tűztek ki új elérendő célt, ami értelmet adna a szervezet létezésének. Pl. A 13. Hentesbálért Alapítvány mint projektszervezet létjogosultsága megszűnt a bál megrendezése után, mégis megmaradt bejegyzett szervezetnek. A szervezet megszüntethető akkor is, ha működésének törvényességi hiányosságaira az ügyészség, az APEH, az Állami Számvevőszék felhívta a figyelmet, majd felszólította a szervezet képviselőjét a törvényes működés helyreállítására, de ez nem vezetett eredményre.

Bármely civil szervezet kétféleképpen szűnhet meg. Olyan NGO esetében, amely személyek egyesülése, pl. az egyesület, a tagok akaratából. Olyan NGO esetében, amely vagyon egyesülése, pl. az alapítvány, az alapító, illetve alapítók akaratából.

A másik fő csoport, hogy hivatalból indult eljárásban, törléssel szűnik meg. A közelmúlt legismertebb példája a feloszlott Vér és Becsület Kulturális Egyesület, amit az ügyészség indítványára első fokon a Fővárosi Bíróság, másodfokon a Fővárosi Ítéltábla marasztalt el, és döntött ítéletében az egyesület törléséről. Nem elhanyagolható tény, hogy egy egyesület bejegyzését 3 hónap alatt el lehet intézni, ennek az egyesületnek a törlése három évbe került.

Mindkét megszűnési mód esetében akkor valósul meg a megszűnés, ha a szervezetet törlik a megyei (fővárosi) bíróság által vezetett nyilvántartásból, és erről nem peres eljárásban határoznak.

A megszűnést módjait átcsoportosíthatjuk úgy is, hogy jogutóddal vagy jogutód nélkül szűnik meg az NGO.

Ha jogutód nélkül szűnik meg az NGO, meg kell vizsgálni, hogy rendelkezik-e még a szervezet tényleges vagyonnal, olyan aktívummal, amelyet más hasonló tevékenységet végző civil szervezetnek lehetne háramoltatni.

Ha jogutód létrehozásával szűnik meg az NGO, azt hívhatjuk átalakulásnak, egyesülhet más NGO-kkal, beolvadhat másik NGO szervezetébe, más néven, másik NGO-t hoz létre, amelyiknek átadja jogosultságait és kötelezettségeit.

Az NGO-k megszűnésére is az alapításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni a megfelelő különbségtétel mellett.

A saját akaratból eredő megszűnést általában az alapító okirat is nevesíti. Megmondja, hogy a tagok mekkora szavazati többsége szükséges ahhoz, hogy kimondják az egyesület feloszlását, és ezt a közgyűlés határozatához köti. Egyesület esetében ez akkor fordulhat elő, ha a tagok kétharmada, vagyis a minősített többsége a megszűnés mellett voksol.

Alapítvány esetében az alapítón/alapítókon múlik, hogy mit és hogyan döntenek. Stratégiai jogosítványuk, hogy annak ellenére, hogy az alapítvány napi működésébe nem szólhatnak bele, az alapító okirat módosításait és a megszűnést is alá kell írniuk; a kuratórium elnökének pedig gondoskodnia kell az erre vonatkozó kérelem benyújtásáról.

Vita esetén mind az egyesület, mind az alapítvány esetében ott van a bíróságon érvényesíthető jogorvoslat lehetősége. Végző esetben a bíróság is kijelölhet akár kuratóriumi tagokat, akár olyan embert, aki gyakorolja az alapítói jogokat és kötelezettségeket.

A jegyzőkönyv biztos, ami biztos tartalmazza a megszűnésre vonatkozó szabályokat is.

Mindenféleképpen rendelkezni kell a megszűnő NGO vagyonáról, úgy a tárgyi eszközökről, vagyoni értékű jogokról, a pénzkészletről, vagyoni követelésekről, mint az ismert és nem elévült tartozásokról. A vagyontárgyakat amortizációként le lehet írni mint értéktelent, a nulla forint értékű, illetve papíron megsemmisült, elveszett dolgokat bárkinek oda lehet adni. Ennek természetesen feltétele, hogy legyen leltári nyilvántartás az NGO-n belül, amiből ezeket a vagyontárgyakat ki lehet vezetni.

Megszűnés előtt az NGO értékesítheti is vagyontárgyait, hogy csak pénzkészlettel rendelkezzen. A pénzt a szervezet felélheti egy utolsó rendezvényre, kifizetheti esetleges hitelezőit. Ha még mindig marad valamije, akkor meg kell jelölnie egy, a saját rögzített és államilag engedélyezett céljaihoz hasonló tevékenységet végző másik NGO-t, amelynek átadja a vagyont, és az köszönettel elfogadja.

Könyvelés szempontjából mindenféleképpen szükséges egy zárómérleget csináltatni, azt az NGO legfőbb szervével el kell fogadtatni.

Az APEH-től kell kérni adófolyószámla-kivonatot, hogy legyen az NGO-nak nullás igazolása, hogy nincs köztartozása.

Ha az NGO folytatott valamilyen kiegészítő jellegű vállalkozási tevékenységet, és emiatt a társasági adónak alanyává vagy ÁFA befizetővé-visszaigénylővé vált, akkor mindenképpen meg kell keresni az APEH-et. Továbbá ha valamely helyi adó fizetésére vált kötelezetté az NGO, mert pl. volt saját gépjárműve, vagy ingatlana, ami után kommunális adót kell fizetnie, vagy a vállalkozási tevékenysége miatt iparűzési adó alanyává vált, akkor a helyi önkormányzat adócsoportját sem szabad kihagyni.

Fizetéképtelen civil szervezet felszámolása. Az 1991. évi XLIX. törvény szól a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról. Az Országgyűlés a fizetéképtelen gazdálkodó szervezeteknek csődeljárás útján történő újjászervezése, ha pedig ez nem lehetséges, felszámolás útján való megszüntetése, valamint a fizetőképes, de tevékenységüket megszüntető gazdálkodó szervezetek végelszámolásának szabályozása és a hitelezői érdekek védelme érdekében alkotta meg ezt a törvényt. A 2. § (1) bekezdése szabályozza, hogy mire terjed ki a törvény hatálya. A normaszöveg világosan kimondja, hogy a gazdálkodó szervezetekre és ezek hitelezőire terjed ki. Felületesen nézve azt gondolnánk, hogy a civil szervezetekre nem terjed ki a törvény hatálya. A hangsúly azonban

a gazdálkodáson van: nem kell gazdasági társaságnak lenni, csak gazdálkodási tevékenységet végezni. A csődtörvény 3. § (1) a) pontja taxatív felsorolja, hogy mely szervezetek tartoznak a gazdálkodó szervezetek körébe, sok más szervezet mellett ide tartozik a közhasznú társaság és a sportegyesület is. Mindkét szervezeti forma a civil szektor része. A csődeljárásra és a felszámolási eljárásra vonatkozó szabályozás terjed csak ki a sportegyesületre, a végelszámolás szabályai azonban nem vonatkozik rá.

Más alapítvány és egyesület is végezhet gazdálkodó tevékenységet kiegészítő jelleggel, de ilyen tevékenység nélkül is bármelyik NGO fizetésképtelenné válhat. Ezek az NGO-k és közhasznú fokozatú változataik jogi személyiséggel rendelkeznek, kell saját vagyonnal is bírniuk. Ha tartoznak a hitelezőknek, őket is be lehet perelni, végső esetben pedig el lehet jutni a szervezet nyilvántartásból való törléséig is. Annak, hogy egy hitelező egy fizetésképtelenné vált adós NGO-tól hozzájusson a követeléséhez, a gyakorlatban annyi esélye van, mintha a gazdasági élet bármely más szereplőjén próbálná behajtani az igényét.

Ha oda jutottunk, hogy meg akarjuk szüntetni, vagy mások érzik szükségesnek megszüntetni az NGO-nkat, akkor már komoly problémát kell orvosolni ezzel a drasztikus és végleges lépéssel. Emiatt itt most a Polgári törvénykönyvet idézzük – hangsúlyozva az ügy komolyságát, és hogy NGO-t egyféleképpen lehet megszüntetni: ahogy azt a törvény taxatív rendeli.

Társadalmi szervezet megszűnéséről a Polgári törvénykönyv rendelkezik. A Ptk. 63. § kimondja, hogy: „Az egyesület megszűnik, ha

a) feloszlását vagy más egyesülettel való egyesülését a legfelsőbb szerve kimondja;

b) az arra jogosult szerv feloszlátja, illetőleg megszűnését megállapítja.”

Az egyesülési jogról szóló törvény VIII. fejezetében a 20.-21. §-ok szabályozzák a Ptk.-val összhangban a társadalmi szervezetek-egyesületek megszűnési eseteit:

„Etv. 20. § A társadalmi szervezet megszűnik feloszlással, más társadalmi szervezettel való egyesüléssel, feloszlattással, illetőleg megszűnésének megállapításával.

21. § (1) A társadalmi szervezet megszűnése esetén – a hitelezők kielégítése után – vagyonáról az alapszabály előírása vagy a legfelsőbb szervének döntése szerint kell rendelkezni. Az ezzel kapcsolatos teendők ellátása a felszámoló feladata.

(2) Ha a társadalmi szervezet feloszlattással szűnt meg vagy megszűnését állapították meg, és a vagyon hovatartozásáról nem történt rendelkezés, vagyona

a hitelezők kielégítése után állami tulajdonba kerül, és azt közérdekű célra kell fordítani. A vagyon felhasználásának módját nyilvánosságra kell hozni.”

Az alapítványok megszűnésére is a Ptk. az elsődleges jogforrás: „74/E. § (1) A bíróság az alapítványt a nyilvántartásból törli, ha az alapító okiratban meghatározott

- a) cél megvalósult;
- b) idő eltelt;
- c) feltétel bekövetkezett.

(2) Az alapítványt akkor is törölni kell a nyilvántartásból, ha a bíróság az alapítványt megszünteti vagy más alapítvánnyal való egyesítését rendeli el.

(3) A bíróság az ügyész keresete alapján az alapítványt megszünteti, ha céljának megvalósítása lehetetlenné vált, illetőleg ha jogszabály-változás folytán a bejegyzést meg kellene tagadnia. A bíróság az alapító kérelme alapján az alapítványt megszünteti, ha az alapítvány céljainak megvalósítása lehetetlenné vált.

(4) A bíróság az alapítványt megszüntetheti, ha a kezelő szerv (szervezet) tevékenységével az alapítvány célját veszélyezteti, és az alapító – a bíróság felhívása ellenére – a kijelölést nem vonja vissza és kezelőként más szervet (szervezetet) nem jelöl ki.

(5) A megszünt alapítvány vagyonát – az alapító okirat eltérő rendelkezése hiányában – a bíróság hasonló célú alapítvány támogatására köteles fordítani.

(6) A bíróság az érdekelt alapítók közös kérelmére – új alapítvány létrehozása vagy más alapítványhoz való csatlakozás céljából – elrendelheti az alapítványok egyesítését, ha ez az érintett alapítványok céljainak megvalósításával összhangban áll. Az alapítványok egyesítésére irányuló kérelemhez az új, illetőleg a megfelelően módosított – a megszünt alapítvány jogutódlásáról is rendelkező – alapító okiratot is csatolni kell, egyebekben a bíróság eljárására az alapítvány nyilvántartásba vételére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.”

A törvény azonban nem határozza meg azoknak a körét, akik jogosultak kezdeményezni valamely alapítvány megszüntetését. Bár a bejegyzésről a megyei (fővárosi) bíróságok nem peres eljárásban határoznak, a megszüntetésnél megelőlegezhető az, hogy az érdekelt felek ellentmondásba kerülnek, ezért a bíróság már peres eljárásban hoz ítéletet. A lényeg, hogy a bíróság az ügyész vagy más érdekelt fél keresetéhez van kötve. A nyilvántartást vezető megyei bíróság magától nem kezd selejtezni, valakinek meg kell indítania az eljárást.

Változások az egyesületben

Lemondás, vezetőváltás. A vezetőségi tagok mandátuma az alapszabályban rögzített időtartamig tart, ha valamiért elmaradna ennek az időtartamnak a meghatározása, akkor tisztújító közgyűléstől tisztújító közgyűlésig. Nincs kötelező lemondás, azonban ha a vezetőség többsége lemond, akkor ezáltal működésképtelenné válhat a szervezet, és így közvetlen nyomást lehet gyakorolni arra, aki nem akar lemondani és újra megmérettetni magát. Ezzel az eszközzel lehet élni és visszaélni is.

A lemondó nyilatkozatot minimálisan ugyanazokkal az adatokkal kell ellátni, mint az elfogadó nyilatkozatot. A lemondó nyilatkozat hatálya szempontjából, ha nincs külön időpont kitérve benne, akkor a keltezése az irányadó. Az újonnan megválasztott vezetőségi tag mandátumát az elfogadó nyilatkozatával akkor lehet bejegyeztetni, ha megvan az előző vezetőségi tag lemondó nyilatkozata. A bíróságnak is látnia kell, hogy láncszerűen hogyan váltják egymást a felelősséget is vállaló vezetőségi tagok, képviselők a szervezetben.

Az új adatokat a változások bekövetkezésétől számított 60 napon belül be kell jelenteni a megyei (fővárosi) bíróságon.

Tag halála, kilépése, kizárása

Az egyesületi tagság megszűnik a tag halálával, kilépésével vagy kizárással.

Halál esetén a tagság magától értetődően megszűnik, a tagsági jogokat az egyesületben nem lehet az örökösöknek megörökölni az általános szabályok szerint, mert ez az örökagyó személyhez kötődő jogosítványa. Ha az elhunyt tisztségviselője is volt a szervezetnek, akkor be kell szerezni a halotti anyakönyvi kivonatát, a kegyelet megtartása mellett gondoskodni kell a tisztújításról és a változások bejelentéséről. Nem elegendő a halál tényét vagy a halálozási rovat hirdetésnyét csatolva változást bejelenteni, halotti anyakönyvi kivonatot kell becsatolni a bíróságnak.

Tag elvileg az, aki az alapító tagok egyike, vagy aki a belépési nyilatkozatot aláírta, megismerte az alapszabályt, egyetért vele, illetve ha az alapszabály a taggá válást-maradást feltételekhez köti, akkor ezeknek a feltételeknek megfelel. Az egyesület vezetőségének tagnyilvántartást is kell vezetnie, természetesen a megfelelő adatvédelem mellett. A tag joga és nemtetszésének, tiltakozásának

vagy unalmának legerősebb eszköze, ha szóban, a közgyűlés jegyzőkönyvében rögzített módon, illetve írásban nyilatkozik, hogy nem kíván a továbbiakban tagként létezni a szervezetben. Ha nem töltött be olyan pozíciót az egyesületben, amelynek az adatát a bíróságnak kötelezően rögzítenie kell (vezetőségi tag, ellenőrző vagy felügyelőbizottság tagja), akkor a kilépést nem kell a bíróságnak bejelenteni. A közgyűlés titkos, minősített szótöbbséggel meghozott határozattal kizárhatja az egyesületnek azt a tagját, aki az alapszabály rendelkezései ellen súlyosan vét. A tagnyilvántartást sem kell a bíróságnak becsatolni, mivel az – az alapítók adatait kivéve – bizalmas személyes adatokat tartalmaz. Mivel a bíróságon nyilvántartott szervezetek adatai közhiteles adatok és nyilvánosak – tehát hozzáférhetőek, ezért betekintés során azokat bárki elolvashatja, azokról jegyzeteket készíthet. Ezért ha a nem alapító tagok nem járultak ehhez külön hozzá, akkor adataikat harmadik személynek, így a bíróságnak sem lehet kiadni.

Egyesülés, feloszlás

Az egyesülés vagy feloszlás stratégiai döntések az egyesület életében. Az egyesülés a jogutód létrehozásával történő megszűnést jelenti, az egyesület más civil szervezettel egyesül, és újat hoz létre, viszi magával a szervezeti házasságba a vagyonát és tartozásait, jogosítványait és kötelezettségeit.

Az átalakulásnál is ugyanúgy kell zárómérleget csináltatni, mintha feloszlással szűnne meg az NGO, de az egyesült szervezetben nyitómérleget is kell készíteni.

Feloszlással a szervezet jogutód nélkül szűnik meg. Mindkét esetben a közgyűlésnek kell kimondania a végső szót, az alapszabályban meghatározott szavazati többség szigorú betartásával, részletesen rögzített és kidolgozott jegyzőkönyvvel. A megkívánt szavazati arány ilyen esetekben a minősített, másképpen kétharmados többség. A feloszlás és az egyesülés a bíróság felé bejelentésköteles változás.

Feloszlás

Hivatalos eljárásban a törlésre irányuló peres eljárás, amit az illetékes ügyészség kezdeményez a megyei (fővárosi) bíróságon. Az elsőfokú döntés ellen van helye jogorvoslatnak.

Akkor kerülhet rá sor, ha a szervezet a törvényességi felügyelet során, felhívás ellenére sem teremti meg a törvényes működés feltételeit.

Alapítvány

Az alapító halála, elérhetetlensége

Az alapító lehet magánszemély, jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság. Alapítónak csak az tekinthető, aki az induló vagyonhoz hozzájárul, tehát a csatlakozók nem lesznek alapítók. Az alapító halála, elérhetetlensége esetén a szervezet akadályozva van a változások bejegyzése terén. Halál esetén mindenféleképpen vizsgálni kell, hogy a néhai alapító végrendelettel-e, s ha igen, akkor tett-e kijelölést a végrendeletben az alapítói jogok gyakorlására. Ha tett kijelölést, akkor a hagyatéki eljárásból a közjegyző által kiállított hagyatékátadó végzésre és a halotti anyakönyvi kivonatra is szükség lesz a helyzet megoldásához. Az alapító az alapító okiratban eleve tehet rendelkezést, hogy halála esetén kit jelöl ki az alapítói jogok gyakorlására maga helyett.

Az alapító nélkül maradt alapítvány kuratóriumának, miután sehogy sem érte el az alapítót, nincs végrendelet, nincs az alapító okiratban rendelkezés ilyen esetre, a bírósághoz kell fordulnia, mert az alapítói jogosultságok a bíróságot illetik meg. A kuratórium beadványában ugyanakkor javaslatot tehet arra, hogy kit látna szívesen alapítói jogok gyakorlására kijelölt személyként. Ha a kezelő szerv nem fordulna a bírósághoz, az ügyesség is eljárhat a bíróság felé.

Lemondás

A kuratórium tagja írásban lemondhat. Lemondását kézbesítenie kell az alapítónak is, mivel az alapító kérte fel, és a kuratórium elnökének is, mivel ő a szervezet képviselője. A képviselőnek el kell járnia a változások bejegyzése céljából, a módosított alapító okiratot alá kell íratatnia az alapítóval, illetve alapítókkal, és a kitöltött változásbejegyzési kérelmet meg kell küldenie a bíróságnak. Amennyiben a létszám a törvényi minimum alá esik, akkor a kezelő szerv vezetőjének haladéktalanul gondoskodnia kell az új kuratóriumi tag felkéréséről és bejegyzéséről. A sorrend mindig a következő: a lemondott vagy elhunyt kurátor tagságát kell először megszüntetni, és utána az újat bejelenteni.

Visszahívás

Az alapító kérte fel, az alapító vissza is hívhatja a kuratórium tagját, ha a kurátor tevékenysége vagy mulasztása veszélyezteti a alapítványi célok elérését. Írásbeliséghez és bírósági változásbejegyzéshez kötött. Vita esetén mindkét fél fordulhat a bírósághoz jogorvoslatért.

Egyesülés feloszlása

Stratégiai döntés az alapítvány életében. Az egyesülés a jogutód létrehozásával történő megszűnést jelenti: az alapítvány más alapítvánnyal egyesül, és újat hoz létre, viszi magával a szervezeti házasságba a vagyonát és tartozásait, jogosítványait és kötelezettségeit.

Az átalakulásnál is ugyanúgy kell zárómérleget csináltatni, mintha feloszlással szűnne meg az NGO, de az új szervezetben nyitómérleget is kell készíteni.

Feloszlással a szervezet jogutód nélkül szűnik meg. Mindkét esetben a kuratóriumnak kell kimondania a végső szót, az alapszabályban meghatározott szavazati többség szigorú betartásával, részletesen rögzített és kidolgozott jegyzőkönyvvel és az alapító együttműködése mellett. Ilyen esetekben a megkívánt szavazati arány a kétharmados többség. Az egyesülés-feloszlás a bíróság felé bejelentésköteles változás.

Feloszlatás

A feloszlatás hivatalos eljárásban a törlésre irányuló peres eljárás, amit az illetékes ügyészség kezdeményez a megyei (fővárosi) bíróságon. Az elsőfokú döntés ellen van helye jogorvoslatnak.

Akkor kerülhet rá sor, ha a szervezet a törvényességi felügyelet során, felhívás ellenére sem teremti meg a törvényes működés feltételeit.

Iratminták

Alapítvány alapító okirata

ALAPÍTÓ OKIRAT

Katalin Katalin 1137 Budapest, Sörút Krt. 126/18. szám alatti lakos mint Alapító a mai napon úgy határozott, hogy létrehozza a

Hanyatt Fekve Parkettázás Kultúrájáért Alapítványt

A Magyarországon tanuló egyetemi hallgatók hallgatói munkavégzésének koordinálására, adományok gyűjtésére és szétosztására, közösségi életük szervezésére, hallgatói szervezetként való működésre, képviselői és érdekképviselői tevékenységre, kapcsolatok szervezésére a hasonló tevékenységet végző civil szervezetekkel, a parkettázás megőrzésének, a valódi fa hagyományainak és a hidegburkolás művészeti elsajátítása feltételeinek megteremtése céljából a Ptk. 74. § A–E. pontjai alapján.

Az alapítvány nyitott, így valamennyi magyar és külföldi állampolgár, jogi személy, valamint bármilyen magyarországi és külföldi közösség a célok megvalósításához sokoldalúan kapcsolódhat, ha a jelen alapítványrendelet céljaival egyetért, azt anyagi vagy bármilyen más eszközzel támogatni kívánja, ideértve a személyes társadalmi munkát is.

Az alapítvány politikamentes társadalmi-közösségi kezdeményezés: céljai és feladatai teljesítése érdekében kész együttműködni minden szervezettel, közösséggel és személlyel, aki a közös célok elérésén munkálkodik.

Az alapítvány működése nyilvános, munkája és tevékenységének megítélése során épít a nyilvánosság, a társadalmi ellenőrzés lehetőségeire és a társadalmi támogatók kezdeményezéseire, javaslataira. Az alapítvány jogi személy, feladatai megvalósításában önálló.

1. **Az Alapítvány neve:** Hanyatt Fekve Parkettázás Kultúrájáért Alapítvány

2. **Az Alapítvány magyar nyelvű rövidített neve:** H. F. P. K. Alapítvány

3. **Az Alapítvány székhelye:** 1137 Budapest, Sörút krt. 126/18.

4. **Az Alapítvány célja:** A Magyarországon tanuló egyetemi hallgatók hallgatói munkavégzésének koordinálására, adományok gyűjtésére és szétosztására, közösségi életük szervezésére, hallgatói szervezatként való működésre, képviseleti és érdekképviseleti tevékenységre, kapcsolatok szervezésére a hasonló tevékenységet végző civil szervezetekkel, a parkettázás megőrzésének a valódi fa hagyományainak és a hidegburkolás művészeti elsajátítása feltevéleinek megteremtése.

5. Az alapítvány a működése során, céljai megvalósítása érdekében:

- gazdálkodik a vagyonával, szolgáltatásokat nyújt (karitatív, közösség szervező, rendezényszervező, kulturális és oktatási tevékenység) nem vállalkozási jelleggel;
- másodlagos jelleggel vállalkozási tevékenységet folytat az alapítvány céljait nem veszélyeztetve;
- együttműködik országos és helyi hasonló célú alapítványokkal, illetve más hasonló célú intézményekkel;
- kapcsolatot tart hasonló külföldi alapítványokkal, intézményekkel.

6. Az Alapítvány pártoktól független, politikai tevékenységet nem folytat, politikai szervezeteket, pártokat nem támogat és tőlük támogatást nem fogad el. Az

alapítvány országgyűlési képviselőjelöltet nem állít és nem ajánl. Az alapítvány politikai tevékenységet a jövőben sem folytat.

7. Az alapítvány működése:

7.1. Az alapítvány szervei:

Az Alapítvány legfőbb döntést hozó, illetve képviselő szerve a kuratórium.

A kuratórium tagjai:

Gábor Gábor (szül.: Bp., 1979. 11. 15., an.: Hanni Éva, lakcím: 1137 Bp., Szent István krt. 126/16., szig. szám: AU-VII 235886)

Péter Péter (szül.: Bp., 1977. 10. 05., an.: Tönn Eszter, lakcím: 1072 Bp., Dob u. 140., szig. szám: 8787442 AF)

Béla Béla (szül.: Csopak, 1981. 12. 07., an.: Lali Lilla, lakcím: 1066 Bp., Rizling u. 7., szig. szám: 9471619 BA)

Ágoston Ágoston (szül.: Miskolc, 1975. 10. 28., an.: Gurioncu Jelena, lakcím: 1065 Bp., Bajcsy-Zsilinszky köz 21., szig. szám: 152489 AH)

Pap Anna (Budapest, 1969. 07. 02., an.: Balázs Anna, lakcím: 2097 Seholfalú, Vége u. 3., szig. sz.: AH 897093)

A kuratórium tagjainak megbízatása 3 (három) évre szól, a megválasztott személyek a megbízást elfogadják. A kuratórium tagjai tevékenységüket társadalmi munkában végzik.

A kuratórium tagjai maguk közül elnököt választanak két év időtartamra. Az elnök e megbízatást társadalmi munkában látja el.

A kuratórium működése:

A kuratórium felelőssége az alapítvány céljára rendelt vagyont leghatékonyabban működtetése, így feladata mindent megtenni annak érdekében, hogy az alapítvány vagyont a jogszabályoknak és a törvényes gazdasági lehetőségeknek megfelelően gyarapítsa. Az összes jövedelem azonban csak az alapítvány céljai által meghatározott körben és módon használható fel. Ennek megfelelően döntési joga van: a rendelkezésre bocsátott vagyont felhasználásnak

meghatározásában, az alapítvány szervezeti és működési szabályzatát érintően. Ezeket a döntéseket a kuratórium összlétszámához viszonyított 2/3-os többséggel hozza. A kuratórium határozatképes, ha a tagoknak a fele jelen van. A kuratórium a tagjainak legalább 1/5-e által tett írásbeli előterjesztés alapján az alapítvány bármely választott tisztségviselőjével és kuratóriumi tagjával szembeni bizalmatlansági indítványt soron kívül köteles tárgyalni. Ez esetben a döntés meghozatalára a kuratórium összlétszámához viszonyított 2/3-os többség szükséges. A kuratórium 2/3-os többséggel dönt az alapítvány céljaira felajánlott hozzájárulások elfogadásáról vagy visszautasításáról. Az alapítványt a hatóságok, bíróságok, valamint harmadik személyekkel szemben a kuratóriumnak bármely tagja képviselheti úgy, hogy a megtett intézkedéseiről a kuratórium többi tagját tájékoztatni köteles. Szükség és célszerűség esetén egyes feladatok ellátásával az alapító egyesület bármely tagja megbízható.

A kuratórium szükség szerint, de legalább havonta egyszer ülésezik.

A kuratórium üléseiről jegyzőkönyvet kell készíteni.

A kuratórium a naptári év első hónapjára éves működési tervet készít, utolsó hónapjára elkészíti az éves beszámolót.

7.2 Az Alapítvány gazdálkodása:

Az alapítvány induló vagyona: 100 000 Ft, azaz százezer forint.

Az alapítvány vagyonát növelheti természetes és jogi személyek támogatása.

Utalványozási, bankszámla feletti rendelkezési joga a kuratórium elnökének és még egy kuratóriumi tagnak együttesen van.

Az alapítvány céljaira az alapítói vagyon 90%-a és az ezt meghaladó minden vagyon és annak hozadéka felhasználható.

Az alapítványi vagyon felhasználásáról az alapító okirat rendelkezései, továbbá az alapítványhoz csatlakozó adományozók által meghatározott és a kuratórium által elfogadott feltételek keretei között a kuratórium dönt. A kurató-

rium a benyújtott kérelmeket, javaslatokat egyedileg bírálja el. Az alapítók a kuratóriumot felhatalmazták, hogy az alapítvány vagyonával vállalkozzon, az abból származó jövedelem a célok teljesítését szolgálja.

Az alapítványi vagyont és a vállalkozási tevékenységből befolyó nyereséget az alapítványi cél megvalósítása érdekében lehet felhasználni, többek között: a tevékenységhez szükséges helyiség, annak berendezése, szemléltető eszközök beszerzése céljára.

8. Az alapítvány kuratóriuma a tevékenységéről szükség szerint, de évente legalább egy alkalommal köteles tájékoztatni az alapítványtevőket.

9. Az alapítvány határozatlan időre alakul, megszűnése esetén az alapítvány tiszta vagyonáról az alapítók közgyűlése határoz úgy, hogy az az eredeti alapítványi célra kerüljön felhasználásra.

10. A jelen alapító okiratot az alapító részéről az alapító egyesület alapszabályában erre feljogosított személy írja alá azzal, hogy a jelen okiratban nem szabályozott kérdésekre a Ptk., a hatályos számviteli és adózási jogszabályok, valamint az alapítványok gazdálkodási rendjéről szóló szabályok vonatkoznak.

Ezen alapító okirat a Fővárosi Bíróságnál bejegyzésre köteles.

Budapest, 2005. november 10.

Katalin Katalin
Alapító

Előttünk mint tanúk előtt:

Tanú1:

Tanú2:

Közhasznú alapítvány alapító okirata

Dolgozni Megyek Közhasznú Alapítvány Alapító Okirata

Általános rendelkezések

1. Az alapítvány neve: Dolgozni Megyek Közhasznú Alapítvány.
Az alapítvány rövid elnevezése: D. M. K. Alapítvány.
2. Az alapítvány székhelye: 1147 Budapest, Sóhaj utca 44.
3. Az alapító: Zoltán Zoltán, szig. sz.: AU-IV 44494, an.: Ágnes Ágnes, áll. lakcím: 1048 Budapest, Kis Bagoly u. 88/b.

Az alapítvány célja

Az alapítvány tevékenységei az alábbi célok megvalósítását szolgálják:

A pályakezdő fiatalok, első munkába lépők mint hátrányos helyzetű csoport-hoz tartozó személyek támogatása, számukra megfelelő felkészítő tanfo-lyamok szervezése, kulturális és hagyományőrző tevékenység elősegítése, ki-adványok szerkesztése és terjesztése, egyéb tanulmányok készítése és a kap-csolódó szolgáltatások nyújtása. Segítséget kíván nyújtani a számukra az op-timális munkahely kiválasztásában, ennek elérése érdekében saját adatbázis felállítást, információs vonal felállítást, az internet elérésével a lehetőségek bővítését, a célok megvalósítását segítő eszközök felkutatását, támogatások igénybevitelét és nyújtását, nappali iskolarendszeren kívüli oktatás szervezé-sét, bonyolítását vállalja magára.

Az alapítvány közhasznú szervezet.

Az alapítvány az alábbi közhasznú tevékenységet végzi a fentebb megfogalma-zott célok elérése érdekében:

- gyermek- és ifjúságvédelem,
- tudományos tevékenység, kutatás,
- nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés,
- hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése,

- rehabilitációs foglalkoztatás,
- a munkaerőpiacon hátrányos helyzetű rétegek képzésének, foglalkoztatásának elősegítése és a kapcsolódó szolgáltatások.

Az alapítvány közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független és azoknak anyagi támogatást nem nyújt.

Csatlakozás

Az alapítvány nyitott, ahhoz magyar és külföldi természetes és jogi személyek egyaránt csatlakozhatnak, ha az alapító okiratban megfogalmazott célok eléréséhez vagyronrendeléssel hozzájárulnak és a jelen alapító okirat rendelkezéseit elfogadják. A csatlakozási szándékot írásban kell bejelenteni, melynek elfogadásáról a kuratórium dönt.

Az alapítvány vagyona és gazdálkodása

Az alapító a megfogalmazott célok elérése érdekében a jelen alapító okirat aláírásától számított nyolc napon belül az Oranje Banknál megnyitott bankszámlán egyszeri befizetéssel elhelyezett összesen 100 000 Ft, azaz egyszázezer forint vagyont rendel, amely összeg kizárólag az alapítványi célok érdekében használható fel. Az alapító által rendelkezésre bocsátott összeg teljes egészében felhasználható. Az alapítvány előbbieken megfogalmazott induló vagyona növekedhet, a jelen alapító okirat által meghatározott feltételek szerint csatlakozók hozzájárulásával, valamint a kezelő szerv gazdálkodásának eredményével. Az alapítvány céljai elérése érdekében adományokat gyűjt.

Az alapító vagyont meghaladó, mindenkori teljes vagyon is felhasználható az alapítvány céljainak megvalósítása során.

Az alapítvány céljának eléréséhez az alábbi – köztük gazdasági – tevékenységet is végzi, így különösen:

- helyiség bérbeadása,
- felnőtt- és egyéb oktatás,
- munkaerő-toborzás, -közvetítés,
- munkaerő-kölcsönzés és tanácsadás,

- fordítás, tolmácsolás,
- téma sajtófigyelése,
- rendezvény, bemutató, kiállítás szervezése,
- feladatmenedzselés,
- kulturális és egyéb társadalmi, szakmai tervezés, szakértői tevékenység,
- hirdetés, reklám, propaganda,
- közvélemény-kutatás,
- adatfeldolgozás,
- adatbanki tevékenység,
- feladat- és programkoordinálás,
- időszaki kiadvány megjelentetése.

Gazdálkodás

Az alapítványi vagyon felhasználása:

Az alapítvány vállalkozási tevékenységet csak közhasznú céljainak megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez; gazdálkodása alatt elért eredményét nem osztja fel, azt a létesítő okiratban meghatározott tevékenységre fordítja. Az alapítvány befektetési tevékenységet nem végez. Az alapítványi vagyont az alapítványi célok megvalósítása érdekében kell felhasználni, így különösen az alapítvány működtetésével kapcsolatos dologi és személyi kiadások fedezésére, fenntartásával kapcsolatos kiadások fedezésére, valamint az alapítvány cél szerinti juttatásainak (ösztöndíjak és támogatások) pályázatok útján történő szétosztására.

A kezelő szerv

Az alapítványi vagyont az Alapító által létrehozott háromtagú kuratórium kezeli. A kuratórium elnökét és tagjait határozatlan időre az Alapító kéri fel, illetve jelöli ki.

A Kuratórium tagjai:

1. Várhegyi Bernadett (1974. 09. 05., a. n.: Pék Andrea, 1119 Budapest, Vadak útja 24., szig. szám: 545638 AB)
2. dr. Sanyi Béla (1961. 10. 04., a. n.: Gábor Zsuzsanna, 1137 Budapest, Radnóti M. u. 2/e., szig. szám: AF 11111111)

3. Nyilas Béla Mihály, (1964. 02. 11., a. n.: Bokor Ilona, 1026 Bp., Csengettyű u. 27., szig. szám: AE 956996)
4. Etelka Etelka (1948. 08. 18., a. n.: Julianna Julianna, 4551. Nyíregyháza, Körte út 5., szig. sz.: AJ 99995)
5. György György (1979. 12. 02., a. n.: Amália Amália, 9997 Fajansz, Kagyló u. 3., szig. szám: AH 3278543)

A kuratórium elnöke és az alapítvány képviselője: Várhegyi Bernadett. A kuratórium – működésének megkezdése után – az alapítvány alkalmazottjának is képviseleti jogot biztosíthat. A képviseleti joggal felruházott alkalmazott önállóan is elláthatja az ügyvezetéssel és képviselettel járó feladatokat, amelynek teljesítéséért a kuratóriumnak tartozik felelősséggel.

Az alkalmazott képviseleti joga nem érinti az elnök képviseleti jogát.

A kuratórium elnöke, Etelka Etelka kuratóriumi tag együttes aláírásával jogosult a bankszámla felett rendelkezni.

A kuratórium évente legalább két alkalommal ülésezik, melyet az elnök hív össze. Össze kell hívni a kuratóriumot a tagok 2/3-os többségének, valamint a felügyelőbizottság indítványára is, az ok és cél megjelölésével. A kuratóriumi ülésekre szóló meghívót a tagoknak az ülést megelőző legalább 15 nappal korábban kézhez kell venniük. A meghívóban szerepelnie kell az ülés időpontjának, helyének és a napirendi pontok pontos megjelölésének. A kuratóriumi ülés előtt nyolc nappal bármelyik kuratóriumi tag kérheti az általa megjelölt kérdés napirendi pontként való felvételét.

A kuratórium ülései nyilvánosak, de zártkörű ülés is elrendelhető, amennyiben a nyilvánosság akár magánszemélyek, akár jogi személyek jogos érdekét sérti, pl. személyhez fűződő jogaik védelme érdekében, államtitok, szolgálati titok vagy üzleti titok megőrzése végett, illetve nemzetgazdasági érdekre tekintettel, erkölcsi okból vagy más adatvédelmi szempont vagy jogszabályi rendelkezés alapján feltétlen szükséges.

Zárt ülés elrendelését indítványozhatja bármely kuratóriumi tag, a felügyelőbizottság bármely tagja, és az alapítvány ügyvezetésével megbízott személy.

A zárt ülés elrendeléséről a teljes kuratórium egyhangú határozattal dönt.

A kuratórium ülése akkor határozatképes, ha azon valamennyi tagja jelen van. A kuratórium a döntéseit nyílt szavazással, egyhangúlag hozza meg. Határozatképtelenség esetén az ülést 8 napon belül újból össze kell hívni az eredeti napirendi pontok tekintetében, az így megismételt ülés akkor határozatképes, ha azon legalább a tagok 2/3-a jelen van. A megismételt ülésen döntés szintén csak egyhangú szavazással hozható.

A kuratórium elnöke gondoskodik arról, hogy a kuratórium üléseiről jegyzőkönyv készüljön, melyet az elnök ír alá és a két kuratóriumi tag hitelesíti. A kuratórium elnöke a kuratórium döntéseiről nyilvántartást vezet (határozatok tára). A nyilvántartásnak rendelkeznie kell: a döntés/határozat tartalmáról, a döntés/határozat időpontjáról és hatályáról, a döntést/határozatot ellenzők és támogatók számarányáról és személyéről.

A kuratórium döntéseit a kuratórium elnöke közli az érintettekkel a határozat meghozatalától számított nyolc napon belül írásban, ajánlott postai küldeményként feladva. A kuratórium elnöke gondoskodik az alapítvány működésével kapcsolatban keletkezett iratok őrzéséről. Ezen iratokba bárki betekinthez a kuratórium elnökével előzetesen egyeztetett időpontban az alapítvány székhelyén, és arról saját költségén másolatot készíthet. Az alapítvány a testületi szervek döntéseit a székhelyén elhelyezett hirdetőtáblán hozza nyilvánosságra. Az alapítvány szervei működésének módjáról, a szolgáltatásai igénybevételének módjáról, valamint beszámolói közléseiről időszaki kiadványaiban tájékoztatja a nyilvánosságot.

A kuratórium legfontosabb feladata, hogy döntsön az alapítványi vagyon alapítványi célnak megfelelő felhasználásáról, valamint a vagyonnal kapcsolatos gazdálkodási kérdésekben.

Az alapítvány köteles az éves beszámoló jóváhagyásával egyidejűleg közhasznúsági jelentést készíteni az 1997. évi CLVI. tv. 19. § (3) bekezdése szerinti tartalommal.

A közhasznú jelentés elfogadása is a kuratórium kizárólagos hatáskörébe tartozik. Az éves közhasznúsági jelentésbe bárki betekinthez az alapítvány székhelyén, a kuratóriumi elnökkel előzetesen egyeztetett időpontban, illetve abból saját költségére másolatot készíthet.

A közhasznúsági jelentés és az éves beszámoló elfogadásához a kuratóriumi tagok egyhangú szavazata szükséges.

Összeférhetlenségi okok:

A kuratórium döntéseinek meghozatalában nem vehet részt az a személy, aki vagy akinek közeli hozzátartozója [Ptk. 685. § b) pont], élettársa a döntés alapján kötelezettség vagy felelősség alól mentesül, vagy bármilyen más előnyben részesül, illetve a megkötendő jogügyletben egyébként érdekelt. Nem minősül előnynek a közhasznú szervezet cél szerinti juttatásai keretében a bárki által megkötés nélkül igénybe vehető nem pénzbeli szolgáltatás, illetve a társadalmi szervezet által tagjainak a tagsági jogviszony alapján nyújtott, létesítő okiratnak megfelelő cél szerinti juttatás.

A közhasznú szervezet megszűntét követő két évig nem lehet más közhasznú szervezet vezető tisztségviselője az a személy, aki olyan közhasznú szervezetnél töltött be – annak megszűntét megelőző két évben legalább egy évig – vezető tisztséget, amely az adózás rendjéről szóló törvény szerinti köztartozását nem egyenlítette ki.

A vezető tisztségviselő, illetve az ennek jelölt személy köteles valamennyi érintett közhasznú szervezetet előzetesen tájékoztatni arról, hogy ilyen tisztséget egyidejűleg más közhasznú szervezetnél is betölt (1997. évi CLVI. törvény 8–9. §).

A kuratóriumi tagoknak a fenti összeférhetlenségi okokról nyilatkozniuk kell. Amennyiben a tagságuk ideje alatt összeférhetlenségi ok áll be, úgy azt az ok beálltától számított nyolc napon belül a kuratórium elnökének jelenteni kell. A kuratórium elnökének felhívásától számított nyolc napon belül a tagnak nyilatkoznia kell az összeférhetlenség megszüntetéséről. Ennek, ill. lemondás hiányában az alapító visszahívja a kuratóriumi tagot.

A felügyelőbizottság

Az Alapító az alapítvány gazdálkodásának és működésének ellenőrzésére háromtagú felügyelőbizottságot hoz létre. A felügyelőbizottság az ügyrendjét maga határozza meg, egyebekben rá a kuratóriumra vonatkozó szabályok az irányadók.

A felügyelőbizottság tagjai:

1. Zsuzsanna Zsuzsanna (1974. 03. 30., a. n.: Andrea Andrea, 1015 Budapest, Vatta u. 17/a., szig. szám: AX 444392)
2. Laci László (1975. 03. 14., a. n.: Ilona Ilona, 7899 Kropffalva, Táncsics M. u. 45., szig. szám: AX 430760)
3. Bonifác Bonifác (1960. 02. 13., a. n.: Mária Mária, 1091 Budapest, Másik u. 53., szig. szám.: AX 000770)

A felügyelőbizottság elnöke: Zsuzsanna Zsuzsanna.

Nem lehet a felügyelőbizottság elnöke, tagja, aki az alapítvány kuratóriumának elnöke vagy tagja, az alapítvánnyal a megbízatásán kívül más tevékenység kifejtésére irányuló munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll, és jogszabály másképpen nem rendelkezik, – aki az alapítvány cél szerinti juttatásából részesül, – aki az előző pontokban meghatározott személyek hozzátartozója.

A közhasznú szervezet megszűntét követő két évig nem lehet más közhasznú szervezet vezető tisztségviselője az a személy, aki olyan közhasznú szervezetnél töltött be – annak megszűntét megelőző két évben legalább egy évig – vezető tisztséget, amely az adózás rendjéről szóló törvény szerinti köztartozását nem egyenlítette ki.

A vezető tisztségviselő, illetve az ennek jelölt személy köteles valamennyi érintett közhasznú szervezetet előzetesen tájékoztatni arról, hogy ilyen tisztséget egyidejűleg más közhasznú szervezetnél is betölt (1997. évi CLVI. törvény 8–9. §).

A felügyelő bizottsági tagoknak a fenti összeférhetlenségi okokról nyilatkoznuk kell. Amennyiben a tagságuk ideje alatt összeférhetlenségi ok áll be, úgy azt az ok beálltától számított nyolc napon belül a kuratórium elnökének jelenteni kell. A kuratórium elnökének felhívásától számított nyolc napon belül a tagnak nyilatkoznia kell az összeférhetlenség megszüntetéséről.

A felügyelőbizottság ellenőrzi az alapítvány működését és gazdálkodását. Ennek keretében a kuratórium elnökétől jelentést, az alapítvány munkavállalótól pedig tájékoztatást vagy felvilágosítást kérhet, továbbá az alapítvány könyveibe és

irataiba betekinthez, azokat megvizsgálhatja. A felügyelőbizottság tagja az alapítvány kuratóriumának ülésén tanácskozási joggal részt vehet.

A felügyelőbizottság köteles a kuratórium elnökét tájékoztatni, és a kuratórium összehívását kezdeményezni, ha arról szerez tudomást, hogy: az alapítvány működése során olyan jogszabálysértés vagy az alapítvány érdekeit egyébként súlyosan sértő esemény, mulasztás történt, amelynek megszüntetése vagy következményeinek elhárítása, illetve enyhítése a kuratórium döntését teszi szükségessé; a kuratórium felelősségét megalapozó tény merült fel.

A kuratóriumot a felügyelőbizottság indítványára – annak megtételétől számított harminc napon belül – össze kell hívni. E határidő eredménytelen eltelte esetén a Kuratórium összehívására a felügyelőbizottság is jogosult. Ha a kuratórium a törvényes működés helyreállítása érdekében szükséges intézkedéseket nem teszi meg, a felügyelőbizottság köteles haladéktalanul értesíteni a törvényességi felügyeletet ellátó szervet.

A felügyelőbizottság részletes ügyrendjét maga állapítja meg és a kuratórium hagyja jóvá.

A felügyelőbizottság üléseit az elnök vezeti. A felügyelőbizottság akkor határozatképes, ha az ülésein az elnökön kívül legalább egy bizottsági tag is jelen van. A felügyelőbizottság döntéseit egyszerű szavazattöbbséggel hozza.

A felügyelőbizottság elnöke, tagja a kuratórium ülésén tanácskozási joggal vesz részt. A kuratórium ülésére a felügyelőbizottság elnökét és tagjait meg kell hívni.

A felügyelőbizottság évente legalább két alkalommal ülésezik, melyet az elnök hív össze.

A felügyelőbizottság összehívására a kuratórium összehívásának szabályait kell megfelelően alkalmazni.

Vegyes rendelkezések

Az alapítvány határozatlan időre jött létre. Megszűnése esetén vagyonát hasonló célú szervezet támogatására kell fordítani. Az alapító okiratban nem szabályozott kérdésekben a Polgári törvénykönyv és a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI tv. rendelkezései az irányadóak.

Az alapítvány megszűnésére vonatkozóan a Ptk. 74. §/E (2–4) bekezdései az irányadóak.

Budapest, 2005. október 15.

Zoltán Zoltán
Alapító

Előttünk mint tanúk előtt:

Tanú1:

Tanú2:

Alapítvány kuratóriumának elfogadó nyilatkozata

KURATÓRIUMI TAG ELFOGADÓ NYILATKOZATA

Alulírott Iván Iván (Budapest, 1979. július 2., a. n.: Baba Anna, lakcím: 7297 Sóhajd, Vége u. 33., szig. sz.: AH 896964, adószám: 8004000907) kijelentem, hogy a Hanyatt Fekve Parkettázás Kultúrájáért Közhasznú Alapítvány alapítójának felkérését a kuratóriumi tagságra elfogadom.

Kijelentem, hogy az alapítóval, valamint a kurátorokkal és az ellenőrző szerv tagjaival rokoni, munka-, illetve egyéb függőséget eredményező jogviszonyban nem állok [Ptk. 74/C. § (3) bekezdés, 685. § b. pont].

Kijelentem, hogy személyemmel szemben nem állnak fenn a Kht. tv. 8–9. §-ban írott összeférhetlenségi okok.

Ezt az elfogadó nyilatkozatot az ALAPÍTVÁNY Alapító Okiratának bejegyzése/módosítása céljából, a változások bejegyzésének a bíróság általi nyilvántartásba vételéhez állítottam ki.

Budapest, 2005. december 10.

IVÁN IVÁN

Előttünk, mint tanúk előtt:

Név, lakcím:

Név, lakcím:

EGYESÜLET ALAPSZABÁLYA

Az IMRÉK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

alakuló közgyűlésén alapszabályát a következőkben állapítja meg:

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

1.

Az Egyesület neve: **Imrék Országos Egyesülete**

Az Egyesület rövidített neve: **IMRÉK**

Székhelye: 1323 Budapest, Leonidász u. 49. V. emelet/6. ajtó

Működése kiterjed az ország egész területére.

Kiadásait tagdíjából, valamint természetes és jogi személyek adományaiból fedezi.

Az EGYESÜLET CÉLJA

2.

2.1. Az egyesület önkormányzati elven működő szakmai érdekvédelmi és érdekképviseleti társadalmi szervezet. Az egyesület jogi személy.

2.2. Az egyesület fő célkitűzései:

- kulturális rendezvények szervezése,
- a színházi ismeretek, az egyetemese és magyar zenéről és irodalomról szóló ismeretek terjesztése,
- baráti kört építsen ki az ország összes Imréje között,
- részt vegyen a hallgatók egyetemi és főiskolai életében, hallgatói szervezatként működjön.

Tevékenysége kiterjed a kulturális és közösségi programok szervezésére és az Imrék életével kapcsolatos bármely tevékenységre, az egyetemista és főiskolai hallgatók informális képzésére, ifjúsági korosztályi képviseletre és érdekképviseletre.

EGYESÜLETI TAGSÁG KELETKEZÉSE, MEGSZŰNÉSE

3.

3.1. Az egyesület tagja minden olyan természetes személy, aki az alapszabály rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek elfogadja, az alapszabályt aláírja és kötelezettséget vállal az egyesületi célok megvalósítása érdekében történő közreműködésre és a tagdíj megfizetésére. A tagok felvételéről az elnökség előterjesztése alapján a közgyűlés minősített szavazati többséggel dönt.

3.2. Az Egyesület pártoló tagja lehet az a magyar és külföldi magán- vagy jogi személy, aki adományaival segíti az egyesület munkáját, abban tagként részt vehet.

A pártoló tag véleményadási és javaslattevési joggal vehet részt a közgyűlésen, de szavazati joggal nem rendelkezik, az egyesület tisztségeibe nem választható.

Ezen kivételek mellett jogosultságait és kötelezettségeit tekintve a rendes tagokkal azonos elbírálás alá tartozik.

4.

Az egyesületi tagság megszűnik a tag halálával, kilépésével vagy kizárással.

5.

A kilépést írásban kell közölni az egyesület valamelyik tisztségviselőjével.

6.

A közgyűlés titkos, minősített szótöbbséggel meghozott határozattal kizárhatja az egyesületnek azt a tagját, aki az alapszabály rendelkezései ellen súlyosan vét.

A TAGOK JOGOSÍTVÁNYAI ÉS KÖTELEZETTSÉGEI

7.

Az egyesület minden tagja azonos szavazati joggal rendelkezik, és részt vehet az egyesület működését érintő minden kérdéstről rendelkezni jogosult közgyű-

lés döntéshozatalában. A szavazati jogát minden tag személyesen gyakorolhatja. Tisztségviselőül bármelyik tag megválasztható.

8.

Az egyesület tagja köteles a közgyűlési határozattal meghatározott mértékű tagdíjat megfizetni, továbbá köteles tevékenyen közreműködni az egyesületi célok megvalósítása érdekében: a közgyűlés által meghatározott konkrét programok végrehajtása érdekében.

AZ EGYESÜLET SZERVEI: A KÖZGYŰLÉS ÉS AZ EGYESÜLETI TISZTSÉGVISELŐK

9.

9.1. Az egyesület legfőbb szerve a közgyűlés. A közgyűlés a tagok összessége, amely az Egyesületet érintő minden kérdésben dönthet. A közgyűlést az elnökség hívja össze. A közgyűlésre minden tagot a napirend közlésével kell meghívni úgy, hogy a meghívók elküldése és a közgyűlés napja között legalább tizenöt nap időköznek kell lennie. Évente egyszer rendes közgyűlést kell tartani, és rendkívüli közgyűlést kell tartani, ha a tagok egyharmada azt – a cél megjelölésével – igényli, vagy a tisztségviselők bármelyike azt szükségesnek tartja.

A közgyűlés határozatképes, ha a szavazati joggal rendelkező tagok 50%+1 fő jelen van. Ha a közgyűlés nem volt határozatképes, az emiatt megismételt közgyűlés az eredeti napirendben szereplő ügyekben a jelenlévők számától függetlenül határozatképes. A megismételt közgyűlést az eredeti – határozatkép telenség miatt elmaradt – közgyűlés időpontját követően 8 napon belüli időpontra kell összehívni, amely időpont az eredeti közgyűlés meghívójában is megjelölhető, a távolmaradás következményeire való figyelmeztetés mellett.

9.2. A közgyűlés – eltérő rendelkezés hiányában – határozatait egyszerű szótöbbséggel, nyílt szavazással hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. A közgyűlés a tisztségviselőket titkos szavazással választja meg.

Kizárólag a közgyűlés hatáskörébe tartozik a tisztségviselők, az ügyintéző és képviselő szervek megválasztása és éves beszámolójának elfogadása, az alapszabály jóváhagyása és módosítása, az évi költségvetés megállapítása és az Egyesület más egyesülettel való egyesülésének, illetőleg feloszlásának a kimondása. Az alapszabály módosításához, tag kizárásához és az egyesület feloszlásá-

nak (egyesülés, megszűnés) kimondásához a tagok összessége kétharmadának szavazata (minősített többség) szükséges.

10.

10.1. Az egyesület képviselő szervei:

Az egyesület képviselőjét a közgyűlés által választott 3 főből álló elnökség látja el. Az elnökség tagjai az ugyancsak közgyűlés által megválasztott elnök, alelnök és titkár.

A közgyűlés mind az elnökség tagjait, mind a tisztségviselőket (képviselőket) 1 évre választja. A közgyűlés Imre Imrét elnöknek, Barnabás Imrét alelnöknek, Gergő Imrét titkárnak megválasztotta.

Két közgyűlés közötti időben az elnökség dönt minden olyan kérdésben, amely nem tartozik kizárólag a közgyűlés hatáskörében. Döntéseiről, intézkedéseiről a következő közgyűlésen az elnökség köteles beszámolni.

Az Elnökség jogosult az egyesületet terhelő kötelezettségek (szerződések) és illető jogok vállalásáról – a közgyűlés, ill. tagok felé beszámolási és tájékoztatósi kötelezettség mellett – dönteni.

Az elnökség valamennyi tag jelenléte esetén határozatképes. Az elnökség szükséghez képest – de legalább évente négyszer – tart ülést, melyet az elnök hív össze. Az elnökség ülésére minden tagot a napirend közlésével kell meghívni úgy, hogy a meghívók elküldése és a ülés napja között legalább 8 nap időköznek kell lennie. Bármely, az elnökség döntésében érdekelt egyéb személyt, szervet az ülésre lehetőség szerint külön is meg kell hívni.

Az elnökség ügyrendjét maga határozza meg. Döntéseit egyszerű szótöbbséggel, nyílt szavazással hozza, kivéve azokat az eseteket, ahol jogszabály minősített többséget ír elő. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

10.2. Az elnök jogai és kötelességei:

- a közgyűlést bármikor összehívhatja,
- a tagság pénzéről a kezelőket elszámoltatja,
- a kiadások számláit ellenőrzi,
- megbízólevél kiadása pénzügyek intézéséhez,
- harmadik személyekkel való szerződések megkötése,
- a tagság észrevételeit mindenkor figyelembe kell venni, a Közgyűlés határozatainak megfelelően kell az intézkedéseket megtennie,

- a tagságtól, illetve harmadik személyektől bármely címen befolyt összeg kezelését, illetve felhasználását ellenőriznie kell,
- az egyesület tevékenysége során keletkezett dokumentációk ellenőrzése.

10.3. Az alelnök jogai és kötelességei:

- az elnök akadályoztatása esetén teljes hatáskörben helyettesítheti az elnököt,
- az elnök három hónapot meghaladó akadályoztatása esetén azonban a teljes hatáskörű helyettesítéshez a közgyűlés hozzájárulása is szükséges.

10.4. A titkár (vagy külön választott pénztáros) jogai és kötelességei:

- az egyesület pénzállományának kezelése,
- a számlák kezelése és nyilvántartása,
- a pénztárkönyv vezetése,
- mindennemű visszaélési lehetőség gyanúja esetén az elnök értesítése,
- a számlák hitelességének ellenőrzése.

A titkár megbízási szerződés alapján látja el feladatát, felette a munkáltató jogokat az egyesület elnöke az alelnökkel egyetértésben, az utasítás adási jogokat mind az elnök, mind az alelnök gyakorolhatja.

11.

Mind a közgyűlés, mind az elnökség minden lényeges döntését jegyzőkönyvben rögzíti. A jegyzőkönyvet aláírja az elnökség jelenlévő minden tagja, közgyűlés esetén további erre kijelölt két tag.

A közgyűlés levezető elnök, a közgyűlés által hozott határozatokat köteles haladéktalanul bejegyezni a határozatok könyvébe, a bejegyzést a jegyzőkönyvet hitelesítő egyik tag hitelesíti. A határozat csak ezt követően válik érvényessé.

Az elnök köteles mind a közgyűlés, mind az elnökség által hozott döntések nyilvántartását naprakészen vezetni.

12.

Az egyesület iratait, bevételi és kiadási bizonylatait a titkár kezeli.

Az elnökség jogosult akár a tagok közül, akár kívülálló személyt pénztárosi teendők ellátásával megbízni. A pénztáros részére díjazás állapítható meg.

AZ EGYESÜLET KÉPVISELETE

13.

Az egyesület képviseletére az elnök, az alelnök és a titkár jogosultak oly módon, hogy az egyesületre kötelezettségeket létesítő jogviszonyt hármójuk közül ketten közösen létesíthetnek. A képviselők rendelkeznek az egyesület számlája felett is.

A közgyűlés által 2 évre megválasztott képviselők neve: Imre Imre (elnök), Barnabás Imre (alelnök), Gergő Imre (titkár).

AZ EGYESÜLET VAGYONA, GAZDÁLKODÁSA

14.

14.1. A tagok által befizetett tagdíjak, valamint minden, a közös célt szolgáló befizetés az egyesület vagyonát képezi. Az egyesület vagyona oszthatatlan. Az egyesületi tagság bármilyen módon történő megszűnése esetén a tagot az egyesület vagyonából semmilyen térítés nem illeti meg.

Az egyesület a tagok által befizetett tagdíjakból, a tagok önként vállalt egyéb juttatásaiból, illetőleg a külső támogatók által juttatott összegekből gazdálkodik. Az egyesület gazdálkodása során nyereségre nem törekszik. Az egyesület vállalkozási, gazdálkodási tevékenységet csak másodlagosan végez.

A tagsági díjakat az egyesület elsősorban fenntartási, ügyviteli költségek, valamint az egyesületet terhelő járadékok és adók megfizetésére használja fel. Az éves tagdíj mértékét a közgyűlés határozza meg.

14.2. Az egyesület éves költségvetés alapján gazdálkodik. Az egyesület tartozásaiért saját vagyonával felel, a tagok azonban csak esedékes tagdíjbefizetésük mértékéig.

Az egyesület megszűnése esetén vagyonáról az alapszabály vagy a közgyűlés rendelkezik. Ha a vagyon hovafordításáról ezek nem rendelkeznek, továbbá ha az egyesület feloszlással szűnik meg vagy a felügyelő szerv ennek megszűnését állapítja meg, vagyona a hitelezők kielégítése után állami tulajdonba kerül, és azt közérdekű célra kell fordítani.

14.3. Az egyesület működéséről a külön jogszabályok előírásai szerinti üzleti könyveket kell vezetni, és azokat az üzletév végén le kell zárni. Az üzletév vé-

gével a képviselő az egyesület gazdálkodásáról a közgyűlés számára mérleget, a gazdálkodás eredményéről vagyonkimutatást készít.

14.4. Az egyesület céljának megvalósítása érdekében támogatókat keres, az elfogadott támogatást a lehető leghatékonyabban és legrövidebb időn belül az elérni kívánt cél támogatására, elősegítésére fordítja, az esetleges maradványösszegeket hasonló célok támogatására fordítja, rendezvényeket tart, melyek bevételeit a rendezvény céljában meghatározott körben használja fel.

VEGYES RENDELKEZÉSEK

15.

Az egyesület bírósági nyilvántartásba vétellel jön létre.

16.

Az egyesület politikai tevékenységet nem folytat, politikai pártoktól független, azoktól támogatást nem fogad el, pártokat a maga részéről semmilyen formában nem támogat, továbbá országgyűlési képviselőjelöltet nem állított és nem támogatott a választásokon, és a továbbiakban sem fog.

17.

A jelen okiratban nem szabályozott kérdésekre egyrészt az egyesülésekről szóló 1989. évi II. tv. rendelkezései, másrészt a később meghozandó közgyűlési határozatok az irányadók.

Szarvas, 2005. szeptember 4.

IMRE IMRE
Elnök

Egyesület tisztségviselőjének elfogadó nyilatkozata

Nyilatkozat

Alulírott Imre Imre, szül.: Noszvaj, 1972. 01. 21., a. n.: Judit Judit, szig. szám: 100777 EA, lakcím: 1136 Budapest, Balzac u. 123. szám alatti lakos kijelentem, hogy az

Imrék Országos Egyesülete

elnökévé történő választást elfogadom. Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy magyar állampolgár vagyok, és a közügyek gyakorlásától nem vagyok eltiltva. Nem töltöttem be olyan közhasznú szervezetnél vezető tisztséget, amely köztartozás kiegyenlítése nélkül szűnt volna meg, és a megszűnés óta nem telt el két év.

Ezt a nyilatkozatot az egyesület bírósági nyilvántartásba vétele céljából állítottam ki. / az egyesület adatainak módosítása céljából, a változások bejegyzésének a bíróság általi nyilvántartásba vételéhez állítottam ki.

Szarvas, 2005. szeptember 4.

.....
IMRE IMRE
Elnök

Előttünk mint tanúk előtt:

Név:
Cím:

Név:
Cím:

Felhasznált és ajánlott irodalom

- Bocz János: Önszerveződésből civil társadalom. In: *Társadalmi Szemle*, 1997/12.
- Kéri László: A civil szféra a kilencvenes évek Magyarorszáján. In: *SANSZ* 1997/10.
- Simon Ildikó: *Totálmenedzsment*. Cromo Alapítvány trénerképzésének szakmai anyaga.
- Gádor György: *Nonprofit Public Relations Szakdolgozat*, 1998, JATE – BTK, Médiatudományi Tanszék.
- Barry J. McLeish: *Sikeres marketingstratégiák nonprofit szervezetek részére*. Marketing Centrum,
- Tóbiás László: *A közhasznú szervezetek típusai és azok jellemzői*.
- Csanády Dániel: *Az egyesülési szabadságtól a közhasznú működésig*. In: *Alapfokú kézikönyv civil szervezetek számára*. Soros–NIOK Iroda 1998. II. bővített javított kiadás.
- Salzburg Seminar: *Útmutató döntéshozók számára a harmadik szektorról*.
- Dr. Lomniczi Zoltán: *Az alapítványok és közalapítványok*. HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó, negyedik kiadás.
- www.civil.info.hu
- www.apeh.hu
- www.civili.hu
- www.nca.hu
- www.palyazatfigyelo.hu
- www.mobilitas.hu

Jegyzetek

1 Itt nem tárgyalandó jogszabályi kivételektől eltekintve.

2 Ha személyesen nyújtjuk be kérelmünket a nyilvántartásba vételre, ezt budapesti NGO esetében praktikusán a Fővárosi Bíróság első emeleti, ún. Alapítványi Irodájában tehetjük meg. Mindig a székhelyünk szerint illetékes megyei bíróságon nyújtjuk be a kérelmünket. Felesleges az időt húzni azzal, hogy pl. budapesti székhelyű NGO-nkat Szegeden próbáljuk meg bejegyeztetni, mert ott van ismerős, vagy vidéken hátha gyorsabb az ügyintézés. Ügyünket az aktával együtt illetékesség hiányában a bíróság hivatalból át fogja tenni az NGO székhelye szerint illetékes megyei bírósághoz.

3 Az NGO-k egyszerűen elérhető nyilvántartása megyei szintű, és a megyei (fővárosi) bíróságok alapítványi, ill. társadalmi szervezetek irodáján a cégnevekhez hasonlóan priorálható. Azonban ez csak megyei lefedettséget jelent. Az országos nyilvántartás szervezetileg a Legfelsőbb Bírósághoz tartozik, korábban a Markó utcai épületben volt a kezelő irodájuk is, de mára már elköltöztek a PKKB épületének hátsó traktusába, a Szalay utca felőli bejárat lépcsőházából nyílik az irodájuk. Ott térítésmentesen tájékoztatnak a számítógépes nyilvántartást felhasználva, hogy az adott elnevezés foglalt-e vagy sem.

4 Tájékoztató mint melléklet a nyilvántartásba vételhez szükséges úrlapon.

„A társadalmi szervezet az alapszabályában meghatározott célja alapján a következő tevékenységeket folytathatja:

1. kulturális tevékenység (pl. művészeti tevékenység, kulturális örökség megőrzése, népművészet, hagyományőrzés, kisebbségi, nemzetiségi kultúra ápolása),
2. sporttevékenység (pl. sportélet támogatása),
3. szabadidős és hobbitevékenység (pl. öregdiákok, gyűjtőtevékenység),
4. oktatási tevékenység (pl. ismeretterjesztés, támogatás),
5. kutatási tevékenység (pl. természettudomány, társadalomtudomány),
6. egészségügyi tevékenység (pl. mentális és szenvedélybetegségek kezelése, lelki segélynyújtás),
7. szociális tevékenység (pl. családvédelem, egészségkárosultak támogatása, idősek támogatása),

8. polgári védelmi, tűzoltási tevékenység,
9. környezetvédelmi tevékenység (pl. természeti környezet védelme, épített környezet védelme, állatvédelem),
10. településfejlesztési tevékenység,
11. jogvédő tevékenység (pl. állampolgári jogok védelme, fogyasztói jogvédelem),
12. nemzetközi tevékenység (pl. nemzetközi kulturális, baráti és cserekapcsolatok),
13. szakmai, gazdasági érdek-képviselési tevékenység (pl. munkavállalói érdekképviselés, szakmai érdekképviselés),
14. politikai tevékenység,
15. egyéb.”

5 A feltétel fogalmi meghatározása:

Olyan bizonytalan jövőbeli esemény, amelytől a felek a szerződés hatályának beálltát vagy megszűnését tették függővé. Jelen esetben a felek az alapítói jogok gyakorlására való kijelölést tehetik függővé.

1. A világban objektíve észlelhető körülmény, amely lehet tudatos tevékenységtől független és akaratlan tevékenységtől függő.
2. A jövőben beálló esemény.
3. Objektíve bizonytalan esemény, elegendő, hogy csak a bekövetkezés időpontja bizonytalan.
4. A feltételnek érthetőnek, egyértelműnek, jogszerűnek és lehetségesnek kell lennie.

6 Tájékoztató mint melléklet a nyilvántartásba vételhez szükséges úrlapon.

„A társadalmi szervezet az alapszabályában meghatározott célja alapján a következő tevékenységeket folytathatja:

1. kulturális tevékenység (pl. művészeti tevékenység, kulturális örökség megőrzése, népművészet, hagyományőrzés, kisebbségi, nemzetiségi kultúra ápolása),
2. sporttevékenység (pl. sportélet támogatása),
3. szabadidős és hobbitevékenység (pl. öregdiákok, gyűjtőtevékenység),
4. oktatási tevékenység (pl. ismeretterjesztés, támogatás),
5. kutatási tevékenység (pl. természettudomány, társadalomtudomány),
6. egészségügyi tevékenység (pl. mentális és szenvedélybetegségek kezelése, lelki segélynyújtás),
7. szociális tevékenység (pl. családvédelem, egészségkárosultak támogatása, idősök támogatása),
8. polgári védelmi, tűzoltási tevékenység,
9. környezetvédelmi tevékenység (pl. természeti környezet védelme, épített környezet védelme, állatvédelem),
10. településfejlesztési tevékenység,
11. jogvédő tevékenység (pl. állampolgári jogok védelme, fogyasztói jogvédelem),
12. nemzetközi tevékenység (pl. nemzetközi kulturális, baráti és cserekapcsolatok),
13. szakmai, gazdasági érdek-képviselési tevékenység (pl. munkavállalói érdekképviselés, szakmai érdekképviselés),

14. politikai tevékenység,
15. egyéb.”

7 1997. évi CLVI. tv. a közhasznú szervezetekről.

8 Hazánk Európai Unióba való belépése jogilag okafogyottá teszi ezt a pontot, ám szociológiai, politikai stb. szempontokból az integráció szükségessége továbbra is értelmezhető.

9 62. § 3. és 4. bekezdése.

10 A civil szervezeteknek a gazdasági társaságokhoz hasonlóan célszerű bélyegzőket készíttetnie. Ez is pénzbe kerül, de a rendszeres tevékenységet végző NGO-k napi munkáját, az adminisztrációt a bélyegzők sokban segíthetik, mert nem lehet mindent számítógépen előkészíteni és kiprintelni. Hivatalosan az egyesület és az alapítvány is csak az NGO jogerős bírósági bejegyzése után kezdheti meg a működését. Ez egy lényeges különbség a gazdasági társaságokhoz képest, amelyeknek törvényi lehetőségük a jogerős bejegyzésükig előtársaságként működni. Míg a gazdasági társaságok ebben az esetben a B. A. toldatot, vagyis a bejegyzés alatt kifejezést használva szabadon dolgozhatnak, addig az NGO-k csak a jogerős bejegyzéssel kezdhetik meg a tevékenységüket. Mivel csak a bejegyzéstől kezdve élnek, gondolva az esetleges hiánypótlási felhívás miatti változtatásokra vagy az elutasításra, gazdaságos lehet csak a bejegyzés után bélyegzőt csináltatni.

Több hivatalos bélyegző esetén a bélyegzőket célszerű sorszámozni, ha logó is szerepel benne, akkor esetleg a grafikájában is megkülönböztetést lehet alkalmazni. (Pl. ha óra szerepel az emblémában, annak nagymutatója mindig arra az órára mutat, ahányas sorszámot a bélyegző visel.) A szervezet vezetője vezessen nyilvántartást arról, hogy kinél melyik bélyegző van. Nem kell mindenkinek adni bélyegzőt, de az aláírási joggal rendelkezőknek, a könyvelőnek, a pénztárosnak, az „anyagbeszerzőnek”, aki sokat vásárol az NGO-nak, igen. Célszerű többféle bélyegzőt használni, ha a hivatalos székhely mellett attól eltérő levelezési címet vagy postafiókot használ az NGO. Különböző pecsétekben pedig lehet eltérő színű tintát is használni. Hasznos dolog a dátumbélyegző, a „másolat hiteles” feliratú bélyegző, ha pl. pályázatírás során a szervezeti dokumentumok valamelyikéről egyszerűsített hiteles másolatot készítünk, vagy a pénzügyi beszámolóhoz a számlamásolatokat záradékoljuk. Nagy postaforgalom mellett segítség még az „Érkezett” feliratú pecsét. Az aláírás mintáját követő pecsét alkalmazását nem javasoljuk, mert egy NGO vezetőjének ne törjön le a keze, ha aláír, inkább a tudtával-beleegyezésével, ill. kérésére írjon alá helyette más, és ismerje el sajátjának azt az aláírást is, de az aláírása, szignója legyen szabadkézi. Egyébként a pályázatok, az NCA kifejezetten nem fogadja el az aláírásbélyegző használatát. A pecsét mintáját a hatóságnak akár be is lehet jelenteni, hogy esetleges visszaélések ellene eleve védekezhessen az NGO. Lényeges megjegyezni ugyanakkor, hogy az NGO bejegyzéséhez nem szükségképpeni feltétel a pecsét megléte, de a működés során a komolyság fokát is jelzi, hogy a szervezet milyen bélyegzőt használ.

11 1996. évi LXXXI. tv.

12 Lásd: Társadalmi Szemle, 1997/12. Bocz János: Önszerveződésből civil társadalom.

13 1959. évi IV. tv., Ptk., 38; 51; 57–65; 74/A–G; 578/B szakaszok.

A polgári jogi társaság (pjt.) fogalmilag kizárt, hogy nonprofit társaság legyen, mivel a társaságot gazdasági tevékenységet is igénylő közös cél érdekében alapítják.

Ptk. 568. §. (1) „A pjt.-t a felek közös gazdasági érdekeik előmozdítására és erre irányuló tevékenységük összehangolására vagyoni hozzájárulás nélkül is létrehozhatják.

14 Simon Ildikó: Totálmenedzsment, Cromo Alapítvány trénerképzésének szakmai anyaga

15 A jogi személyek általános ismérveihöz a háttérret saját egyetemi jegyzeteim adták, SZTE-ÁJTK.

16 114/1992. (VII. 23.) kormányrendelet a társadalmi szervezetek gazdálkodó tevékenységéről.

17 Bíróságok:

Fővárosi Bíróság

<http://www.fovarosi.birosag.hu>

A **kezelőirodák ügyfélfogadási rendje:** H, K, Cs, P: 8:15–11:00, Sz: 8:15–12:30 és 13:00–15:30

1055 Budapest, Markó u. 27.

Telefon: 354-6000

Bács-Kiskun Megyei Bíróság

6000 Kecskemét, Rákóczi út 7.

Telefon: 76/519-519

A **kezelőirodák ügyfélfogadási rendje:** hétfő-csütörtök 9:00–11:00, péntek 9:00–15:00

Baranya Megyei Bíróság

7623 Pécs, Rákóczi út 34.

Telefon: 72/503-500

<http://www.baranyamegyeibirosag.hu>

A **kezelőirodák ügyfélfogadási rendje:** minden munkanap 9:00–11:00

Békés Megyei Bíróság

5700 Gyula, Béke sugárút 38. (Megyei Bíróság, Gazdasági Hivatal)

A **kezelőirodák ügyfélfogadási rendje:** H–K–SZ–P 9:00–11:00, csütörtök 8:30–15:00

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság

<http://members.chello.hu/bmbir>

3542 Miskolc, Dózsa György út 4.; 3542 Miskolc, Fazekas u. 2.

Telefon: 46/353-411

A kezelőirodák ügyfélfogadási rendje: péntek 8:00–15:00, többi munkanapon 9:00–11:00

Csongrád Megyei Bíróság

6720 Szeged, Széchenyi tér 4.

Telefon: 62/549-484

A kezelőirodák ügyfélfogadási rendje: naponta kötetlenül

Fejér Megyei Bíróság

8000 Székesfehérvár, Dózsa Gy. út 1.; Zichy liget 10.

Telefon: 22/313-336

A kezelőirodák ügyfélfogadási rendje: Hétfő–péntekig: 9:00–11:00, Szerda 13:00–15:00, ügyvédek számára minden nap 8:00–9:00

Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság

9021 Győr, Szent István u. 6.

Telefon: 96/508-700

A kezelőirodák ügyfélfogadási rendje: minden nap 9:00–11:00, csütörtök 9:00–11:00, 14:00–16:00

Hajdú-Bihar Megyei Bíróság

4025 Debrecen, Széchenyi u. 9.

E-mail: birosag@hajdu.birosag.hu

Telefon: 06-52-526-710

A kezelőirodák ügyfélfogadási rendje: szerdán: 8:00–15:30, a többi munkanapon: 9:00–11:00

Heves Megyei Bíróság

<http://www.hevesbir.hu>

3300 Eger, Barkóczy u. 1.

Telefon: 36/311-611

A kezelőirodák ügyfélfogadási rendje: H–K–CS–P 8:30–12:30, szerda 8:30–15:30

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság

5000 Szolnok, Kossuth út 1.

Telefon: 56/412-636

A kezelőirodák ügyfélfogadási rendje: hétfő 8:30–15:30, kedd–péntek 9:00–11:00

Komárom-Esztergom Megyei Bíróság

2800 Tatabánya, Komáromi út 4.

Telefon: 34/513-100

E-mail: birosag@komarom.birosag.hu

A kezelőirodák ügyélfogadási rendje: H–K–CS–P 8:00–10:00, szerda 8:00–12:00, 13:00–15:00

Nógrád Megyei Bíróság

2660 Balassagyarmat, Köztársaság tér 2.

Telefon: 35/501-200

A kezelőirodák ügyélfogadási rendje: hétfő 8:30–16:00, más munkanapon 9:00–11:00

Pest Megyei Bíróság

1145 Budapest, Thököly út 97–101.

Pest MB Polgári-Közigazgatási Kollégium Polgári Szakága

1146 Budapest, Thököly u. 172.

<http://www.pmbirosag.hu>

Telefon: 273-3320

A kezelőirodák ügyélfogadási rendje: hétfőn: 9–16-ig, többi munkanapon: 9–11-ig

Somogy Megyei Bíróság

7400 Kaposvár, Bajcsy-Zsilinszky u. 3.

Telefon: 82/528-228

A kezelőirodák ügyélfogadási rendje: nincs adat

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság

4400 Nyíregyháza, Bocskai út 2.

Telefon: 42/523-800

A kezelőirodák ügyélfogadási rendje: minden munkanap 9:00–11:00

Tolna Megyei Bíróság

7100 Szekszárd, Dózsa György u. 2.

Telefon: 74/505-800

<http://www.tolnabir.axelero.net>

A kezelőirodák ügyélfogadási rendje: H–K–CS–P 9:00–11:00, szerda 8:00–12:00, 13:00–16:00

Vas Megyei Bíróság

9700 Szombathely, Szily János u. 7.

Telefon: központi: 94/314-365, 314-367

A kezelőirodák ügyélfogadási rendje: nincs adat

Veszprém Megyei Bíróság

8200 Veszprém, Vár u. 19.

Telefon: 88/577-500**A kezelőirodák ügyfélfogadási rendje:** hétfő–péntek 8:00–11:00**Zala Megyei Bíróság**

8900 Zalaegerszeg, Várkör 2.

Telefon: 92/311-375, 92/347-802<http://www.zalamegyeibirosag.hu>**A kezelőirodák ügyfélfogadási rendje:** hétfő–csütörtök 8:00–11:00, péntek 9:00–16:00

18 Az 1997. évi CLVI. törvény a közhasznú szervezetekről a 8. és 9. szakaszában kimondja, hogy: „(1) A vezető szerv határozathozatalában nem vehet részt az a személy, aki vagy akinek közeli hozzátartozója [Ptk. 685. § *b*) pont], élettársa (a továbbiakban együtt: hozzátartozó) a határozat alapján

a) kötelezettség vagy felelősség alól mentesül, vagy

b) bármilyen más előnyben részesül, illetve a megkötendő jogügyletben egyébként érdekelt. Nem minősül előnynek a közhasznú szervezet cél szerinti juttatásai keretében a bárki által megkötés nélkül igénybe vehető nem pénzbeli szolgáltatás, illetve a társadalmi szervezet által tagjának a tagsági jogviszony alapján nyújtott, létesítő okiratnak megfelelő cél szerinti juttatás.

(2) Nem lehet a felügyelő szerv elnöke vagy tagja, illetve könyvvizsgálója az a személy, aki

a) a vezető szerv elnöke vagy tagja,

b) a közhasznú szervezettel a megbízatásán kívüli más tevékenység kifejtésére irányuló munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll, ha jogszabály másképp nem rendelkezik,

c) a közhasznú szervezet cél szerinti juttatásából részesül – kivéve a bárki által megkötés nélkül igénybe vehető nem pénzbeli szolgáltatásokat, és a társadalmi szervezet által tagjának a tagsági jogviszony alapján nyújtott, létesítő okiratnak megfelelő cél szerinti juttatást –, illetve

d) az *a*)–*c*) pontban meghatározott személyek hozzátartozója.

9. § (1) A közhasznú szervezet megszűntét követő két évig nem lehet más közhasznú szervezet vezető tisztségviselője az a személy, aki olyan közhasznú szervezetnél töltött be – annak megszűntét megelőző két évben legalább egy évig – vezető tisztséget, amely az adózás rendjéről szóló törvény szerinti köztartozását nem egyenlítette ki.

(2) A vezető tisztségviselő, illetve az ennek jelölt személy köteles valamennyi érintett közhasznú szervezetet előzetesen tájékoztatni arról, hogy ilyen tisztséget egyidejűleg más közhasznú szervezetnél is betölt.

19 Tóbiás László: A közhasznú szervezetek típusai és azok jellemzői. http://www.non-profit.hu/files/1/8/8/188_K%F6zhaszn%FA.doc

20 Csanády Dániel: Az egyesülési szabadságtól a közhasznú működésig. In: Alapfokú kézikönyv civil szervezetek számára, Soros–NIOK Iroda 1998. II. bővített javított kiadás.

21 1997. évi CLVI. tv. 19. § (3) bekezdése.

22 91/A. §-ának (4) bekezdése.

23 Csanády Dániel: A közhasznú szervezetek törvényi szabályozása. http://www.non-profit.hu/files/1/6/7/167_A%20k%F6zhaszn%FA.doc

24 Salzburg Seminar: Útmutató döntéshozók számára a harmadik szektorról

25 Dr. Lomniczi Zoltán: Az alapítványok és közalapítványok. HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó, negyedik kiadás, 115–119. oldal.

26 Tóbiás László: A közhasznú szervezetek típusai és azok jellemzői. http://www.non-profit.hu/files/1/8/8/188_K%F6zhaszn%FA.doc

27 Az ebben a fejezetrészen található, adózással kapcsolatos információk gyűjtésében és rendszerezésében nagy segítségemre voltak a www.apeh.hu oldalon található információk anyagok.

28 Ebben a körben lehet rendelkező nyilatkozatot adni a törvényben felsorolt következő kedvezményezetteknek:

- Magyar Tudományos Akadémia;
- Országos Tudományos Kutatási Alapprogram,
- a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 2. és 3. számú mellékletében szereplő országos közgyűjtemény és a következőkben felsorolt egyéb kulturális intézmény:
  - Magyar Állami Operaház,
  - Magyar Országos Levéltár,
  - Országos Széchenyi Könyvtár,
  - Magyar Filmarchívum,
  - Neumann János Multimédia Központ és Digitális Könyvtár,
  - országos gyűjtőkörű szakmúzeumok,
  - az a könyvtári, levéltári, múzeumi, egyéb kulturális, illetve alkotó- és előadóművészeti tevékenységet folytató szervezet, amely a rendelkező nyilatkozat évének első napja előtti három év valamelyikében a helyi önkormányzattól, az országos, illetve a helyi kisebbségi önkormányzattól vagy a központi költségvetéstől egyedi támogatásban részesült és nem tartozik az előző kategóriákba.

Tartalom

Bevezető	3
A nonprofit szervezetekről általában	7
Első nekifutás: az alapítás	15
A közhasznú szervezet. A közhasznúság előnyei és hátrányai	34
Az illetékes bíróság eljárásáról a bejegyzés során	42
A vagyon kérdése az alapítványok vonatkozásában	51
A jogerőn túl: megyek az APEH-be	57
Az egyszázalékos adófelajánlás	67
Civil szervezetek megszűnése	79
Köszönetnyilvánítás	89
Iratminták	91